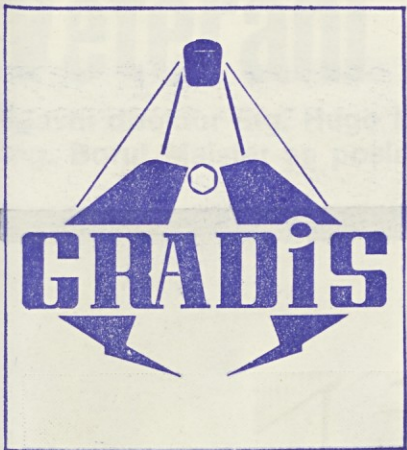

Leto XIX — 231, 232

GRADISOV VESTNIK

Ljubljana, julij—avgust 1977

GLASILO GRADISA

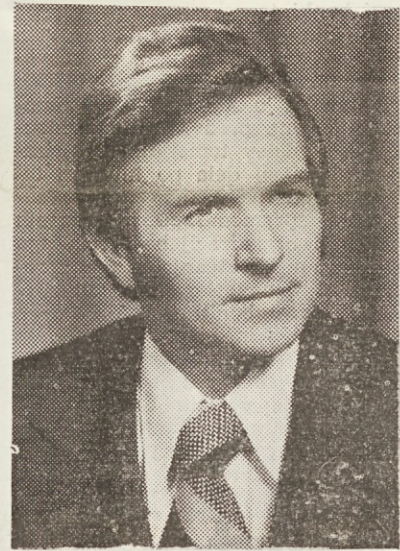
Iz današnje vsebine:

- Interne banke (2. str.)
- Veterani odhajajo (3. str.)
- Bije gramoznici v Ljubljani zadnja ura (7. str.)

Ing. Saša Skulj, novi glavni direktor Gradisa

Delavski svet podjetja je na zadnji seji imenoval za novega glavnega direktorja Gradisa dipl. ing. Saša Skulja, dosedanjega direktorja komercialne službe

Ing. Saša Skulj je bil rojen 15. 5. 1931 v Ljubljani, študiral je v Ljubljani ter leta 1957 diplomiral. Leta 1958 se je kot mlad strokovnjak za-

Ing. Saša Skulj

poslil pri TOZD Ljubljana, z vmesno prekinitvijo v obratu gradbenih polizdelkov. Pred imenovanjem za komercialnega direktorja Gradisa je opravljal dela tehničnega pomočnika v TOZD Ljubljana. Zaradi izredne vestnosti in pridnosti ter organizacijskih sposobnosti ga je DS podjetja dne 26. 10. 1972 imenoval za komercialnega direktorja podjetja Gradis.

Spoštovani sodelavci!

Ker odhajam s 1. VII. v pokoj, smatram za svojo dolžnost, da se vam zahvalim za vse sodelovanje v dolgi dobi skoraj 32 let, ko smo skupaj dosegli rezultate, ki so nas dvigali na položaj največjega gradbenega podjetja v Jugoslaviji. Ponosar sem, da sem bil na čelu te pomembne organizacije polnih 24 let, da sem imel sodelavce, ki so vedeli kaj hočejo, ki so dvigali ugled podjetja tako v ekonomskem, strokovnem in kadrovskem oziru. Zavedam se, da nam je le s tesnim sodelovanjem in velikim zaupanjem uspelo ustvariti to, kar smo — veliko, ugledno in čvrsto podjetje GRADIS!

Zelim, da bi še v naprej dosegali take lepe rezultate in v maksimalno možni meri podpirali tudi novega glavnega direktorja dipl. ing. Saša Skulja!

Hugo Keržan, dipl. gr. ing.

Ves čas zaposlitve v Gradisu je opravljal vrsto odgovornih nalog, aktivno deloval v družbenopolitičnih organizacijah ter vseskozi sodeloval pri utrjevanju našega samoupravnega sistema.

Saša Skulj je za svoje delo prejel mnogo priznanj ter v obdobju zaposlitve pri Gradisu opravljal vrsto odgovornih funkcij. Bil je poslanec republiške skupščine, član občinskega komiteja ZK, podpredsednik skupščine mesta Ljubljane, delegat SIS za ceste in promet, več let je bil predsednik upravnega odbora, član delavskega sveta podjetja, skratka,

vseskozi je v organih samoupravljanja aktivno sodeloval.

Ing. Saša Skulj si je s svojo strokovnostjo, vestnim delom in tovariškimi odnosi pridobil velik ugled. Čeprav je bil kot vodilni delavec Gradisa preobložen z delom, je bil vseskozi prizadeven tudi na družbenopolitičnem področju in je usmeritev zveze komunistov dosledno izvajal v praksi na vseh svojih odgovornih mestih.

Ing. Skulju ob imenovanju na novo delovno mesto glavnega direktorja iskreno čestitamo ter mu želimo pri nadaljnjem delu obilo uspeha.

Ing. Franc Gačnik - direktor TOZD GE Maribor

Ing. Borut Maister je na lastno željo odšel v zasluženi pokoj, na njegovo mesto je delavski svet TOZD, po objavljenem javnem razpisu imenoval Franca Gačnika, dipl. gr. ing. za direktorja TOZD.

Ing. Franc Gačnik je bil rojen 8. 1. 1934 v Ljubljani. Študiral je na gradbeni fakulteti ter leta 1959 diplomiral. Po končani diplomji se je zaposlil v Projektivnem biroju Gradisa, kjer je ostal vse do odhoda v JLA. Po odslužitvi vojaškega roka se je leta 1960 preselil v Maribor ter v TOZD GE Maribor prevzel mesto sektorskega vodje. Zaradi izredno požrtvovalnega dela in visokih strokovnih sposobnosti je bil leta 1965 imenovan za tehničnega pomočnika, ter 20. 6. 1977 prevzel odgovorno delovno mesto direktorja TOZD GE Maribor.

Ing. Franc Gačnik je s svojo strokovnostjo, pridnostjo in energijo mnogo doprinesel k razvoju TOZD GE Maribor ter neposredno tudi celotnega Gradisa. Delovni kolektiv cenil njegovo delo, zato mu je tudi zaupal to odgovorno nalogo. Ing. Gačnik je človek širokega obzorja, dober in iskren tovariš, odličen organizator. Vseskozi se je boril za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja ter aktivno sodeluje v družbenopolitičnih organizacijah.

Direktor ing. Gačnik je ob prevzemu sprejel precej novih obvez. Med drugim bomo pričeli z izgradnjo nove menze, izvršili rekonstrukcijo železokrivnice, uredili drobilarno na pobrezju, betonarno Pobrezje in Dogošte ter zaključili z izgradnjo glavnega skladišča.

Glavno nalogo bodo posvetili izvajanju zakona o združenem delu. Zaupanja v lastne moči jim ne pri- manjkuje, kajti bitka za nove samoupravne ondose se je že pričela. Vzporedno s tem bodo razvili teh-

nično komercialno, organizirali pokalkulacijsko službo in še nadalje razvijali razvojno konstrukcijski oddelek. Dosledno bodo izvajali tudi že sprejete stabilizacijske ukrepe. Nalag in volje je dovolj.

Kvalitetno delo, kratki roki gradnje, uvažanje sodobne tehnologije, ter preko 1000 delavcev in strokovnjakov v TOZD Maribor, pa je porok, da se bo delo pod novim vodstvom uspešno odvijalo tudi v bodoče.

Ing. Francu Gačniku želimo na novem delovnem mestu obilo uspeha in zadovoljstva, ob izvolitvi za direktorja TOZD GE Maribor mu iskreno čestitamo.

L. C.

Ing. Franc Gačnik

*Členu za priznanja samoupravljalcem podeljuje v imenu
Zveze sindikatov Slovenije in sindikatov Romov*

Priznanje

delavcem
Gradbenega industrijskega podjetja
»GRADIS«
Ljubljana

*za izjemne dosežke pri razvijanju in utrjevanju
samoupravnih družbenih odnosov*

Datum: 3. 6. 1977

Številka: 95-5-3

Visoko priznanje Gradisu

Ob dnevu samoupravljalcev 27. juniju 1977 je Gradis prejel visoko priznanje za izjemne dosežke pri razvijanju in utrjevanju družbenih odnosov. V imenu delavskega sveta podjetja je priznanje prevzel ing. Alojz Kepić

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije podeljuje vsako leto posebna priznanja posameznikom in organizacijam združenega dela, ki prednjačijo v prizadevanjih za razvijanje delavske samouprave, ki skupaj z uveljavljanjem delegatske ureditve tvori osnovo naše socialistične graditve in opredeljuje položaj delavca v njej.

Nova ustava, iz nje izveden zakon o združenem delu in njegovo uresničevanje v življenju kolektivov so tisto torišče vsakodnevni naporov socialističnih sil, kjer se vodi bitka, da se na vrh vseh vrednot povzpne delovni človek, osvobojen duhovnih in drugih spon preteklosti in monopolov sedanjosti, ne glede na to, ali se mu ponujajo pod plaščem parlamentarne demokracije ali pod zgodovinsko sicer obsojeno, vendar še vedno prisotno stalinistično teorijo in prakso.

Prav uresničevanje ustavnih načel in zakona o združenem delu je v praksi tisto, kar bo omogočilo resnično osvoboditev delavskega razreda, da bo svobodno razpolagal s sredstvi, pogoji in sadovi svojega dela.

To ni formula, ki bi delovala z magično močjo spontanosti, ampak le trasirana smer, v katero je treba vložiti še mnogo truda, da bo postala resničnost v svoji celovitosti novih socialističnih odnosov.

Uresničevanje ustavnih določil in Zakona o združenem delu v konkretni praksi v Gradisu je bilo tudi izhodiščna osnova, da smo prejeli to visoko priznanje. Pri določitvi priznanja Gradisu je komisija upoštevala že dosežene rezultate na področju samoupravnih odnosov. Upoštevana pa je tudi zavzetost delavcev Gradisa za nadaljnjo uveljavljanje ZOZD, usklajevanja medsebojnih odnosov v okviru dohodkovnega sistema. Upoštevala pa je tudi, da uveljavljanje samoupravnih odnosov ni enkratno dejanje, temveč je daljši proces, ki poteka v odvisnosti od danih razmer, ter od prizadevanja vseh naprednih sil v podjetju, upoštevala pa je tudi dosežene gospodarske rezultate, ki smo jih in jih bomo tudi v bodoče dosegali.

V zgodovinsko in razredno pogojeni zavzetosti delavskega razreda, ki ga usmerja partija, kakršna je ZKJ, so podana vsa jamstva za kontinuiteto revolucionarnega boja. Ni nas strah neshojenih poti, saj je korekcija naših lastnih odločitev postala sestavni del našega boja. Naš cilj je preprost in dojemljiv za vsakogar, ki pošteno misli.

Zelimo ustvariti družbo, kjer bo človek človeku človek, je v svoji utemeljitvi dejal predsednik komisije za priznanja samoupravljalcem tovariš Ivo Janžekovič. Za ustvarjanje take družbe pa smo odgovorni vsi.

Priznanje, ki smo ga prejeli pomeni veliko čast za slehernega Gradisovca, pomeni pa tudi moralno obveznost za dosledno izpolnjevanje določil Zakona o združenem delu.

Sklepi konference OOS

1. Sestaneta naj se odbor delavskega sveta podjetja za standard in rekreacijo ter komisija konference za standard in varstvo pri delu ter na osnovi podatkov, zbranih pri raznih gradbenih podjetjih in v Gradisu pripravita predlog o višini cen prehrane in nastanitve ter v predlogu predvidita tudi način poračunavanja razlik med dejansko ceno in dogovorjeno enotno ceno. Predlog naj posreduje gospodarsko finančni službi, da bi se na sestanku gospodarsko finančnih pomočnikov dogovorili o konkretni izvedbi predlaganih rešitev.

Skupno z vabilom za sejo je potrebno članom obeh organov posredovati tudi zbrane podatke o cenah.

2. V vseh TOZD, kjer še tega niso storili, morajo imenovati oz. izvoliti komisije: za inventivno dejavnost. Konferenca bo dala pobudo centru za izobraževanje, da v jesenskem roku organizira seminar za vse člane komisij za inventivno dejavnost.

3. IO OOS naj na svojih sestankih obravnavajo gibanje režijskih stroškov v svoji TOZD.

4. Sindikat se mora odločno zoperstaviti najemanju delavcev prek »grupe građana«, saj gre v teh primerih za kršenje osnovnih načel naše samoupravne družbe. Ti delavci običajno nimajo nobenih samoupravnih pravic, ki jim gredo iz dela, poleg tega pa mnogokrat nimajo zagotovljenih osnovnih pogojev bivanja in prehrane. Ker APS razpolaga samo z vrednostnimi pokazatelji in nima podatkov o številu takšnih delavcev v posameznih TOZD, morajo IO OOS zahtevati, da komisije za delavsko kontrolo obravnavajo ta vprašanja pa tudi zahtevajo, da se tak način zaposlovanja delavcev popolnoma opusti. Osnovne organizacije bodo o tem poročale na prihodnji seji konference.

Prav tako je potrebno prek republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije začeti akcijo, da se v prihodnje onemogoči zaposlovanje delavcev oz. najemanje delovne sile potom »grupe građana«.

5. Glede nadur konferenca podpira variantni predlog v 79. členu osnutka zakona o delovnih razmerjih, ki pravi, da delo prek polnega delovnega časa traja lahko samo toliko časa, kolikor je nujno potrebno, največ pa 4 ure na dan in ne več kot 12 ur na teden. Za vsako osnovno organizacijo sindikata se naroči po 3 izvede 16. številke Poročevalca.

6. Splošna služba naj s posebnim dopisom najostreje opozori vse temeljne organizacije na spoštovanje zakonitosti pri opravljanju nadurnega dela.

7. Na letni seji konference OOS Gradisa (7. 2. 1977) je bil sprejet tudi sklep (št. 4), da se podaljša rok za izselitev delavcev iz neustreznih barak do začetka leta 1979. Prvotni rok — do konca leta 1977 — je bil podaljšan zaradi objektivnih težav, zlasti pri dodeljevanju lokacije za samski dom (predvsem v Ljubljani in Mariboru). Na novo določen rok se ne bo podaljšal. Zato hočemo dobiti od IO OOS in poslovnega organa vsake TOZD zagotovilo, da bodo ob začetku leta 1979 vsi delavci Gradisa nastanjeni v samskih domovih, ki v celoti ustrezajo določilom družbenega dogovora o minimalnih standardih gradbenih delavcev. Gre sedaj tudi za adaptacijo obstoječih domov.

Do seje konference OOS, ki bo predvidoma v septembru 1977, zato želimo dobiti pismeno zagotovilo o postopkih (lokacija, načrti, finančna konstrukcija in drugo) z roki, s katerimi boste uresničili navedeni že podaljšani sklep sindikalne organizacije Gradisa.

Kot izhaja iz sklepa konference OOS Gradisa bomo po izteku določenega roka ugotovili uresničitev sklepa. V primerih neuresničitve sklepa bomo morali, kot organizacija delavcev, v prid zaščite interesov delavcev sprožiti sankcijski postopek. Ta sklep je potrebno nasloviti s posebnim dopisom na predsednike OO v TOZD in direktorje TOZD. V vednost pa poslati glavnemu direktorju, predsedniku DSP in direktorju KSS, splošne službe in GFS.

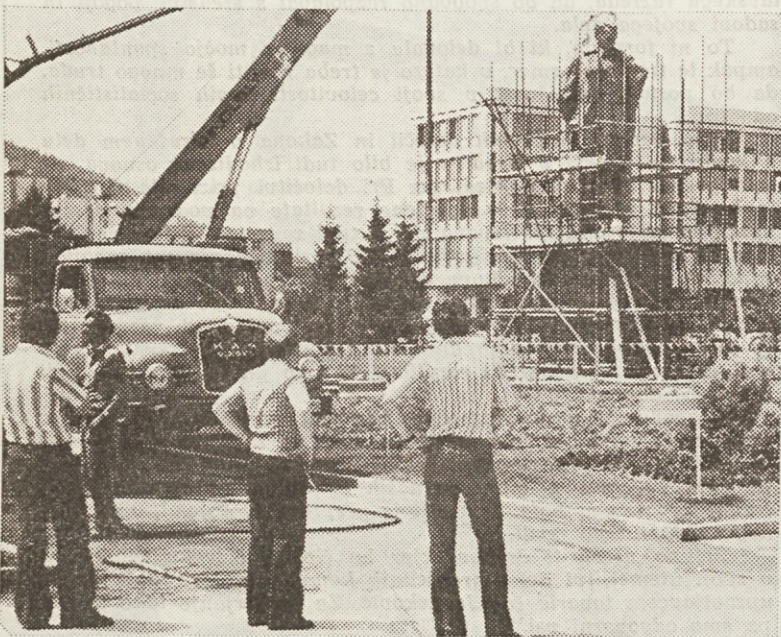
8. Konferenca OOS ponovno poudarja izreden pomen kvalitetno pripravljenih in konkretnih programov stabilizacije za nadaljnje uspešnejše poslovanje in poziva odgovorne delavce v TOZD in skupnih službah, da tem vprašanjem dajo ustrezeni poudarek.

9. Osnovne organizacije sindikata naj na sestankih izvršnih odborov obravnavajo problematiko stabilizacije. Posebno v tistih temeljnih organizacijah, kjer programi še niso sprejeti, morajo izvršni odbori zahtevati od vodstev TOZD in organov upravljanja, da pospešijo delo pri pripravi programov. Prav tako naj IO dajo pobudo DS, da uvrstijo izvajanje APST v programe svojega rednega dela.

10. Konferenca OOS predlaga, da se komisija Gradisa za izvajanje APST sestane in obravnava izvajanje programov stabilizacije na osnovi podatkov polletnih bilanc.

11. Potrebno se je dogovoriti, kako izvajanje programov stabilizacije vgraditi v sistem nagrajevanja po delu, predvsem za tiste delavce, ki imajo na izvajanje posameznih točk APST največ vpliva (organizatorji dela). Tak dogovor bi lahko dosegli tudi na skupnem sestanku komisije za APST s predstavniki TOZD.

(nadaljevanje na 13. str.)

Pri postavitvi velike skulpture tov. Tita v Velenju, delo akademika Antuna Augustinčiča, so sodelovali tudi Gradisovci s svojim najnovejšim dvigalom Pingueli in betonsko črpalko

Interna banka je temelj celotnega bančnega sistema

V jugoslovanskem gospodarskem sistemu je institucija interne banke novejšega datuma. Resnejše pristope k organiziranju internih bank zasledimo pravzaprav šele po izidu zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema, ki je prvi določil mesto in vlogo interne banke v našem gospodarstvu. Gradis na tem področju že dosega pozitivne rezultate.

V družbenoekonomskem sistemu, ki ga gradimo na novi Ustavi SFRJ, je interna banka finančna asociacija članic banke, to je temeljnih organizacij združenega dela, ki deluje v smislu ciljev in interesov temeljnih organizacij združenega dela, določenih s samoupravnim sporazumom in z drugimi samoupravnimi akti v združevanju dela in sredstev. Na tej osnovi je temeljna naloga interne banke omogočiti združevanje dela in sredstev vseh temeljnih organizacij združenega dela, za namene, ki so jih te določile že vnaprej. Na ta način postajajo interne banke temelj celotnega bančnega sistema, saj se v temeljnih organizacijah združenega dela porajajo denarni tokovi, ki jih interna banka usmerja v preostale bančne in finančne organizacije in ki iz njih s posredovanjem interne banke ponovno prihajajo v temeljne organizacije združenega dela. Ta strokovna služba mora biti tako organizirana, da zagotovi optimalno kroženje denarja med temeljnimi organizacijami združenega dela. Z združevanjem v interno banko njeni člani realizirajo združevanje sredstev, ki je temeljni namen združevanja v interno banko. Vendar pa osnova združevanja ne more biti individualni interes. Osnova je lahko samo interes, ki je širši od interesa temeljne organizacije združenega dela. To so interesi, ki se pojavljajo in se lahko realizirajo v okviru delovne organizacije. Za realizacijo takega interesa pa je potrebno združevati sredstva. Ker pa se v delokrogu interne banke včasih ne morejo zadovoljiti vse potrebe po združevanju sredstev, se interne banke združujejo v temeljno banko, te pa v združeno banko.

Delovanje interne banke vpliva na nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov

Če interno banko opredelimo kot organizem, katerega temeljna naloga je omogočanje optimalnega koriščenja finančnih sredstev temeljnih organizacij združenega dela v pogojih neposrednega samoupravljanja je jasno, da je uspeh interne banke glede boljšega izkoriščanja finančnih sredstev tem višji, čim ugodnejši so pogoji za neposredno samoupravljanje. Obstoj čistih gospodarskih odnosov med temeljnimi organizacijami v tekočem poslovanju, posebno pa še na področju procesa razširjene reprodukcije, bistveno vpliva na razvoj samoupravnih interesov.

Za uspešno reševanje finančnih odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela je nujno ustvariti naslednje pogoje:

— da so vsa sredstva — viri sredstev razdeljeni po temeljnih organizacijah združenega dela,

— da ima vsaka temeljna organizacija združenega dela vse pravice, ki se nanašajo na ugotavljanje skupnega dohodka, dohodka in njegove razdelitve ter gospodarjenje s sredstvi,

— da so s samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem postavljena pravila finančnih odnosov v tekočem in dolgoročnem poslovanju,

— da temeljne organizacije združenega dela planirajo prilive in odlive finančnih sredstev za krajše in daljše obdobje.

— da je organizirano ustvarjanje notranjih finančnih odnosov preko interne banke, kar obsega poslovne spremembe na vseh vrstah finančnih sredstev, po nalogih temeljnih organizacij združenega dela, kreditiranje teh sprememb in oblašanje o stanju vseh nastalih sprememb.

Odbor delegatov interne banke Gradisa prevzema odgovornost za celotno poslovanje

Najvišji organ upravljanja interne banke GRADIS je Odbor delegatov interne banke, katerega sestavljajo

delegati iz vseh temeljnih organizacij združenega dela. V samoupravnem sporazumu so določene naloge in pristojnosti odbora delegatov interne banke. Člani odbora se sestanejo vsake tri mesece, pregledajo poslovanje interne banke in potrdijo sklepe sprejete na kreditnem odboru interne banke.

Celotno problematiko financiranja v okviru interne banke Gradisa, pa usmerja in rešuje kreditni odbor interne banke. Člane kreditnega odbora imenuje Odbor delegatov interne banke. Predsednik odbora delegatov interne banke je po funkciji član kreditnega odbora interne banke. Člani kreditnega odbora se sestanejo enkrat tedensko. Delo članov je zelo zahtevno in obsežno, saj obsega:

- politiko internega kreditiranja
- spremljava plana priliva in odлива denarnih sredstev
- ugotavljanje kreditne sposobnosti članic interne banke
- ugotavljanje vezave sredstev s pomočjo preseka bilance
- analiziranje poslovanja tistih temeljnih organizacij združenega dela, kjer konstantno primanjkuje denarnih sredstev
- spremljava investiranja temeljnih organizacij združenega dela, glede na razpoložljiva sredstva
- politiko združevanja sredstev in
- ostalo.

Poslovanje interne banke Gradisa

Interna banka Gradisa je nastala kot rezultat dosežene stopnje samoupravnosti v urejanju ekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela leta 1974.

Temeljne organizacije združenega dela GIP GRADIS so se samoupravno dogovorile o ustanovitvi interne banke kot institucije, preko katere bodo združevale in usmerjale svoja razpoložljiva finančna sredstva v smislu:

- racionalnejše uporabe denarnih sredstev

Gospodarski načrt za 1977 sprejet

Delavski svet podjetja je imel 7. junija svojo VI. redno sejo katere osrednja točka je bila sprejem gospodarskega načrta za leto 1977. V nadaljevanju seje je delavski svet obravnaval še pregled spremljanja uresničevanja programa razvoja za leto 1976 do 1980, kakor to zahteva zakon o planiranju.

Gospodarski načrt delovne organizacije GIP Gradis za leto 1977 je bil v obravnavi v vseh temeljnih organizacijah. 19. maja je zasedal odbor za načrtovanje in ugotovil skladnost predloga gospodarskega načrta z obravnavo in predlogi za dopolnitev ali spremembo posameznih TOZD kar je bilo predlagano na njihovih sestankih in zborih. V osnovi predstavlja plan delovne organizacije skupne cilje, na podlagi katerih so TOZD pripravile tudi svoje plane in se tako vključujejo v celotni program razvoja, ki je bil sprejet na osnovi elementov za sestavo samoupravnega sporazuma o osnovah delovne organizacije GIP Gradis. Na vse predloge ali pripombe je odbor za načrtovanje dal svoje stališče ali pojasnilo in na ta način je bila dosežena skladnost tako, da je lahko delavski svet podjetja usklajen predlog gospodarskega načrta za leto 1977 delovne organizacije GIP Gradis tudi sprejel.

Skupno z gospodarskim načrtom delovne organizacije za leto 1977 je potrdil delavski svet podjetja tudi predlog gospodarskega načrta delovne skupnosti skupne službe. V tem načrtu so predvideni zneski za izvršitev nalog posameznih služb v okviru programa in obsega dela, ki je določen za vsako službo v samou-

Angela Kavčič

— zmanjšanju skupno potrebnega obsega denarnih sredstev

— namenskem združevanju denarnih sredstev

— usklajevanju zagotovitve potrebnih finančnih sposobnosti v posamezni temeljni organizaciji in interni banki ter

— usklajevanju denarnih tokov in njihovem izravnavanju z združevanjem in kreditiranjem.

V začetku je bilo delo interne banke usmerjeno predvsem na evidentiranje sredstev temeljnih organizacij združenega dela po internih tekočih računih, evidenco stanja sredstev in sprememb po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in na obveščanje o teh spremembah. V novem času pa dajemo v interni banki večji poudarek na planiranju in analizi sredstev.

Zakon o temeljnih kreditnega in bančnega sistema, ki je izšel v januarju letošnjega leta je določil mesto in vlogo interne banke ter obseg (nadaljevanje na 4. str.)

pravnem sporazumu o združitvi TOZD v GIP Gradis. V gospodarskem načrtu je za skupne službe predvideno tudi, kaj bo konkretno v okviru obsega dela, ali kar zadeva dodatna dela, opravljeno v letu 1977. Hkrati pa je tudi podan pregled opravljenega dela za preteklo leto.

Nadalje je delavski svet obravnaval poseben sporazum o združevanju dela in sredstev za proizvodnjo cementa v novi cementarni Anhovo, katerega smo dobili kot predlog za obravnavo in priporočilo, da ga temeljne organizacije sprejmejo. Delavski svet podjetja je sklenil, da se predlog predloži v poprejšnjo obravnavo vsem temeljnim organizacijam in naj bi ta obravnavo bila končana 20. junija. Na podlagi rezultatov predhodne obravnave delavcev v temeljnih organizacijah bodo delavski sveti TOZD sprejeli svoje sklepe in jih sporočili splošni službi pri delovni skupnosti do 25. junija. O rezultatih razprav bo potrebno voditi zapisnike in jih tudi predložiti splošni službi.

Delavski svet je nadalje sprejel na znanje izveček iz elaborata, ki se nanaša na utemeljitev nabave računalnika za računalniški center Gradisa, katerega nabavo je delavski svet že obravnaval in potrdil. Pri (nadaljevanje na 4. str.)

Veterani odhajajo

Glavni direktor ing. Hugo Keržan in direktor TOZD GE Maribor ing. Borut Maister se poslavljata

Ing. Hugo Keržan, zgodovina Gradisa v eni osebi, je s svojim delom in idejami...

...vedrim razpoloženjem med sodelavci...

...s svojo preprostostjo ob slovesnostih...

...z zaskrbljenostjo ob raznih problemih...

...s preudarnostjo pri planiranju in napovedih...

Pred 24 leti, ali natančno 1. 6. 1953 je delavski svet podjetja imenoval inž. Huga Keržana za glavnega direktorja podjetja Gradis. Pri tem je upošteval njegovo predhodno delo strokovno sposobnost, številna priporočila in njegovo izredno zanimanje za gospodarsko in komercialno politiko Gradisa kot celote.

Inž. Hugo Keržan se je zaposlil v podjetju Gradis 8. 1. 1946. Torej je danes poteklo 31 let, 5 mesecev in 21 dni. In prišel je dan, ko se na lastno željo poslavlja od Gradisa.

Če bi bilo to v času našega največjega pisatelja Ivana Cankarja, bi gospodar dejal »Zvesto si mi služil, ož Šimen, več kot 30 let. Zda pa so ti odpovedale moči, ož Šimen, pojdi z bogom, kamor ti srce vele-va.«

Tako je rekel gospodar, zakaj postava delavcev je taka.

Da, tako je bilo v času Cankarja — danes v novi socialistični družbi pa je drugače upoštevano minulo delo. Obdobje v katerem je inž. Keržan deloval kot direktor bo ostalo v zgodovini Gradisa zapisano z neizbrisanimi črkami. Naj je bil čas, ali posamezno obdobje njegove »vladavine« še tako težko, je vselej vedel kaj mora in kaj je kot glavni direktor dolžan storiti.

Inž. Hugo Keržan se je rodil 8. marca 1913 v Ljubljani, kot priden študent je končal realko v 7 letih, nakar se je vpisal na tehnično fakulteto univerze v Ljubljani — ter julija 1937. leta diplomiral.

Takoj po diplomi je nastopil službo pri stavbi Družbi d. d. v Ljubljani, oktobra 1938 pa pri gradbenem podjetju inž. Anton Umek v Ljubljani in sicer kot statik in stavbovodja.

Vojna vihra ga je doletela v Trbovljah, ko je okupator pričel s terorjem utrjevati svojo oblast, je decembra 1941 ilegalno pobegnil v Ljubljano. Pot ga je vodila skozi tedanje opozicijske vrste in kasneje do sodelovanja z naprednimi silami.

Po vrnitvi v Ljubljano je bil skoraj leto dni brez dela, nakar se je zaposlil pri gradnji papirnice v Vevčah. Tu je bil kmalu postavljen za vodjo gradbenega oddelka papirnice vse do 31. 12. 1945.

8. 1. 1946 je bil z odločbo ministrstva za gradnje LRS prestavljen k Gradisu in julija 1946 je že prevzel vodstvo gradbišča HC Moste. Kot malokdo se je aktivno vključil v obnovo porušene domovine in v gradnjo vključenih objektov prve netaleske, med katere je spadala tudi gradnja — HC Moste. Z lastnim delom, lastnimi zgledi si je pridobil širok krog dobrih sodelavcev in tako je takratno gradbišče HC Moste bilo večkrat proglašeno za najboljšo. V Mostah je bilo največ udarnikov in prehodna zastava je večkrat ostala na gradbišču. Tu je prejel tudi več denarnih nagrad in priznanj.

Ko je Gradis pričel z izvajanjem del v Zenici, ga je delavski svet imenoval za šefa gradbišča v Zenici. Tu je poleg strokovnega dela aktivno deloval v organih delavskega samoupravljanja in v kritičnih časih odcepitve gradbišča Vuzenica, zagovarjal stališča organov delavskega samoupravljanja.

Drugo obdobje njegovega življenja se začne z njegovo izvolitvijo za direktorja Gradisa. Takrat je zavihal rokave in začel neutrudno delovati tako na strokovnem organizacijskem, kot samoupravnem področju. Vseskozi je zagovarjal in utrjeval delavsko samoupravljanje. Znal je združiti znanost, strokovnost in samoupravnost v nedeljivo celoto. Vseskozi je pomagal ustvarjati novo družbo, zagovarjal skladnost in pristnost medsebojnih odnosov, skratka bil je živo nasprotje tistega

stanja, ki ga včasih imenujemo utrujenost. Vedno je iskal in zahteval nekaj novega in boljšega. Verjel je v ustvarjalnost posameznikov. To pa je tudi pripomoglo, da se je Gradis povzpela v sam vrh jugoslovanskega gradbeništva.

Pod njegovim vodstvom smo dosegli neizbrisne rezultate na področju nove tehnologije in organizacije dela. V tem obdobju je bila zgrajena vrsta ključnih objektov od železarn Ravne, Jesenice, TE Soštanj, Zenica, vrsta tehničnih objektov, avtocest itd.

Kot intelektualec in gospodarstvenik širokega razgleda je vseskozi znal prisluhniti nihanju tržišča in pravočasno nastopil, oziroma odstopil tam, kjer ni bilo izgleda, da gospodarska situacija ne da pozitivne strokovne in poslovne uspehe.

Še bi lahko naštevali rezultate njegovega dela. Mlade generacije so videli v njem vzor in tako so se z večjim elanom vključile v delo. Nikoli ni oviral poleta madih, ki vedno hočejo nekaj novega, več in boljšega.

Ing. Keržan je bil tudi eden izmed tistih direktorjev, ki je vseskozi zagovarjal in pomagal utrjevati delavsko samoupravljanje. Ob takem sodelovanju se je to samoupravljanje lahko razvijalo in doseglo v Gradisu ogromne rezultate. V okviru samoupravnih sporazumov delavci že odločajo o usodi svoje TOZD in usodi celotnega Gradisa. Določila zakona o združenem delu so v Gradisu padla na rodovitna tla in delavci svobodno in samostojno odločajo o delitvi vrednosti, ki jih ustvarjajo, o povezovalju, v okviru dohodkovnih odnosov in združevanju svojega dela in sredstev.

Posebno zaslugu moramo priznati tudi za usklajevanje interesov posameznikov in TOZD za skupne interese, brez katerih se Gradis kot tudi celotna soc. družba ne more razvijati.

V času njegovega vodstva so se pota slovenskega gradbeništva križala in razširjala, napredoval je tisti, ki se je stalno izpopolnjeval, ekonomsko utrjeval in razvijal svoje organizacijske strokovne in samoupravne sposobnosti. Pri tem Gradis ni nikoli zaostajal, temveč vedno korakal v prvih vrstah slovenskega gradbeništva.

Za svoje požrtvovalno delo je inž. Keržan prejel tudi več nagrad, pohval in priznanj, med drugim tudi:

Red dela s srebrnim vencem, Kraigherjevo nagrado.

Ob odhodu želimo vsi gradisovci našemu dosedanjemu glavnemu direktorju, inž. Hugu Keržanu, še mnogo zadovoljnih let ter pri opravljanju odgovorne naloge »ljublanskega župana« veliko uspehov.

Ob slovesu

Glavni direktor ing. Hugo Keržan se je od sodelavcev na skupnih službah poslovil na svojevredstven način, da je zadnji dan svojega službovanja obiskal vse po sobah, se z njimi rokoval ter sem in tja tudi malec pokramljal. Ob vstopu v eno od pisarn v tehničnem oddelku direktor vpraša.

»Kaj pa počnete danes?«

»Vsak se ukvarja s svojimi problemi!« je sledil odgovor najbolj zgovornega.

»Ja pa bi bilo bolje, ko bi se z Gradisovimi!« je pristavil direktor in odšel v drugo sobo.

Delegacija družbenopolitičnih organizacij na skupnih službah je glavnemu direktorju podarila v spomin na uspešno in tvorno sodelovanje skulpturo D. Tršarja: Razgibane figure.

Ob prevzemu se je glavni direktor zahvalil za darilo s pripombo: »Od takšnih skulptur so mi všeč bolj majhne, ker jih lahko vsaj kam postaviš v stanovanju.«

Večkratnim slovesom, ki se jih je moral udeležiti glavni direktor je ob zadnjem v šali dejal: »S temi poslavljanji je tako kot z republiko od psa, ki mu ga morajo odsekati. Saka jo mu ga po kosih, da ga ne bi naenkrat preveč bolelo.«

...ter ginjenostjo ob slovesu dokazal, da je bil in bo ostal Gradisovec

Zamenjava generacij

Prisrčno slovo tudi v Mariboru

Tudi delavci TOZD GE Maribor so se poslovili od svojega direktorja ing. Boruta Maistra

Več kot trideset ustvarjalnih let zgovorno priča o neumornem delu ing. Boruta Maistra. Rezultate njegovega dela srečujemo na vsak korak. Pod njegovim vodstvom je bilo zgrajenih preko 500 gradbenih objektov, od tega več kot polovica ključnih industrijskih objektov od Maribora, Ptuja, Kidričevega, Slovenske Bistrice, Sladkega vrha — toda kdo bi vse našteval.

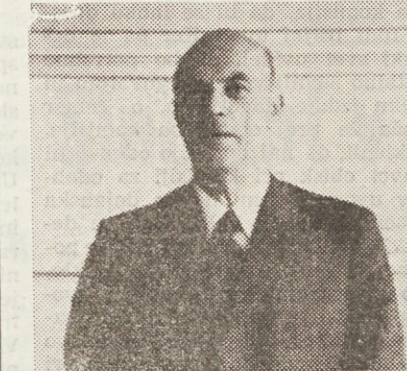
Kot človek se je znal približati slehernemu delavcu, kot strokovnjak se je neumorno boril za dvig strokovnosti dela, za sodobno organizacijo ter za uvajanje nove tehnologije dela, kot direktor je bil dosleden, pravičen do vsakega, kot ekonomist je vseskozi skrbel za boljše poslovanje, se boril za gospodarski razvoj ter za nagrajevanje po doseženih uspehih, kot predavatelj in profesor je vzgojil vrsto mladih kadrov, kot komunist se je boril za dosledno izvajanje TOZD ter za ustavna načela, skratka za nove samoupravne odnose.

Ing. Borut Maister je bil rojen 12. 6. 1908. leta v Ljubljani. Starši so ga vzgojili v zavednem slovenskem duhu. Njegovemu očetu generalu Maistru gre prvenstvena zasluga, da je severna slovenska meja takšna kot venko mesto Maribor postalo resnično naša severna metropola. Zato se ing. Maister nikakor ni mogel ločiti od Maribora. Delo, ki ga je začel njegov oče je nadaljeval sin. Pomagal je graditi in razvijati Maribor, vseskozi pa ostal tudi zvest Gradisu. Prav po njegovi zaslugi si je Gradis v široki javnosti priboril mesto in ugled v pred skoraj 60 leti osvobojenem Mariboru. Ing. Borut Maister je vzor svojega očeta, je lik vztrajnega, poštenega in socializmu predanega človeka, ki si je s svojim delom pridobil ugled in avtoriteto pri vseh sodelavcih v in izven podjetja. Prizadevnost, s katero je bil vdan stroki in Gradisu ni ostala neprikrita, ponudeno mu je bilo več odgovornih mest v Ljubljani, toda vseskozi je ostal zvest Mariboru.

Ing. Borut Maister je imel velik čut do pravičnosti, do delavcev, kateri so ga radi videvali — v svoji sredini. Delavcem je znal povedati v preprostih besedah, v njihovem jeziku in radi so ga poslušali. Tudi v tem je skrita večina njega samega in ustvarjalnih dobrih človeških medsebojnih odnosov. Ing. Maistra smo vsi imeli radi, ga spoštovali in kot takega bomo cenili, čeprav ne bo več deloval v Gradisu Maribor, bo med nami vedno dobrodošel.

Ing. Borutu Maistru se iskreno zahvaljujemo za njegovo 32-letno požrtvovalno in nesebično delo ter mu v zasluženem pokoju želimo še mnogo zdravih in srečnih let.

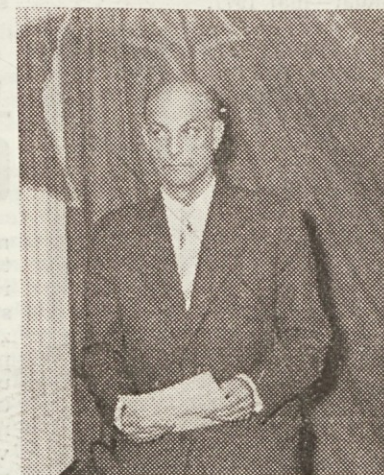
Lojze Cepuš

...in si s tem pridobil ugled in avtoriteto še posebej med delavci, katerim je znal vedno prisluhniti ter jim v preprostih besedah obrazložiti tudi najbolj zapletene stvari. In prav zato so ga tako radi videvali v svoji sredini.

Ing. Borut Maister je začel svoje delo kot mlad strokovnjak v Mariboru

...se takoj vključil v delavsko samoupravljanje...

...ga razvijal in dograjeval ter se je kot strokovnjak na gradbišču in nato kot direktor nenchno boril za dvig produktivnosti ter uvajanje novih tehnologij...

Interna banka

in vsebino dela. V smislu zakonskih določil je interna banka Gradis razširila predmet poslovanja, ki obsega:

- 1. — kratkoročno in dolgoročno interno kreditiranje in sklepanje kreditnih pogodb
- finančno kreditiranje drugih OZD na podlagi zavarovanja z vrednostnimi papirji
- preskrbovanje kreditov od temeljne banke
- 2. — izdajanje in sprejemanje vrednostnih papirjev
- dajanje avalov na vrednostne papirje
- izdajane garancij
- indosiranje menic
- 3. — posle združevanja sredstev v skladu s samoupravnim sporazumom oziroma zakonom
- 4. — planiranje priliva in odliva denarnih sredstev (plane likvidnosti) temeljnih organizacij združenega dela in interne banke
- 5. — ostale posle v zvezi z njenim predmetom poslovanja.

● Poslovanje z instrumenti zavarovanja plačil

Interna banka Gradis je v smislu zakona o zavarovanju plačil vršila vse posle v zvezi z:

- izdajo in sprejemanjem vrednostnih papirjev
- dajala avale na menice
- dajala garancije
- indosirala menice.

Interna banka je v obdobju januar—maj 1977 na zahtevo temeljnih organizacij združenega dela: prejela za din 51,386.910,95 menic in izdala za din 37,618.100,35 menic.

Vse izdane menice je brezplačno avalirala Emona Ljubljana in Centromerur Ljubljana, s katerima imamo sklenjeno pogodbo o vzajemnem avaliranju. Poleg menic za obratna sredstva je interna banka poslovala tudi z menicami za blagovne kredite za serijsko opremo in z menicami kot instrumenti zavarovanja pri finančnih kreditih.

Za pokritje neplačane interne realizacije je izdala interna banka za 57,966.489,62 din internih garancij.

● Planiranje in odnosi v interni banki

Zakon o temeljnih kreditnega in bančnega sistema daje bistven poudarek planiranju in poslovni politiki interne banke. S plani interne banke se določajo razmerja, pravice in obveznosti njenih članic kot nosilk skupnih interesov pri združevanju dela in sredstev. Da bi lahko interna banka v okviru možnosti pravočasno zadostila zahtevam temeljnih organizacij združenega dela je nujno potrebno, da pozna zahteve posamezne temeljne organizacije združenega dela, to pomeni njene plane. Za nemoten in racionalni poslovni proces temeljne organizacije združenega dela je potrebno plansko predvideti količino potrebnih obratnih sredstev in njihovih virov ter hitrosti obračunavanja. Če se ta proces cirkulacije prekine ali ni usklajen in s tem ni zagotovljen pravočasen priliv sredstev, potem taka temeljna organizacija združenega dela ne more v tem trenutku plačati svojih obveznosti in je prisiljena iskati dodatne vire. Nelikvidnost temeljnih organizacij združenega dela nastopa takrat, kadar je porušeno ravnotežje med razpoložljivimi likvidnimi sredstvi in dospelemi obveznostmi, to pomeni, da je ogrožena finančna stabilnost njenega poslovanja, ki se največkrat iz-

raža v neplačilu obveznosti do dobaviteljev in družbene skupnosti, v blokiranju ziro računa in stalnih zahtevah za kratkoročne kredite in podobno.

Veliko faktorjev vpliva na večjo ali manjšo likvidnost temeljne organizacije združenega dela. Prav zaradi tega pa je nujno potrebno, da ima temeljna organizacija združenega dela plane priliva in odliva sredstev po mesečni dinamiki in plan potrebnih obratnih sredstev, kar omogoča interni banki pregled nad plansko ugotovljenimi potrebnimi dodatnimi sredstvi, oziroma eventualnimi viški sredstev. V slučaju, ko temeljna organizacija združenega dela planira večji odliv sredstev od planiranega priliva, mora zaprositi za interni kredit. Seveda pa morajo biti plani priliva in odliva usklajeni s plani nabave, proizvodnje in prodaje.

Da bi lahko zadostili tem zahtevam, so temeljne organizacije združenega dela začele v letu 1976 sestavljati plane priliva in odliva finančnih sredstev. Za razliko od ostalega planiranja proizvodnje, realizacije dohodka in razdelitve, vsebuje bančno planiranje dinamiko obveznosti in plačil, kar omogoča interni banki, da se pravočasno pripravi, da ne pride do presenečenj ali improvizacij. S čim manj sredstvi razpolaga banka, toliko bolj precizni morajo biti plani. Finančna disciplina, oziroma planska disciplina, mora biti zakonitost v poslovanju temeljne organizacije združenega dela. Obveznosti ustvarja vsaka temeljna organizacija združenega dela, problem nastopi šele pri plačilu, to pomeni v interni banki.

Tako kot ostale bančne institucije za svoje komitente, mora tudi interna banka vedeti, kakšna je kreditna sposobnost njenih članic in kje ima vezana obratna sredstva. V ta namen smo v interni banki predvideli izdelavo presekov bilanc za katere sedaj pripravljajo programe za obdelavo na IBM. S preseki bilanc bomo dosegli sledeče:

- ugotovili, kje ima posamezna temeljna organizacija združenega dela vezana sredstva in kolikšna so ta sredstva
 - služili bodo kot osnova za ugotavljanje kreditne sposobnosti
 - na podlagi presekov bilanc bodo temeljne organizacije združenega dela lahko sestavljale planske bilance sredstev in virov sredstev.
- Načrtovanje postaja v interni banki nepogrešljiv instrument za uspešno delo interne banke in za doseganje najboljših ciljev poslovne politike njenih članov, to je temeljnih oragnizacij združenega dela.

NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE

Gospodarski načrt za '77 sprejet

nabavi računalnika se je precej zataknilo, kajti posebna komisija za računalništvo in informacijski sistem, ki deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije, ni dala svojega pristanka, da bi se računalnik lahko uvozil. V elaboratu so posebno poudarjeni razlogi za nabavo računalnika za našo organizacijo in je bilo vse obrazloženo prej omenjeni komisiji. Kljub temu pa nismo še prejeli ustreznega dovoljenja, kar povzroča kasnitev pri uvajanju avtomatske obdelave podatkov pri nas, predvsem pa negotovost glede tega, ali bomo imeli svoj računalnik, ali ne.

Posebna komisija za avtomatsko obdelavo podatkov pri nas je 2. junija pretresala situacijo, v kateri se nahajamo in predlagala delavskemu svetu, da naj upošteva poročilo, ki ga komisija sestavlja in da naj potrdi kot začasni ukrep začasen uvoz računalnika, kajti na tej podlagi računa komisija, da bi se lahko dosegel tudi trajni uvoz. Ker pa je delavski svet uvidel, da bo potrebno še stalno slediti vsem razgovorom in poteku izdaje dovoljenja, o čemer odloča že prej omenjena komisija, je sklenil, da naj opravi odgovorni delavci obisk pri komisiji za odobritev uvoza s tem, da se dejanska situacija pojasni. Poleg tega je delavski svet sklenil, da naj se vse pogodbe, ki jih posamezne TOZD sklepajo za računalniške obdelave svojih podatkov z regionalnimi ali drugimi centri za avtomatsko obdelavo podatkov, predhodno pregledajo pri komisiji za AOP pri GIP Gradis.

V nadaljevanju se je delavski svet potrdil predlog predračuna centra za izobraževanje za leto 1977 v celoti, kakor je bil predložen. Dalje je obravnaval predlog za izvolitev delegata za plenarni sestanek splošnega združenja gradbeništva in in-

dustrije gradbenega materiala gospodarske zbornice Jugoslavije, na katerem bodo izvoljeni delegati v ustanovno skupščino tega združenja. Kot delegata je delavski svet izvolil tov. inž. Stefana Mesariča. Hkrati pa je sprejel na znanje osnutek statuta splošnega združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala pri gospodarski zbornici Jugoslavije s tem, da ga je predložil vsem temeljnim organizacijam s prošnjo, da do 20. 6. sporočijo svoje pripombe, ki bodo posredovane predlagatelju osnutka.

Delavski svet je vzel na znanje sporočilo o podelitvi priznanja oz. odličja, ki ga je dobilo podjetje za izjemne dosežke pri razvijanju samoupravnih in družbenih odnosov. Priznanje bo podeljeno na republiški proslavi dneva samoupravljalcev dne 27. junija. Podeljeno odličje bo prevzel predsednik delavskega sveta podjetja tov. Janžekovič Lado.

V nadaljevanju se je delavski svet obravnaval še predlog, da bi sprejeli patronat nad prvo gradbeno brigado VII. korpusa jugoslovanske armije. Ta brigada ima namreč velike zveze oz. jih je imela v času, ko se je obnavljala naša domovina. Ustanovljena je bila 23. aprila 1945. leta in sicer za usposabljanje cest in mostov. Ko se je novembra 1945 razformirala, je predala vso mehanizacijo novo ustanovljenemu podjetju GIP Gradis. Zaradi tega samra stalni odbor 1. gradbene brigade VII. korpusa za primerno, da Gradis prevzame patronat nad tem odborom zaradi ohranitve tradicij NOB na mlajše generacije. Delavski svet je sklenil, da prevzame Gradis patronat nad stalnim odborom prve gradbene brigade VII. korpusa JA.

Končno je delavski svet sklenil še na predlog odbora za standard in rekreacijo, da naj se zamenja iztroše-

Pred kratkim nas je obiskala delegacija iz Egipta

Zaposlovanje in usposabljanje invalidov

V zadnjem času se srečujemo z vedno večjimi problemi, kako zaposliti, ustrezno usposobiti ali prerazporediti invalidne osebe tako, da bodo še naprej ustvarjalno delovale, z enako sposobnostjo, kot pred nastopom invalidnosti.

Naštel bi nekaj možnosti za rešitev problema usposabljanja in zaposlovanja invalidov, ki nam jih daje novi zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

1. **Usposabljanje:**
 - a) invalidna oseba sposobna za usposabljanje za zaposlitev je tista oseba, ki še ni izpolnila starosti 45 let
 - b) usposabljanje se izvaja:
 - s praktičnim delom na ustreznem delovnem mestu
 - s praktičnim delom z izučitvijo določenega poklica v invalidski delavnici
 - z usposabljanjem v zavodih
 - s pridobitvijo strokovne izobrazbe in usposobljenosti — izobraževanje odraslih
 - šolanje na ustreznih šolah

2. **Zaposlovanje:**
 - na istem delovnem mestu
 - na drugem delovnem mestu oz. prirejenem delovnem mestu sposobnostim invalidne osebe
 - v posebnih organizacijah — invalidske delavnice in zavodih za zaposlovanje invalidnih oseb pod posebni pogoji.

Zakon tudi daje možnost, da posebne organizacije za zaposlovanje invalidov, t. i. invalidske delavnice lahko ustanavljajo organizacije združenega dela, ki v obstoječih razmerah nimajo možnosti za zaposlitev invalidov. To možnost bi rad posebno poudaril, da je gradbeništvo tista panoga gospodarstva, ki razpolaga z majhnim številom delovnih mest, ki so primerna za zaposlitev invalidov.

Na drugi strani pa je samo gradbeništvo tisto, pa čeprav je varnost in varstvo delavcev še tako organizirano, zaradi delovnih procesov samih (klimatski pogoji), ki povzročajo večjo obolevnost, s tem v zvezi tudi invalidnost.

Gradis je v preteklem letu na ljubljanskem področju zaposloval približno 2500 delavcev, od tega pa kar 344 kroničnih bolnikov ter 47 invalidov. V letošnjem letu pa se stanje slabša in po podatkih zdravstvene službe, je že okoli 100 novih primerov kroničnih obolenj, ter preko 20 vlog za priznanje invalidnosti.

Vrsta kroničnega obolenja	Število bolnikov
1. kronično obolenje dihal	26
2. kronično obolenje prebavil	79

ni televizor v počitniškem domu Pohorje in nabavi novi.

Kar zadeva izvajanje zakona o združenem delu, je delavski svet na prejšnji seji osvojil program in sprejel sklep za uresničevanje predloženega programa. Podrobno našete naloge za uskladitev samoupravnih aktov z določili zakona, je delavski svet predložil vsem temeljnim organizacijam, da prično takoj na uresničevanju zakonskih določil. Določene področja, ki zadevajo predhodne analize in sestavo ustreznih predlogov, je delavski svet predvidel posebne komisije, ki naj bi predloge pripravile. Ker na prejšnji seji ni bilo mogoče osnovati ustreznih komisij, je naročil posebnemu odboru za spremljanje uresničevanja določil zakona o združenem delu, da

3. kronično obolenje lokomotornega aparata	55
4. kronično obolenje endokrinih organov	18
5. kronično obolenje kože	9
6. kronično obolenje srca in ožilja	75
7. duševne bolezni	6
8. živčne bolezni	42
9. urogenitalna obolenja	10
10. kronični alkoholiki	24
skupaj	344

Nič manj zavirljiv položaj ni na področju zaposlovanja invalidov, kjer iščemo ustreznega delovna mesta, ki pa jih, kot sami vemo, je manj kakor invalidov samih.

Rezultati ankete so pokazali, da je v Gradisu 35 invalidov od 100 (lanskoletno število) mlajših od 45 let. Le-ti imajo možnost usposobitve za drugo delo. Šolska izobrazba mlajših od 45 let pa nam tudi pove, da moramo pri usposabljanju in zaposlovanju upoštevati le določene vrste usposabljanja. Te so:

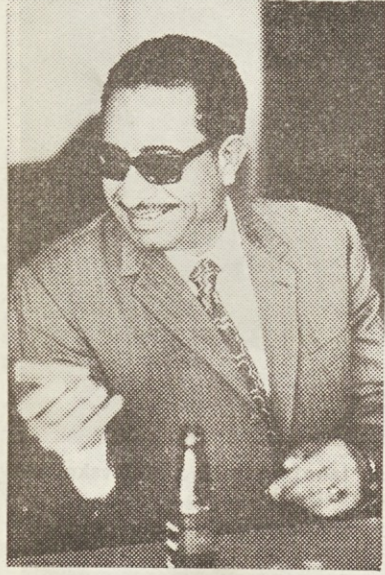
- praktično delo na ustreznem delovnem mestu
- praktično delo in izučitev oz. priučitev za določen poklic pod strokovnim vodstvom.

Od 35 invalidov mlajših od 45 let jih ima le 9 popolno osnovno šolsko izobrazbo, 23 invalidov nepopolno osnovno šolo ter 3 invalidi brez osnovne šole.

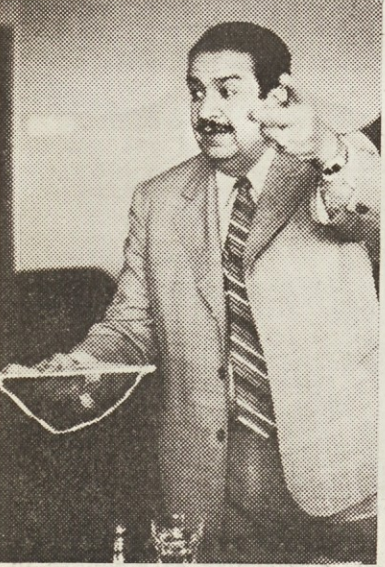
Omenil sem usposabljanje invalidov za določen poklic pod strokovnim vodstvom. Za to vrsto usposabljanja, glede na trenutne razmere, ko zaposlujeemo invalide razporeno po gradbiščih, bi potrebovali večje število strokovnih delavcev, ki dobro poznajo delovne procese ter imajo znanje in rehabilitacije. Usposobitev ali zaposlitev le-teh pa je praktično neizvedljiva; prvič, zaradi profila izobrazbe, drugič pa zaradi dislociranosti gradbišč (nemalokrat dela ena invalidna oseba na enem gradbišču).

Pravilna zaposlitev invalidov brez nevarnosti nadaljnjih poškodb in poklicnih škodljivosti (prah, sprememba temperature, vlaga, neugodna drža telesa), bi bila le v primeru ustanovitve posebne delavnice, t. i. invalidske delavnice, ki se lahko ustanovi v okviru enega ali več TOZD, prav tako tudi v okviru več OZD.

P. D.

Vodja egiptovske delegacije se je v prisrčnem razgovoru zanimal predvsem za delo sindikata

V znak uspešnih razgovorov sta si delegaciji izmenjali tudi nekaj daril

Z. R.

Karlovški most včeraj, danes in jutri

Vsako turistično sezono, ob nedeljah in praznikih je Karlovški most postal ozko grlo za ves promet. Kolone, kolone vozil in zastoji so še bolj ohromili naš ljubljanski promet, saj gre ves tranzit skozi Ljubljano.

Danes raste ob starem Karlovškem mostu nov most, katerega gradi naša TOZD GE Ljubljana v sodelovanju z GE Nizke gradnje Maribor. Napotil sem se na gradbišče, da si ogledam potek dela ter eventualne probleme. Pogovarjal sem se z delovodjem Pehanom o gradnji mostu. Najprej sva govorila o temeljih, saj je bilo o njih največ pisanja v dnevnem časopisju. Ravno po Grubarjevem kanalu poteka tektonska prelomnica in zato je bilo potrebno pri

Delovodja Franc Pehan

fundiranju temeljev precej globlje kopati, kakor je zahteval načrt. Temelji morajo stati na trdih, kamnitih tleh. Po izkopu zemeljskih del za temelje so naredili še dvometrsko poskusno vrtino, da so ugotovili, če stoji temelj na trdih tleh. Šele nato so lahko začeli z betoniranjem. Tako so prišli do velike razlike pri fundiranju temeljev. Po projektu je bila globina temelja predvidena 29 metrov dosegli pa so 42 m. Vsak nosilni steber je nato atestiral Geološki zavod.

Finančna sredstva so zagotovljena za sam most, za priključke levega

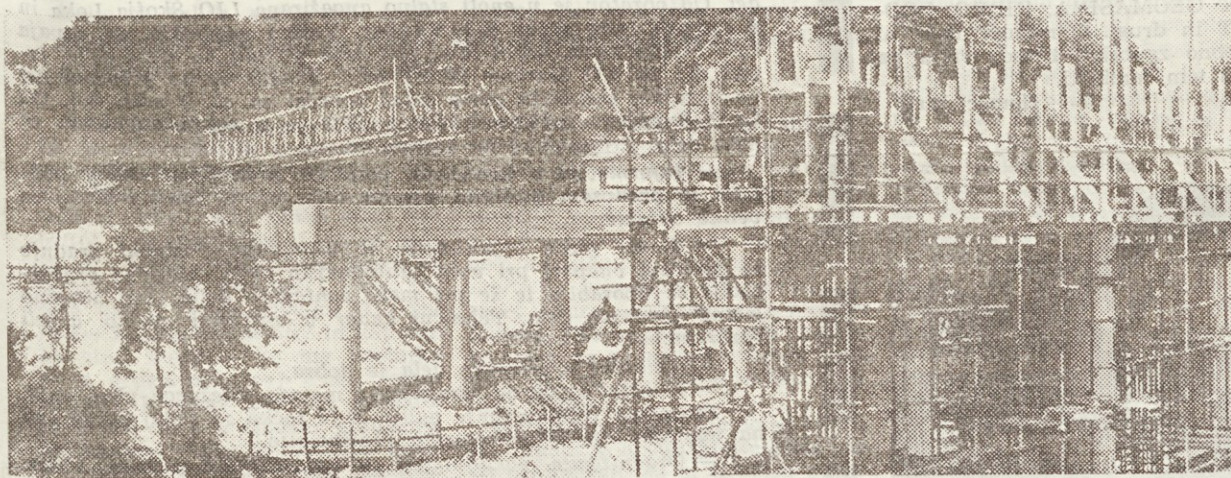
ter desnega brega, za nadvoz nad železnico pa še niso zagotovljena sredstva v celoti. Zato na gradbišču ne delajo s polno paro, ker SIS za razvoj cestnega omrežja ljubljanskih občin in RSC še nista odločila, kako se bodo dela izvajala naprej.

TOZD GE Ljubljana je dosedaj pripravila nosilne stebre, da bi lahko Nizke gradnje začele montirati prednapete nosilce. Postavljena je že ogromna jeklena konstrukcija, katera bo služila za transport pri montaži železobetonskih nosilcev. Končni rok izgradnje mostu je 30. september 1977. Ko bo zgrajen in ko bo promet stekel po njem, bo ostal le spomin na stoječe kolone in ml Gradisovci GE Ljubljane bomo za beležili spet en nov uspeh.

Janko Miklavžič

Delavci na gradbišču Karlovškega mostu

Konstrukcija za montažo nosilcev je pripravljena

Zlati znak sindikata za Staneta Uhana

STANE UHAN, delavec, gradbeni tehnik, sindikalni funkcionar, politolog analitik je nedavno prejel najvišje priznanje Zveze sindikatov Slovenije — zlati znak sindikatov, za uresničevanje delavskih interesov z dolgoletnim delom v sindikalni organizaciji in za pomembne uspehe na področju urejanja delavskega samoupravljanja.

Priznanje je stoddstotno zaslužil, saj je bil, tako v sindikatu, kot pri svojem strokovnem delu, vseskozi

svetal zgled, kako je treba delati in kako se boriti za uresničevanje do ločenih ciljev. Naš Stane je vztrajen, dosleden in dober tovariš tistim, ki želijo z njim delati in sodelovati.

V Zvezo komunistov Slovenije je bil sprejet v letu 1952, v sindikat pa se je vključil leta 1951 na Ravnah na Koroškem. V tem času je bil tudi organizacijski sekretar občinskega komiteja ZKS, v podjetju pa je bil med soustanovitelji sindikalne organizacije.

Po preselitvi v Ljubljano je Stane Uhan nadaljeval z aktivnim delom v sindikalni organizaciji Gradisa. Zaradi uspešnega prizadevnega dela je bil izvoljen v mestni odbor sindikata — gradbenih delavcev v Ljubljani ter za njegovega predsednika. Bil je tudi član republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev Slovenije in v prejšnji mandatni dobi član sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Zlasti aktivno je deloval v komisiji sveta ZSJ za družbenoekonomske odnose. Z delom v osnovni organizaciji sindikata v GIP GRADIS in v drugih sindikalnih organih v tej delovni organizaciji oziroma pri izvajanju sindikalnih akcij ni nikoli prekinil. Tudi sedaj deluje v komisiji konferen- ce OOS GIP GRADIS za delitev dohodka in osebnih dohodkov. V Gradisu je član odbora za informacije, dela še v različnih komisijah.

V svojem sindikalnem delovanju se je še posebej posvetil vprašanjem s področja življenjskih in delovnih razmer delavcev in nagrajevanja po

delu. Bil je med pobudniki za sporazumevanje o minimalnih delovnih in življenjskih razmerah ob zaposlovanju delavcev. Na njegovo pobudo konferenca osnovnih organizacij sindikata v Gradisu posebej obravnava primere, če posamezne TOZD ne uresničujejo sprejetega sporazuma, nato pa ukrepa za doslednejše uresničevanje dogovorjenih sklepov, stališč in samoupravnih norm. Zlasti pa je spodbujal in tudi sooblikoval razvijanje oblik nagrajevanja po delu in bil med pobudniki za pripravo stabilizacijskega programa v delovni organizaciji. S svojim doslednim delom v sindikatu in zvezi sindikatov je vedno prispeval k učinkovitosti organizacije bodisi v osnovni organizaciji sindikata ali na drugih ravneh.

Tovariš Uhan je odlikovan z redno dela s srebrnim vencem, prejel pa je tudi priznanje samoupravljalcev, ki ga podeljujejo ljubljanski sindikati.

Tovarišu Stanetu ob prejemu visokega priznanja iskreno čestitamo in mu želimo pri nadaljnjem delu mnogo uspeha.

Gradisov vestnik

«Gradisov vestnik» izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureja gradbeni odbor Odgovorni urednik Lojze Cepuš Tehnični urednik Matija Krnc Tisk Tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani — Iz- haja mesečno

30 GODINA NEIMARSTVA
JUGOSLAVIJE NA FILMU
mednarodna smotra filmova iz gradjevarstva

ORGANIZATORI

jugoslovenski savez za zaščito
i unapredjenje človekove sredine
jugoslovenski institut za urbanizam
institut za urbanizam sr hrvatske
zagrebački velesajam
centar za naučnoistraživački film

FILMU
GRADIS 30 LET

GP GRADIS IZ LJUBLJANE

DODELJUJE SE PRIZNANJE
BRONZANA MEDALJA

predsednik
organizacionog
komiteta

predsednik
žirija

predsednik
izvršnog
odбора

Končno je prispela tudi medalja

Kako delegati izpolnjujejo svoje dolžnosti?

V našem samoupravnem sistemu imamo razne komisije, odbore, podobore, DS, kolegije itd., skratka lahko bi jih imenovali razna samoupravna telesa v katera so izvoljeni delegati. Te delegate volijo delavci-samoupravljalci, da bi v njihovem imenu posredovali na teh raznoraznih komisijah, sejah in podobno njihove želje oziroma predloge.

Događa pa se čisto ravno nasprotno. Ti izvoljeni delegati se redkokdaj ali skoraj nikoli pred sejami ne posvetujejo s svojimi skupinami delavcev. Zakaj tako?

Vsak delegat dobi pravočasno gradivo — material za neko sejo ali zbor, katerega je dolžan pregledati sam in skupaj s svojimi delavci kateri so ga izvolili na ta položaj.

Ce ta material delegat pregleda sam in se potem na določeni seji odloči — glasuje za neki predlog, pomeni, da je glasoval v svojem lastnem imenu, če se ni predhodno posvetoval s svojimi samoupravljalci. Pravilno in zakonsko bi bilo, da takšen delegat zastopa interes svojih samoupravljalcev, se z njimi o vseh važnejših stvareh posvetuje in nato glasuje v njihovem imenu za ali proti določenemu predlogu ali sklepu.

Ne trdim, da nekateri delegati tega ne delajo ali praksa je pokazala, da jih je zelo malo takšnih, ki se dejansko zavedajo svojega dela — svojega poslanstva kot delegati.

S takšnim načinom bi si delegati pridobili večje zaupanje pri samih samoupravljalcih, pa tudi informiranje bi se razširilo na večji krog in postalo bolj temeljito kot dosedaj. Smatram, da je to ena od osnovnih dolžnosti vsakega izvoljenega delegata.

Positivna posledica takšnega delegatskega dela bi bila tudi ta, da kasneje ne bi prihajalo do neprijetnih situacij znotraj kolektiva zaradi nekaterih odločitev ali sklepov za katere so delegati glasovali brez predhodnega posvetovanja s samoupravljalci.

Iz vsega tega sledi, da se mnogi izvoljeni delegati ali ostali člani raznih komisij vse premalo zavedajo svojih dolžnosti. Samoupravljalci so jih na demokratični način izvolili in s tem tudi zadolžili za njihovo delo, oni pa so moralno dolžni to delo opravljati tako, kot to določa naš Zakon o združenem delu.

J. K.

Sindikati v odstotkih

Zveza sindikatov Jugoslavije je imela leta 1976 4.599.622 članov, kar je za 6% več kot leta 1975. To povečanje števila članov sicer lahko gledamo tudi skozi povečanje števila zaposlenih v Jugoslaviji, vendar le do neke mere, saj se število članov procentualno bolj zvišuje kot pa število na novo zaposlenih. To pomeni, da so velik del pri nabiranju novih članov odigrale tudi same osnovne organizacije sindikata, ki so s svojo aktivnostjo pridobile nove člane sindikata.

Ponekod so sicer tudi izjeme: v Hrvatski je leta 1976 narasla zapo-

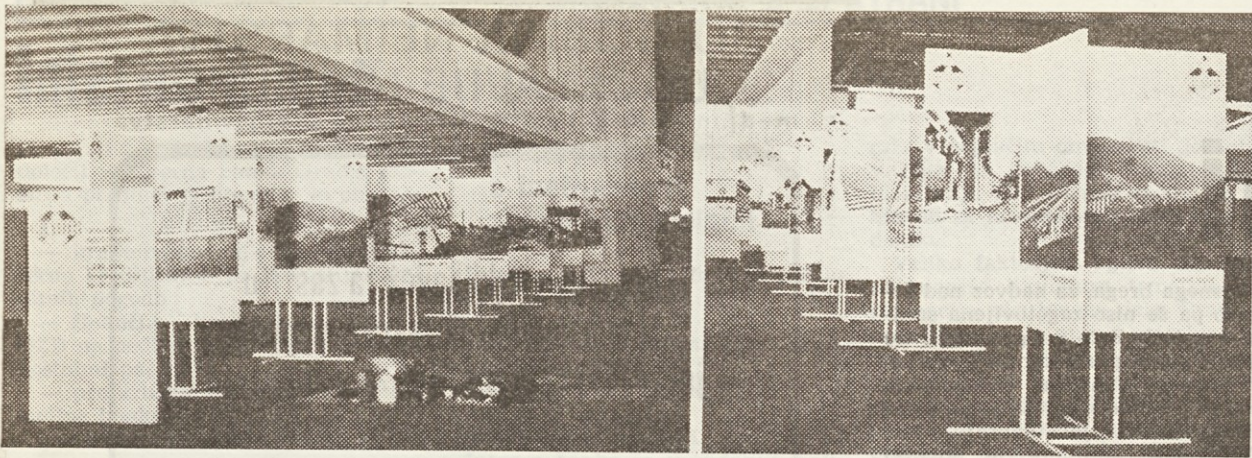
slenost v primerjavi z letom 1975 za 3,3%, članstvo v sindikatu pa je padlo za 1,7%. Za nasprotje temu pa lahko vzamemo Kosovo kjer se je zaposlenost v omenjenem času zvišala za 4,8%, število članov sindikata pa se je povečalo za 14,6%!

Povprečna članarina, ki so jo plačevali člani sindikata v letu 1976, je bila 20,19 din, kar je za 19,2% več kot leta 1975. Višina članarine je prilagojena višini osebnih dohodkov zaposlenih, tako da lahko nivo članarine gledamo tudi kot gibanje osebnih dohodkov v Jugoslaviji v tem letu.

»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 5

Stane Uhan

Tokrat smo se predstavili le s slikovnim gradijom na standardnih panojih

Mednarodni sejem tehnoloških inovacij

V času od 8. 6. do 12. 6. je bil odprt sejem tehnoloških inovacij in transferne tehnologije v Beogradu, ki se ga je udeležila tudi naša delovna organizacija GIP GRADIS.

Na sejmu je sodelovalo 32 predstavnic dežel v razvoju in preko deset predstavnikov tehnološko razvitih držav, vključno z ZDA in SZ.

Sejem je svečano odprl predsednik gospodarske zbornice Jugoslavije Ilija Bakić. V uvodnem govoru je poudaril, da je za razliko od klasičnih sejmov pri nas in v svetu, ki v glavnem obravnavajo »ponudbo in povpraševanje«, letošnji sejem tehnoloških inovacij in transferne tehnologije širših razmer. Sejem je spremljala še druga mednarodna konferenca »Transfer tehnologije v države v razvoju pod ugodnejšimi pogoji«. Predsednik ZIS dr. Anton Vratuša, ki je konferenco vodil, je v uvodnem govoru poudaril, da Jugoslavija nikoli ni zastopala stališča prostega prehoda lastnika tehnologije, ampak vedno zastopa principe enakopravnih odnosov med razvitimi in državami v razvoju. Izrecno je bilo poudarjeno, da se bo Jugoslavija še naprej borila za olajšave nerazvitim pri koriščenju najsodobnejših dosežkov.

Uvodna govora na konferenci sta imela še direktor Zveznega zavoda za sodelovanje z deželami v razvoju

tov. Krsto Bulajić in direktor transferne tehnologije pri UNCTAD dr. Surendra Patel.

Izredno zanimivo predavanje s predvajanjem filma pa je imel direktor Energoprojekta z naslovom »Mešana podjetja v deželah v razvoju kot model sodelovanja v inženiringu in gradbeništvu«.

Omeniti velja, da je Energoprojekt imel v desetih letih zastopanja v tujini za približno 4,5 milijarde US \$ bruto realizacije, da je praktično nastopal na vseh kontinentih sveta, ter da ima 7 svojih organizacij v tujini in 12 mešanih podjetij, predvsem v državah v razvoju. Sam sejem je imel sledeče karakteristike:

— Države v razvoju so imele predvsem svoja predstavništva, ki so jih organizirale njihove ambasade, razvite države pa so ponujale svoje usluge v prodaji tehnologije preko svojih državnih institucij, ki se ukvarjajo izključno s transferom tehnologije.

Jugoslavija se je predstavila skromnejše kot bi za njene potencialne možnosti lahko pričakovali. Posamezna združenja ali samostojne delovne organizacije so nastopale individualno in še to le iz področja gradbeništva, kemijske industrije, telekomunikacije in kmetijstva.

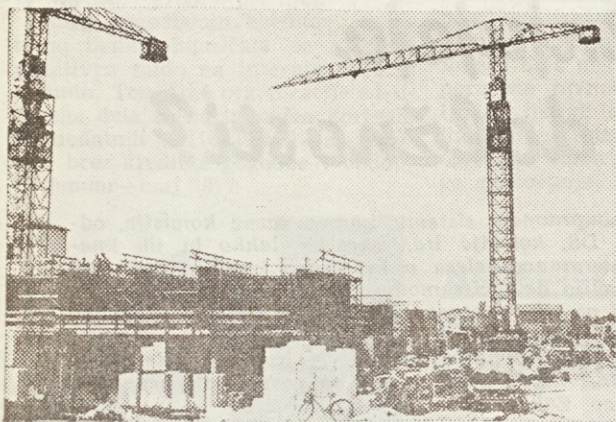
— Še skromnejša je bila udeležba predstavnikov naše republike, saj so se sejma razen Gradisa udeležili le LEK, TOMOS, RUDIS, ISKRA in KRKA, torej delovne organizacije z veliko tradicijo v prodaji in nakupu tehnologij. Te organizacije se z vso resnostjo zavedajo kako pomembno je nastopanje na takih sejmih.

Slab odziv slovenske industrije je kritizirala tudi ljubljanska televizija v petkovi informativni oddaji.

Omeniti velja, da sta na sejmu Sarajevska in Beograjska industrija nastopali združeno. Posebno velja to za slednjo.

V gradbeništvu je nosilec poslov Energoprojekt, ki pa vključuje še gradbena podjetja kot so GIP RAD, GIP IVAN MILUTINOVIC, GIP 7. JULI, GIP PLANUM, GIP HIDROTEHNIKA, JUGOFUND, MONTINVEST GEOMAŠINA, HIDRO PROJEKT in drugi. O njihovi moči ni potrebno zgubljati besed, velja pa se ob tem zamisliti.

Homec Juri

Blok B-4 v gradnji

Pričetek gradnje doma gasilcev v Ptuj

TOZD Gradnje v korak z ostalimi TOZD

»GRADNJE« Ptuj se je vključila kot 18. TOZD Gradisa v drugem polletju 1975 in kot taka je razumljivo, do so v letu 1975 rezultati bili za dosežki ostalih TOZD. V letu 1976 smo dohitevali Gradisove spodnje meje, v letu 1977 pa planiramo, da bi se po rezultatih kakor tudi v ostalih kvalitetah vsaj približali srednji meji Gradisovih dosežkov. Solidni rezultati ob koncu leta 1976 in pa v začetku leta 1977 so nam omogočili,

da smo dvignili v začetku leta 1977 točko na 8 para in da smo v januarju 1977 podpisali samoupravni sporazum o nagrajevanju po učinku dela, katerega bomo v drugi polovici leta 1977 začeli uresničevati. Delno smo že v fazi priprav, saj so nekateri (železokrivci) že poizkusno nagrajevani po rezultatih dela.

V letu 1977 smo angažirali 50—60 odstotkov v stanovanjski izgradnji, ostali del pa v objektih kot so:

— »DOM GASILCEV« v Ptuj,
— »MEHANIČNE DELAVNICE«
»AGROTRANSPORT« Ptuj,
— »OBJEKTI ZA V. P.«.

Prizadevamo si pridobiti izgradnjo »SREDNJEŠOLSKEGA CENTRA«, ki bo trajala skozi štiri leta in je za nas odločilnega pomena glede na to, da v neposredni bližini gradimo stanovanjsko naselje.

Ob tej priliki bi omenili, da smo uspeli z novo tehnologijo visoko

Blok B-2 pred vselitvijo v 95 stanovanj

Predhodne arheološke raziskave na mestu, kjer bo stal eden od blokov

TOZD GE Ravne se vključujejo v stabilizacijske ukrepe

Lanskoletna Gradisova nagrada jih ni uspavala

— Komisija TOZD za proizvodnjo in delitev dohodka je konkretizirala naloge za varčevanje na posameznih področjih. Rezultati so v primerjavi s preteklimi leti ugodni in je po mnenju komisije potrebna stalna aktivnost na tem področju.

— TOZD Gradis Ravne je v letu 1976 po perli dosegla nadpovprečne rezultate, ki so ponavljajo tudi v letošnjem letu. Dobro gospodarimo, so dejali delegati na zadnji seji DS.

— Izplačevanje OD po uspehu so vezali na odprte terjatve, ker morajo biti vsa prevzeta dela večjega ali manjšega obsega krita z instrumenti zavarovanja plačil.

Na TOZD znašajo terjatve največ do 10%, kar pa ne predstavlja kriterija omejitve izplačevanja OD po uspehu, če je ta dosežen.

— V planu stabilizacije so si zadali nalogo, da bodo zmanjšali zaloge na optimum.

Če primerjamo zaloge v letošnjem s stanjem zalog v istem obdobju lanskega leta, je dejal direktor tov. Tone Zaletelj, vidimo, da smo v tem prizadevanju uspeli, saj so se zaloge zmanjšale za 17%. S prehodom materialnega knjigovodstva na elektronsko obdelavo podatkov bomo zaradi lažjega pregleda nad stanjem zalog posameznih materialov to nalogo še lažje izvajali. Dobili smo že pregled kako dolgo so posamezni materiali na zalogi. Iz tega smo videli zelo slabo obračanje določenih materialov, zato smo tudi sprejeli sklep, da se ob inventuri pregleda stanje vsega materiala, ki je starejši od enega leta, ki je nepotreben in nam samo bremeni zaloge, izloči iz le-teh.

— Realizacija gradnje za tržišče je precej visoka in ker takšna gradnja ne predstavlja zalogo, ki veže precejšnja obratna sredstva se trudijo, da bi bil rok gradnje čim krajši in, da se objekti res hitro aktivirajo. Zaradi kontinuirane izgradnje stanovanjskega naselja Javornik so zaloge nedovršene proizvodnje precej visoke, kar pa seveda vpliva na višino uporabljenih obratnih sredstev in na hitrost njihovega obračanja. Zaradi tega je koeficient obračanja pri nas precej nizek, vendar pa je v porastu (9% višji kot lani, kar predstavlja 16 dni krajšo vezavo sredstev).

PRIVATNIKOV NE NAJEMAJO

— V letu 1976 ima TOZD bistveno manjši obseg obrtniških del. Od obratov je v enoti stalno angažirana LIO Škofja Loka in v zadnjih letih zopet KO Maribor. Večino mizarških del izvaja LIO Škofja Loka, razen tam, kjer niso pristali na nižje cene. Izpad del za KO Maribor je bil večji, vendar se bo prevzem del na garažah, skladišču goriv delež povečal za ca. 2 milj. din. Od OGP kupujemo večino izdelkov. SPO je v celoti angažiran za naša dela. Privatnikov ne najemamo.

— Informacije o ponudbah potekajo prek kom. službe podjetja in predvsem direktno, vendar letos nismo imeli licitacij za velike objekte.

— Stanje glede organizacije se izboljšuje. Postopki gradnje so določeni vnaprej pri vseh zahtevnejših delih, klasična organizacija se uporablja le še pri manj zahtevnih delih, ker nimamo lastne priprave dela. Tehnični kader v operativi nismo uspeli razbremeniti.

— povezava s pripravo dela je dobra, — tehnični kader je seznanjen z metodo mrežnega planiranja. Prihodnje izpolnjevanje nalog iz te točke za sedaj ni vezano na nagrajevanje organizatorjev proizvodnje.

— Organizacija pokalkulacij je organizirana v kom. službi podjetja s posebno ekipo, ki pa še nima izdelanega celotnega programa.

— Na osnovi sprejetih navodil o prehodu obračuna osebnih dohodkov na osnovi AODM in sprejetega Samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za pridobivanje dohodka in delitev osebnih dohodkov TOZD, je posebna komisija določena za ocenitev po AODM opravila oceno vseh delavcev pri TOZD. Pri tem je upoštevala najmanjši dvig OD z indeksom 125 in najvišjega z indeksom 150. Pri oceni zahteve po kriteriju O₁ je bilo predlagano povprečje točk po O₁ ostalih TOZD podjetja.

Na osnovi zabeležbe Komisije podjetja za delitev OD in AODM so bile odpravljene pomanjkljivosti, ki so izvirale v glavnem zaradi popravka kriterijev posameznih delovnih mest, ki pa jih TOZD ni sprejela. Preskok ene stopnje izobrazbe se je upoštevala le pri delavcih, ki so dopolnili 40 oziroma 45 let starosti pri ročnih delavcih. Po sklepu samoupravnih organov pri TOZD je bilo ob prehodu veljavnosti točke 8,00 din bruto ponovno pregledano in v določenih primerih tudi popravljena dosežanja ocena.

Odpravljeno pa še ni odbijanje točk, če delavec zaseda delovno mesto za katero je potrebna višja izobrazba kot jo delavec ima. Za odpravo te pomanjkljivosti se pripravlja popravek metodologije za ocenjevanje po AODM. Trenutno ima TOZD 35 takih primerov. V pripravi je nov sistem nagrajevanja po učinku.

Tudi v zvezi z izvajanjem Zakona o združenem delu so sprejeli vrsto konkretnih nalog.

stenskih opažev skrajšati rok izdelave etaže iz 8 na 5 dni. Zasluga gre predvsem organizaciji dela in pa delavcem samim, saj so v sorazmerno kratkem času osvojili to zvrst tehnike.

Pri stanovanjski izgradnji pripravljamo dolgoročno pogodbo z investitorjem za izgradnjo celotnega naselja.

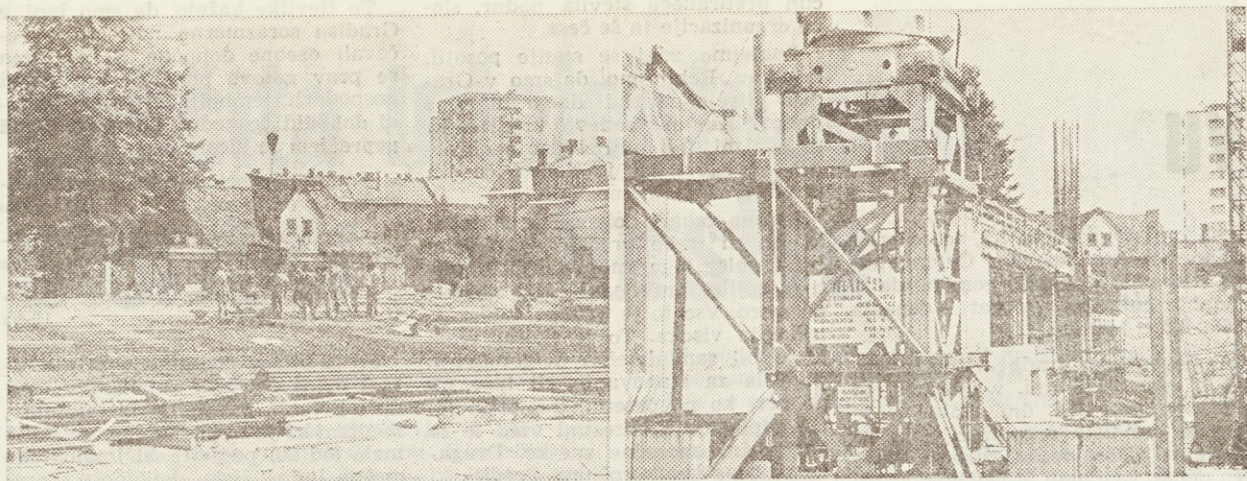
Do sedaj smo končali en blok. Ko bo Gradisov vestnik izšel, bodo v drugem bloku že stanovanjci. Dela na 3. in 4. bloku potekajo v zastavljenih rokih in upamo, da bomo še v tem letu začeli na bloku 5. Vseled dobre organizacije in prizadevnosti vseh delavcev pri stanovanjski izgradnji nam je vodja gradbišča in njegov pomočnik dal upanje, da bo

mo čas izgradnje in vselitev občanov skrajšali ca. 3 mesece.

Vzporedno z izgradnjo stanovanj že imamo dogovor z investitorjem o gradnji 162 boksov v dveh objektih »TRIPLEKS GARAŽ«.

Pred kratkim smo začeli z deli na »DOMU GASILCEV« in pa na objektih V. P. Prav te dni bomo začeli z izgradnjo nove hale »MEHANIČNE DELAVNICE« za »AGROTRANSPORT« Ptuj.

Ob vseh teh delih pa se nenehno srečujemo s problemi pomanjkanja materiala (cement) in prav ob takih situacijah se pokaže iznajdljivost posameznikov, da kljub pomanjkanju pravočasno rešujejo probleme, da zaključujejo dela v rokih ali pa prej in da je kvaliteta objektov po zahtevah investitorja.

Ce bi bilo dovolj cementa, bi šlo hitreje

Sonce je žgalo, vendar plošča mora biti zabetonirana

„Slovenijales“ raste

Nekaj mesecev smo gledali ob Titovi cesti le naše panoje. Danes smo se nanje že navadili, sicer pa imamo tudi že kaj drugega za videti iz-za njih; visoki stebri namreč že kažejo prve oblike nove mogočne stavbe.

Na novi zgradbi Slovenijalesa so dosedaj v glavnem zaključili skelet I. faze gradnje; takrat, ko smo jih obiskali, so Gradisovci povedali, da

bodo vgradili le še 200 m³ betona in I. faza bo končana.

V notranjosti stavbe delajo kine-te, kanalizacijo in zaključna zidarska dela. Obrtniki postavljajo grobo instalacijo in ostala obrtniška dela. Gradnja poteka zaenkrat po terminskem planu in upajo, da bo do 20. septembra vse nared.

Tako se je pričela II. faza gradnje: postavljajo že odre za predna-

pete nosilce, saj so stebri že vsi zgrajeni. V tej »zgornji« gradnji pa so malo v zaostanku — projekti namreč še danes niso vsi kompletni in nenehno prilagajajo nove dopolnitve ali spremembe. V zadnjem času pa jim dela sive lase tudi pomanjkanje cementa, kot najbrž tudi še marsikje na drugih gradbiščih.

Bije gramoznici v Ljubljani zadnja ura

Smo v času, ko je v vseh pogovorih na različnih nivojih največ slišati o velikem dejanju — nagrajevanju po delu in o čisto vsakdanji, vendar tudi izredno pomembni zadevi — pomanjkanju cementa na trgu. S tem problemom »brez cementnih« časov se ubada vsak drugi Slovenec, pri nas v Gradisu pa nas najbrž kar vse skrbi, kako v takih razmerah dalje. Imamo pa temeljno organizacijo združenega dela, kjer je celotno delo odvisno od te surovine: Obrat gradbenih polizdelkov v Ljubljani.

Obiskali smo jih ravno v času, ko jih je pomanjkanje cementa težko prizadelo, saj niso niti vedeli, če bodo lahko naslednji dan nadaljevali z rednim delom. Kaj lahko stori kolektiv v takem primeru, ko za normalen potek proizvodnje zmanjka polovico surovinske snovi, brez katere tudi z drugo polovico (tj. peskom) nimajo kaj delati? In kaj lahko stori kolektiv, ko mu zmanjka še ta druga polovica? Kako potem naprej? In prav problem gramozja je v teh časih v Obratu gradbenih polizdelkov veliko aktualnejši in za obstoj obrata pomembnejši kot problem cementa.

Kje se je vsa ta mala katastrofa začela?

Pri ministrstvu za gradnje je leta 1950 dobila tovarna gradbenih polizdelkov sedanjo lokacijo OGP in tudi lokacijo za surovinsko bazo, ki se je raztezala od Šmartinske ceste do Save. Obrat je rasel in se razvijal, območje surovinske baze pa se je vedno bolj ožalo. Približno okoli leta 1961 je bilo to območje že razdeljeno na t. i. kvadrante, leta 1967 pa so o obsežnosti črpanja gramozja in sploh o tem območju že razpravljali tamkajšnji krajan, kmetje in tudi drugi. Od takrat naprej se je tudi pri nas zganilo, vendar kaj konkretnega ni bilo storjenega v tistem času, čeprav bi najbrž bilo takrat veliko lažje kot je to danes.

V okviru ljubljanske regije je širša akcija v zvezi s problemom gramoznic stekla leta 1971. Takrat je bilo določenih 10 lokacij za črpanje gramozja (naša se imenuje G 6). Od tistih dni do danes ni bilo izpeljano niti za eno gramoznico. Lokacije za črpanje gramozja so odpadale z različnih vzrokov — potrebe prostora za jedrski reaktor, za daljnovode, za kmetijske površine; Stanežiče so že šest let v pripravi, Jeprco pa so prav tako odrinili (spomeniško varstvo na tistem kraju, prostor za daljnovod, povrhu vsega še vodni rezervat in cesta itd.).

S konkretnjšo akcijo so v Gradisu začele skupne službe leta 1971. Tako je bil izpeljan programski del zazidalnega načrta za okolje, v katerem stoji tudi današnja naša gramoznica. Ko so pripravili tehnični del načrta, so nastopile težave, ki so se vlekle tja do leta 1975, ko je bil načrt predložen skupščini. Občinska skupščina je 15. julija 1976 tehnični del zazidalnega načrta potrdila. Za lokacijsko dovoljenje pa so zahtevali še lokacijsko dokumentacijo. Tako so Gradisovi strokovnjaki iskali razna soglasja — vodnogospodarske smernice, od mestnega vodovoda itd.

Vse je bilo prilagojeno že zahtevam odloka o podtalnicah v Ljubljani in tu ni bilo več problemov, ko pa so zahtevali še soglasje sanitarne inšpekcije, so dobili negativen odgovor. Ta odgovor bazira na negativnem strokovnem mnenju republiške sanitarne inšpekcije. To mnenje pa zopet bazira na strokovnem mnenju Zavoda SRS za zdravstveno varstvo, katerega pa so pri nas drugače razumeli, kot pa ga razumejo na republiški inšpekciji.

Moramo povedati, da so se občinski organi v občini Moste-Polje dosti prizadevali, da bi Gradisu pomagali, saj razumejo, kam vse lahko privede pomanjkanje surovin tak obrat kot naš, vendar so bili nemočni. Kljub dokazilom, da je naša gramoznica najbolj urejena v celi Sloveniji, da tam uporabljamo le najnunejšo mehanizacijo, da je res izredno čista, je vse zaman.

Znano je, da naš obrat gradbenih polizdelkov potrebuje letno 80.000 m³ gramozja, Gradisove enote v Ljubljani pa 150.000 m³. Kjer bi lahko torej dobili take količine surovine? Hotič pri Litiji ne bo večer, cene transporta pa je trikrat večja od nabavne cene materiala. Pri vsem tem pa je težko dobiti tudi ustrezno kvaliteto materiala. Od leta 1971 poskušamo z novo gramoznico v Stanežičah, zanjo smo namenili že ogromna sredstva, sedaj pa ugotavljajo, da ta material ni tak, kot ga naši predpisi zahtevajo. Razen nasipnega materiala za sedaj od tam ne morejo dobiti boljšega za separiranje. Trenutno je edini kamnolom v bližini še v Preserju (last Slovenija cest), katerega pa bodo kmalu prenehali črpati, saj sedaj že ogrožajo obstoj bližnje cerkve. Torej v okolici do 100 km iz Ljubljane ni drugega vira gramozja, ki bi poleg vsega potrebnega imel v bližini tudi

železniški tir, po katerem naj bi material vozili v obrat.

V našem Gradisu je bilo o tej preči problematiki že dosti govora. Delegacija je obiskala občinsko skupščino Moste-Polje, očitno pa vsi skupaj nimajo dovolj moči za prodor skozi birokratski aparat, ki je žal tudi v današnjih časih še kako živ. Res pa je tudi, da bi v letih 1971, 1972 mogoče le prišli do kakšne boljše rešitve, vendar se takrat našim strokovnim službam še ni zdelo stanje tako kritično.

Vendar tako kot je v Ljubljani, žal tudi po drugih naših regijah ne odstopajo dosti od tega. Razen Kopra danes nobena naša TOZD nima prave surovinske baze, ki bi pomnila dokajšnjo gotovost še za naslednjih 10 do 15 let. Sedaj trkajo naši predstavniki na vsa vrata, ki nam obetajo boljše prihodnosti; nekateri delajo to po službeni dolžnosti, drugi še preko lastnih »vez«, vsi pa želijo, da bi Gradisov obrat še nadalje delal s tako zmogljivostjo kot danes, saj ga nujno potrebujemo. Vsi vemo, da sedanje stanje, ki ogroža obrat s pomanjkanjem surovin, ni v skladu s celotnimi družbenimi prizadevanji. Kako naj razvijamo našo proizvodnjo v tej smeri, če pa ne vemo, kaj nas bo jutri čakalo na tem področju? Prav gotovo ne iščejo v obratu gradbenih polizdelkov rešitev z dovoljenjem črpanja sedanje gramoznice za dobo dveh desetletij, temveč le za prehodno obdobje petih let. V tem času bi skupaj z ljubljanskimi TOZD našli rešitev za skupno gramoznico nekje v okolici Krima. Prav v zvezi s to novo lokacijo se že dogovarjajo z železnico, da bi od tam potegnili industrijski tir, ki bi omogočil prevoz gramozja. Na te želje železnica gleda z odobravanjem in so pri tem že zagotovili pomoč.

Tako je torej stanje z našo ljubljansko surovinsko bazo. Prav gotovo pa ni nič drugače tudi pri drugih naših TOZD, zato bi morali v okviru celotnega Gradisa pristopiti k reševanju tega problema. Najbrž se vsi zavedamo, da pri tem ne bi smeli čakati zopet nekaj let na pomoč od zunaj, ampak skupaj — z lastnimi silami doseči ustrezno rešitev.

Iz srečanja novinarjev internih glasil

Kako se cenimo?

Ze precej časa sem odlašal s tem pismom. Imel sem polno pomislekov, predvsem — kako bo takšno pismo sprejeto pri tistih članih kolektiva, ki znajo biti tako kritični do drugih in tako nekritični do samega sebe. In priznajmo, da je teh še vedno precej med nami.

Najlepša leta sem že preživel na terenskem delu širom naše domovine in imel sem vedno dovolj priložnosti opazovati ljudi zlasti njihove medsebojne odnose.

Kako boleče je včasih prisostvovati prizoru, ko delavec nima objektivnega odnosa do svojega sodelavca. Če pomislimo, da smo vsi člani enega kolektiva ne glede na to, da smo porazdeljeni po TOZD, raznih gradbiščih itd., pa vendar dostikrat ne znamo najti za sebe skupnega jezika.

Za dober uspeh pri delu je vsekakor merodajen tudi dober medsebojni odnos med nami samimi.

Ogromen korak je že storjen tu naprej. Nič več ali skoraj nič več ni nikjer opaziti nacionalnih problemov, s te strani lahko rečemo, da smo napredovali do zadovoljive stopnje. Se vedno pa obstajajo drobni, večji in manjši medsebojni problemi, ki dostikrat povzročajo slabo voljo med nami, vplivajo na naš uspeh pri delu in nemalokrat vodijo v nepopravljivo škodo.

Kako malo volje je potrebno, da mi med seboj razčistimo te probleme. Vsak posameznik bi se moral zavedati, da je dolžan ceniti svojega sotovariša-sodelavca, znati bi mu moral pomagati, svetovati ali kako drugače najti do njega prijateljsko pot. Namesto vsega tega, pa nešteto krat moramo z razočaranjem ugotoviti, da si nekateri med seboj prav nalašč nagažajo in povzročajo skrbi in probleme.

Zdravo in koristno je sodelavcu pametno svetovati, tudi ga pokritizirati, če to zasluži, nikakor pa ni na mestu, da namesto tega nekoga tako ponižamo s svojim odnosom do njega, da mu vzamemo še zadnjo voljo do dela ali voljo do življenja v kolektivu.

Pri tem imam v mislih tudi naš odnos do delavk, do žensk, ki so kot terenke zaposlene skupaj z nami po raznih gradbiščih. Tu pri tem odnosu, bi mnogi naši delavci padli na izpitu. Če pomislim, da mnogi od teh, na vsa usta govore o dnevu žena, po drugi strani pa prav nepošteno postopajo do svojih sodelavk, moram priznati, da tu nekaj ni v redu.

Vsi vemo, da je mnogo teh žensk prav tako kot mnogi delavci, preživelo na gradbiščih večino svojega življenja in da so s svojim delom prav tako prispevale pri gradnji in napredku v skupnosti.

Vsi pa tudi vemo kako se nekateri delavci obnašajo do delavk, ki delajo po naših kuhinjah, naselijih in podobno. Ni moj namen zagovarjati te delavke, da so brez napak kot ni nihče od nas brez napak. Moj namen je, da opozorim na ta problem, ki že leta bode v oči tiste delavke, ki imajo do ženskega dela pravičen in pošten odnos.

Mnogi med nami bi ob takšni priliki lahko pomislili na svoje matere, žene, sestre, ki prav tako kot te naše delavke, včasih celo svoje življenje preživijo ob gospodinjstkih delih, v kuhinjah, pri pospravljanju, urejanju itd.

Kaj res te delavke ne zaslužijo lepše besede in boljšega odnosa? Neprijetno mi je na tem mestu javno napisati vse tiste izraze, ki jih nekateri delavci dan na dan uporabljajo, da žalijo te iste delavke, ki pospravljajo njihove sobe, postelje, ki jim pripravljajo hrano od ranega jutra do pozno v noč in mnogokrat še ponoči.

Kako teh delavcev ni sram tako žaliti in preklinjati teh sodelavk, med katerimi bi jim bile lahko mnoge po letih matere ali sestre. Kako bi se oni počutili, če bi kdo njim preklinjal njihove matere, žene in sestre? Vprašam jih javno, kako bi oni na to reagirali?

Nočem problema posploševati, vem pa, da je zelo pogost in še vedno zelo pereč marsikje. Prav tako vem, da je ogromna večina delavcev ravno nasprotna, ker pravilno in objektivno presoja njihovo delo in ga zna tudi ceniti in takšni delavci se zavedajo, da je delo teh žensk prav tako potrebno in ga je treba spoštovati.

Ker smo že na mnogih področjih ogromno napredovali in vsepovsod poskušamo naše tovarištvo še povečati, našo medsebojno pomoč še bolj dvigniti, smo nekje dolžni, da znamo tudi bolj ceniti medsebojno delo in s tem tudi drug drugega.

Jani Klančar

Čestitamo vsem borcem za praznik

Danes že kar težko najdemo med našimi gradisovci borce, ki so se v letih 1941—1945 borili proti okupatorju.

Nekaj jih je odšlo v zaslužen pokoj, drugi ga na žalost niso več dočakali, nekateri pa so si posiskali lažji kruh, saj gradbeništvo ni ravno primerno za ljudi, ki so svoje moči pustili v naših gozdovih. Pa smo vseeno našli pri gradbeni enoti Ljubljana ANTONA NAHTIGALA, ki je med vojno spoznal le dosti trpljenja in šele v našem času malo boljšega življenja. Takole pravi:

»Doma sem iz Polja pri Vodica in takrat, ko smo doživljali okupacijo, so me pobrali v nemško vojsko. Kako sem se počel, najbrž ni potrebno govoriti. Vendar sem kmalu dočakal rešitev, saj so nas ujeli ruski vojaki. V ujetništvu sem takoj oblekel rusko vojaško suknjo in se začel boriti na tisti drugi — pravi strani. Tako smo v borbah dočakali tudi svobodo in danes jo uživamo, kolikor pač moremo. Takoj po vojni je bilo sicer precej dru-

gače — spominjam se, da sem se dolga leta vozil v službo s kolesom po 18 km v eno stran. Danes me v službo pripelje avtobus.«

Anton Nahtigal

Položaj Gradisa v slovenskem gradbeništvu

Delež Gradisa po velikosti je ostal nespremenjen

Uspešnost Gradisa se pokaže v celovitosti podobi šele tedaj, ko lahko primerjamo rezultate poslovanja z drugimi sorodnimi organizacijami. Ze več kot deset let primerjamo rezultate največjih gradbenih podjetij Slo-

venije, pa tudi tistih, ki delujejo v bazenih naših TOZD. Podrobnejša »primerjalna analiza« je na voljo vsaki TOZD. V tem sestavku se bomo seznanili le z najrazličnejšimi podatki. Po celotnem dohodku primerjamo obseg del. V letu 1976 je v primerjavi z letom 1975 izgledal takole — v mio din:

Organizacija	1975	1976	Indeksi	Deleži 1975	1976
Gradis	3,36	3,86	114	12,4	12,5
15 izbranih OZD	10,16	11,09	109	37,3	36,0
Gradb. operativna SRS	16,92	19,02	112	62,2	61,7
Gradbeništvo SRS	27,21	30,84	113	100	100

Porast celotnega dohodka v Gradisu s 14 % je višja od povprečja (13 %) in od 15 podjetij (9 %). Zato se je zvečal tudi delež Gradisa v celotnem gradbeništvu Slovenije. V večji meri se je povečal delež Gradisa samo v gradbeni operativi, ki je znašal leta 1975 19,9 %, lani pa 20,3 %. To po-

meni, da predstavlja Gradis — po celotnem dohodku — **več kot eno petino slovenske gradbene operative.** Če bi primerjali velikost Gradisa po številu zaposlenih, izračunanih iz opravljenih ur (po 182 na mesec), tedaj dobimo naslednjo sliko:

Organizacija	1975	1976	Indeksi	Deleži 1975	1976
Gradis	7.104	7.391	104	8,4	8,3
15 izbranih OZD	29.966	29.234	98	35,3	32,9
Gradb. operativna SRS	51.561	53.324	103	60,8	60,0
Gradbeništvo SRS	84.869	88.897	105	100	100

Vidimo, da je naš delež po zaposlenih oziroma urah precej nižji kot delež po celotnem dohodku. To pomeni, da je naše delo nadpovprečno produktivno. O sami produktivnosti

pa nekaj več pozneje. V gradbeni operativi Slovenije je znašal naš delež (ur) leta 1975 13,8 %, leta 1976 pa 13,9 %.

Delež Gradisa po uspešnosti se je povečal

Pomembnejši od obsega je uspeh poslovanja. Ta se najbolj odraža v

dohodku. Zato pogledjmo še sliko dohodka — v mio din

Organizacija	1975	1976	Indeksi	Deleži 1975	1976
Gradis	0,79	0,94	119	9,9	10,0
15 izbranih OZD	2,66	2,93	110	33,4	31,3
Gradb. operativna SRS	4,30	4,91	114	54,1	52,3
Gradbeništvo SRS	7,94	9,39	118	100	100

Tudi po dinamiki dohodka Gradis prednjači s porastom 19 %. Zato se je njegov delež povzpel točno na 10 %, medtem ko se je delež 15 OZD občutno zmanjšal, prav tako tudi delež gradbene operative. Gradisov delež dohodka v gradbeni operativi se je povečal od 18,4 % v letu 1975 na 19,2 % v letu 1976.

Ostanek dohodka se je v letu 1976 relativno povsod zmanjšal v primerjavi z letom 1975. Njegov delež v celotnem dohodku se je gibal takole v %:

Organizacija	1975	1976
Gradis	6,0	5,6
15 izbranih OZD	5,0	4,1
Gradb. operativna SRS	5,6	4,5
Gradbeništvo SRS	6,8	5,6

Številke so dovolj nazorne tudi brez komentarja.

Kazalniki PERLA kažejo našo vrednost

Sestavili smo pregled uspešnosti poslovanja posameznih organizacij po kazalnikih PERLA in ugotovili kakšno mesto zaseda Gradis med 15 izbranimi OZD.

Iz vrednotili smo kazalnike vseh petnajstih organizacij in Gradisa sku-

Mehanoopremljenost — lahko tudi cokla razvoja

Po ugodnih podatkih, ki nas ogrejejo, nam ne bi smela škodovati hladna prha. Naša tehnična opremljenost, ki jo merimo z vrednostjo (nabavno) delovnih priprav na zaposlenega, je v primerjavi s 15 podjetji takole:

Organizacija	1975	1976	Indeksi
Gradis	64.221	72.607	113
15 izbranih OZD	63.001	75.414	120

Teh nekaj števil je preveč zgovornih v slabo Gradisa, da se ni moč obnašati drugače, kakor jih (številke namreč) popraviti v najkrajšem možnem času. V letu 1976 nismo imeli samo podpoprečne dinamike rasti v primerjavi z ostalimi 15 podjetji, ampak je zaradi tega tudi naša mehanopremljenost postala podpoprečna in sicer za 4 %!

V letu 1976 so samo štiri OZD imele nižji porast mehanopremljenosti od Gradisa. Če dodamo, da imajo tri organizacije mehanopremljenost na nivoju prek 100.000 dinarjev na zaposlenega, potem so nam znani že skoraj vsi podatki za ustrezno odločitev v tem in prihodnjem letu.

Nadvse pomembna stvar — denar

Lani so postali nadvse pomembni »gotovi novci«. Kdor jih je znal in mogel hitreje obračati, ta je imel že zategadelj zagotovljen boljši kos kruha. Pogledjmo tako imenovani koeficient obračanja obratnih sredstev, ki pove, kolikokrat smo obrnili en dinar v letu dni. »Obrnili« pomeni: kupili material in sredstva, izplačali osebne dohodke in koope-rante, da bi lahko na podlagi našega dela zgradili objekte, izdelali izdelke, ki jih prodamo za gotov denar — s katerim spet kupimo material... in tako naprej. Takih obratov smo

imeli lani v poprečju 3,8, to je prav toliko kot predlanskim. Če računamo leto s 365 dnevi, to pomeni, da je trajal enkratni obrat denarja (365 : 3,8 =) 96 dni.

V slovenskem gradbeništvu je trajal ta obrat 118 dni, v izbranih 15 OZD pa celo 135 dni. Zato so se morale vse tiste organizacije, ki so imele daljši čas vezan oziroma vgrajen denar v zidovih in izdelkih, za tekoče potrebe (tudi za izplačila osebnih dohodkov) zadolževati, to je najemati posojila v bankah. Za ta posojila je treba plačevati obresti in to je spet slabo.

Zatorej: hitra gradnja — poceni gradnja; seve če ni prehitra na ra-

Vrsta kreditov	1975	1976
dolgoročni za osnovna sredstva	37	29
dolgoročni za obratna sredstva	26	22
srednje in kratkoročni	37	49

Gradis ima ugodnejšo strukturo, saj ima manj ugodnih srednjeročnih in kratkoročnih kreditov manj kot polovico (49 %), v tem ko ima 15 OZD teh kreditov 58 %. Vendar smo si mi bistveno poslabšali strukturo (prej 37 %, zdaj 49 %), drugih 15 OZD pa celo malo izboljšalo (od 59 % na 58 %).

Močno so nazadovali zlasti dolgoročni krediti za osnovna sredstva — tudi v absolutnem znesku z indeksom 95 (!) — kar smo občutili tudi na zmanjšani rasti mehanopremlje-

Organizacija	1975	1976	Indeks	nivoji 1975	1976
Gradis	62.041	68.758	111	109	106
15 izbranih OZD	56.817	64.593	111	100	99
Gradb. operativna SRS	51.742	57.776	112	91	89
Gradbeništvo SRS	56.720	64.953	115	100	100

Poklicno usmerjanje v ptujski občini

V mesecu aprilu smo organizirali v štirinajstih osnovnih šolah v ptujski občini predavanja na temo »gradbeništvo danes in poklici v gradbeništvu«. Namen je bil, da bi se učenci osnovnih šol seznanili s poklici in da bi se lažje odločali pred zaključkom šolskega leta, za enega od mnogih poklicev v Gradisu. Tema je bila razdeljena na tri dele in to:

1. DEL — UVOD — Osnovne karakteristike GRADISA;
2. DEL — PREDVAJANJE FILMOV
3. DEL — RAZGOVOR Z UČENCIM — PO UVODU IN FILMIH.

V prvem delu smo imeli s pomočjo pedagogov krajše predavanje. Namen predavanja je bil, da smo učence seznanili »kdo smo, kaj hočemo, kaj delamo itd.«, predavanje je trajalo ca. 20 min. Po predavanju smo najprej zavrtili film »30 let Gradisa« v dveh delih. Po filmih smo se v sproščenem pogovoru pogovarjali z učenci o tem, kaj so videli. Uvodoma smo jih seznanili z drugim delom, to je s športom in rekreacijo.

Po predavanjem filmu SIG 75 smo se pogovarjali o raznih vprašanjih v zvezi s poklici, športom in rekreacijo.

Učenci, kakor tudi pedagogi, ki so si filme ogledali in prisostvovali ce-

šun pretiranega števila nadur, slabe organizacije in še česa.

Poglejmo zdaj še stanje posojil, kreditov. Rekli smo, da smo v Gradisu hitreje obračali denar in to je dobro. Kar pa zadeva kredite, ki so odvisni tudi od obračanja obratnih sredstev, pa je dobro, če jih (kredite) razlikujemo.

Imamo lahko dolgoročne kredite, ki jih ni treba vračati v kratkem času, poleg tega imajo takšni krediti (posojila) praviloma nižjo obrestno mero. Vse to je ugodno, kadar je inflacija visoka. To je skoraj vsak, ki je bil sam deležen dolgoročnega posojila za stanovanje ali hišo na primer, ko po desetih, dvajsetih letih odplačuje z obrestmi vred le še simbolične mesečne zneske. Drugače pa je s kratkoročnimi krediti, ki so lahko tako dragi, da povzročajo nemalokrat prav »težko sapo« tistemu, ki si mora z njimi odpomagati.

Kakšno je stanje v Gradisu v primerjavi s 15 izbranimi OZD? Pogledjmo najprej strukturo kreditov — v %:

Vrsta kreditov	1975	1976
Gradis 15 OZD	37	29
Gradis 15 OZD	26	22
Gradis 15 OZD	37	49

nosti; s tem pa smo se že seznanili. Dolgoročni krediti za osnovna sredstva beležijo v 15 OZD indeks 108.

V osebnih dohodkih smo nadpovprečni

Na koncu še nekaj razveseljivih podatkov. Osebnih dohodki so v Gradisu nadpovprečni. Pogledjmo konkretne podatke — v izplačnih bruto dinarjih na zaposlenega v letu:

Te številke kažejo, da smo lani v Gradisu sorazmerno najmanj povečevali osebne dohodke. S tem smo se prav gotovo ponašali kot dobri gospodarji, tembolj, ker so naši osebni dohodki še vedno kar precej nad povprečjem in sicer:

- nad povprečjem celega gradbeništva Slovenije za 6 %
- nad povprečjem 15 izbranih podjetij za 6 %
- nad povprečjem gradbene operative Slovenije pa 19 %

Po zadnjem podatku je primerljivost manj ustrezna saj obsega Gradis precej industrijskih obratov, medtem ko je v gradbeni operativi le malo (od 60) podjetij, ki imajo tako močno industrijsko dejavnost s praviloma višje strokovnim kadrom in osebnimi dohodki kot mi.

Toda po podatkih za prve mesec 1977 se osebni dohodki v Gradisu spet močneje večajo od slovenskega povprečja, s čimer se njihov nadpovprečni nivo povišuje.

Zaključek

Tekst na koncu je v celoti prepisan iz zaključka že omenjene »Primerjalne analize«.

Vsi podatki skupaj kažejo na solidno uvrstitev Gradisa tako med 15 izbranimi podjetji kot v primerjavi z gradbeno operativno in gradbeništvom Slovenije.

Po kazalnikih PERLA smo na 2. mestu, po dohodku na zaposlenega na 3. mestu, po osebnih dohodkih na zaposlenega pa na 3. mestu — skoraj povsod pa bolj ali manj nad povprečjem!

Taki rezultati so za veliko podjetje, ki že s svojo velikostjo (relativnim deležem) močno vpliva na povprečje, zelo dobri. Realno moramo biti zadovoljni, če bomo v letu 1977 in vnaprej uspeli obdržati dosežene rezultate in osvojen položaj.

Poizvedba

Pozivamo vse delavce Gradisa, ki bi poznali tovariša Miljkovića na sliki, da sporočijo uredništvu vse podatke, ki jih posedujejo

Priče o stvarima

O ČASOVNIKU

Jedan časovnik, nezadovoljan svojim redovnim radnim učinkom, uze sam sebe da navija.

Navijao je, navijao, pa navijao sam sebe toliko da mu popucaše sve opruge.

HONORAR, DODUŠE, PUNI DŽEPOVE, ALI PUCA ORGANIZAM.

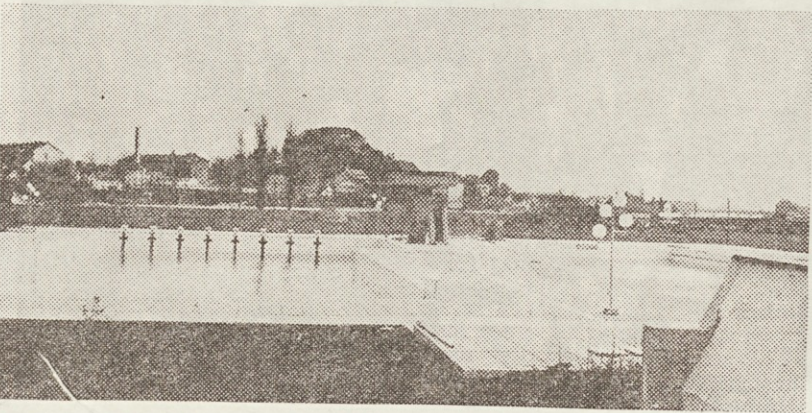
O ZAREZACU

Zapitali zarezac za olavke koja mu je funkcija?

— PA ETO, PONEKAD MORAM DA ZAGRUBEM U NEČIJU KOŽU DA BI MU AKTIVIRAO SRCE.

O ZULJU

Zulj je posebno osetljiva stvar. Zulj vas zato molbi: čuvajte se gazenja i gužve da vas posle i ostalo ne zaboli.

Pogled na Ptuj iz novega turistično gostinskega centra

Zaščita intelektualnih storitev - avtorstvo

Ko smo tudi v Gradisu pričeli intenzivneje pospeševati inovacijsko dejavnost, so se na področju avtorstva kot zaščite intelektualnih storitev naših delavcev pojavila določena vprašanja, ki niso popolnoma jasna vsem zainteresiranim delavcem.

Nedolgo tega je v Gospodarskem vestniku (17. 3. 1977) izšel članek tovariša »S. F.«, ki nekoliko natančneje razlaga problematiko avtorstva za intelektualne storitve.

Ker smo menili, da bi ta prispevek koristil tudi nekaterim našim delavcem, ga tukaj v skrajšani prirejeni obliki tudi priobčujemo.

● Vrste avtorsko-intelektualnih storitev

Naš sedanjí zakon o avtorskem pravu (Ur. list SFRJ, št. 30/68), glede katerega so že pripravljene dopolnitve in spremembe, oziroma nov osnutek, ne našteva izčrпно vseh vrst avtorskih del. Tega tudi druge zakonodaje ne delajo, ker se avtorsko področje neprestano širi na razne panoge človeške iznajdljivosti in družbenega udejstvovanja. Zaradi tega je le vsakokratni sodni praksi bilo prepuščeno, da je na podlagi splošnih pravil in načel, ki veljajo za posebnost avtorstva, odločala in razsojala, če naj bo posamezna umska ustvaritev deležna tudi varstva in zaščite po avtorskem pravu. Zato je naš zakon tudi samo primeroma navedel v svojem tretjem členu naslednje vrste del, ki veljajo za avtorska, kot na primer:

- pisana dela, kot so knjige, brošure, članki in drugi zapisi,
- govorna dela, kot so predavanja, govori, besedila in dela iste narave,
- dramska in dramsko-muzikalna dela,
- koreografska in pantomimska dela, katerih predstavljanje je ugotovljeno pismeno ali na drugačen način,
- muzikalna dela z besedilom, ali brez njih,
- kinematografska dela in še dela, ki so ustvarjena na enak način, ki je podoben kinematografiji,
- dela s področja slikarstva, kiparstva, grafike in arhitekture, ne glede na material, kakor tudi druga dela likovne umetnosti,
- dela na vseh področjih uporabne umetnosti ter industrijskega oblikovanja,
- kartografska dela, kot so geografske in topografske karte in podobno,
- plani, skice, plastična dela, ki se nanašajo na geografijo, arhitekturo ali na katero drugo znanstveno ali umetniško področje.

Vsa našeta avtorska dela se dajo teoretično razvrstiti nekako v osem skupin, kot so: književna dela, muzikalna dela, gledališka dela, dela upodablajoče umetnosti, kartografska in plastična dela, dela uporabne umetnosti ter še narodne, knjižne in umetniške stvaritve.

Pod avtorska dela pa spadajo po našem zakonu še zbirke avtorskih del, kot so enciklopedije, zborniki, antologije, muzikalne in fotografske zbirke ipd., če glede na zbirko in razpored gradiva pomenijo samostojne duhovne stvaritve.

Prav tako štejejo med avtorska dela tudi zbirke narodnih, književnih in umetnostnih del, dokumenti, zbirke sodnih odločb ali podobne zbirke. Vendar vsa našeta dela niso zaščitená avtorska dela, če taka dela na izbiro in razpored snovi ter glede na način podajanja snovi, niso samostojne duhovne stvaritve.

Tudi prevodi, adaptacije del, muzikalne obdelave in druge obdelave avtorskih del so zaščiteni kakor izvirna avtorska dela.

V dopolnitvah in spremembah sedanjega zakona oziroma v eventualnem novem zakonu o avtorskem pravu, je že poudarjeno generalno načelo, da so avtorsko zaščitené vse intelektualne storitve. Poudarjeno je namreč, da za neko intelektualno delo, ki naj bi veljalo za avtorsko delo, ni potrebno, da bi moralo imeti že posebno književno, znanstveno ali umetniško kakovost. Tudi ni potrebno, da bi tako delo moralo imeti določen obseg, določeno velikost ali določeno obliko. Zato se v bodoči ureditvi avtorskega prava tudi ne naštevajo poimensko vsa dela, ki naj bi spadala v književno, znanstveno ali umetniška dela. Pri taki novi zakonski formulaciji so torej lahko zavarovane vse vrste intelektualnih storitev, torej tudi vse tiste, ki bi se utegnile pojaviti šele kasneje, to se pravi po izidu nove zakonske ureditve avtorskega prava.

Upoštevati je treba, da so pri sestavljanju nove ureditve avtorsko-intelektualnih storitev že služile kot kačipot nekatere določbe že veljavnega zakona o združenem delu, nadalje že sprejeti osnutek novega zakona o pogodbah in obligacijah kakor tudi cela vrsta predlogov in priporočil pravnih strokovnjakov v komisijah skupščine SFRJ in ZIS

● Vsebina intelektualno-avtorske storitve

Po našem zakonu o avtorskem pravu pomeni avtorska storitev ali avtorsko delo le posebno duhovno storitev, na področju književnosti, znanosti, umetnosti kakor tudi posebno duhovno storitev na

drugih področjih ustvarjanja duhovnih del, pri čem niso pomembni niti način, niti vrsta, niti oblika, v katerih se taka dela pojavljajo ali izražajo.

Zato je avtorsko delo lahko duhovna koncepcija ali duhovna ustvaritev, ki je lahko izražena v kakršnikoli obliki. Za obstoj avtorskega dela sta torej potrebni dve njegovi glavni sestavini, namreč avtorjeva ideja ter še oblika, v kateri naj bo ta ideja izražena ali objavljena.

Avtor je zaradi tega tista oseba ali tista stranka, ki je upravičena, da avtorsko delo tudi izkorišča. Takrat, kadar avtor ne more ali pa sam noče izkoristiti svojega dela, je upravičen, da prenese pravico do izkoriščanja svojega avtorskega dela na druge osebe, kot so: izdajatelji, založniki, producenti, gledališke hiše, kinematografska podjetja ter še podjetja za radijski in televizijski prenos. V teh primerih sklepa avtor z navedenimi osebami ter interesei njegovega dela avtorske pogodbe. Za pogodbe te vrste veljajo splošna pogodbená pravila, poleg tega pa še posebna pravila.

Avtorjeva duhovna ustvaritev mora biti konkretizirana v neki določeni obliki. Brez materializirane avtorjeve ideje, oziroma avtorjeve storitve še nimamo avtorskega dela. Avtorsko varstvo uživajo v polnem obsegu le materializirana avtorska dela. Z vidika avtorskega varstva namreč nista pomembna in važna, tudi obseg in veličina avtorskega dela.

Varstvo avtorske pravice traja ves čas avtorjevega življenja in še 50 let po njegovi smrti. Avtorske pravice pravnih oseb pa prenehajo po preteku 50 let po objavi avtorskega dela. Če gre za anonimna avtorska dela ali pa za dela pod psevdonimom, preneha avtorsko varstvo po preteku 50 let, odkar so bila taka dela objavljena. Varstvo avtorske pravice na fotografskih in kinematografskih delih pa preneha že po 5 letih, odkar so bila dela objavljena.

Avtorska pravica ne more biti predmet izvršbe in izvršilnega postopka. Predmet izvršbe so lahko le avtorjeve premoženjske pravice, ki izvirajo od izkoriščanja njegove avtorske pravice.

Dedovanje avtorske pravice je urejeno v zakonu o dedovanju. Prenos avtorske pravice za časa avtorjevega življenja je prepuščena avtorju in se izvaja le na podlagi avtorske pogodbe.

Posebno občutljivo vprašanje pri novi ureditvi prava je avtorstvo tistih del, ki so bila ustvarjena v delovnem razmerju, to se pravi med rednim opravljanjem delovnih dolžnosti v organizaciji združenega dela ali delovnih dolžnosti v drugih organizacijah. Pri teh delih je namreč treba dati odgovor na vprašanje, kdo, torej katera oseba ali stranka, naj velja za avtorja in za nosilca avtorskih pravic in avtorskih pooblastil. Pri upoštevanju posebnih delovnih razmerij ter pri upoštevanju koristi ter interesov naše samoupravne socialistične družbe, je za zdaj glede bodoče ureditve avtorskih pravic prodrló načelo, po katerem je avtor dela, ustvarjenega v delovnem razmerju, tisti delavec, ki je delo ustvaril. Toda pri takem avtorstvu ima delovna organizacija ali druga organizacija pravico, da izkorišča ustvarjeno avtorsko delo v okviru svoje dejavnosti, in sicer brez avtorjevega dovoljenja in ne da bi bila dolžna avtorju plačevati kakšno odškodnino. Taka ureditev avtorstva bo v praksi pomenila, da avtor sam ne bo imel za določen čas nobenih premoženjsko-pravnih pooblastil v zvezi s svojim avtorskim delom. Te pravice oz. pooblastila bo avtor pridobil šele po preteku določenega zakonskega roka.

Pri prevajalstvu priznava bodoča ureditev avtorju dela pravico, da lahko da dovoljenje za prevod svojega dela. Toda v zvezi s prevajalstvom uveljavlja bodoča ureditev še dvojé različnih režimov. Prvi režim je tisti, ki se ga držijo države, ki so podpisale avtorsko bernsko konvencijo. Po tej konvenciji se sme prevesti avtorjevo delo, toda brez njegove privolitve in dovoljenja potem, ko je že poteklo 10 let po objavi njegovega dela. Drugi režim je pa tisti, po katerem je pravkar navedeni avtorski rok skrajšan od deset na sedem let. Ta režim velja za tistega avtorja, ki je državljan tiste države, ki je podpisala posebno svetovno konvencijo.

Bodoča ureditev avtorstva tudi predvideva, da naj avtorsko pravni odnosi glede tistih avtorskih del, ki so bila ustvarjena v delovnem razmerju pri delovnih in drugih organizacijah, uredijo s samoupravnimi splošnimi akti.

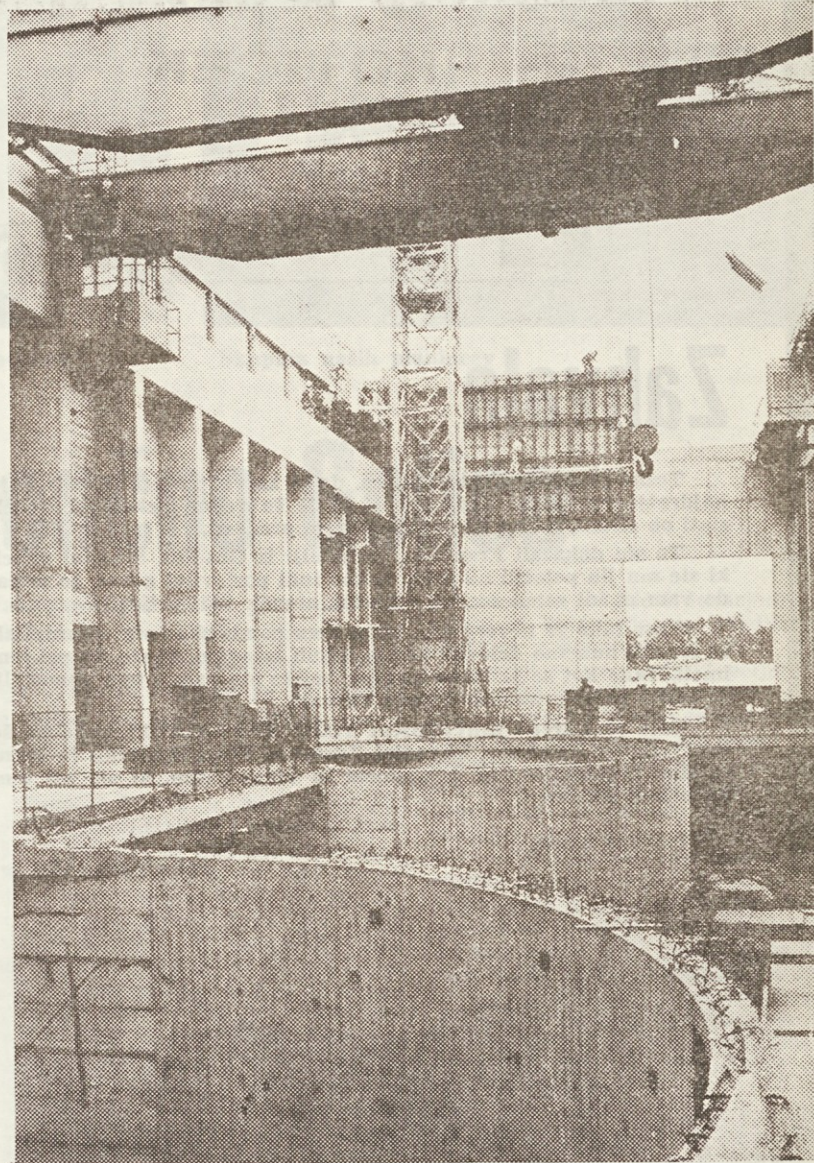
Posebej je tudi poudarjeno, da vsebuje pravo nad določenim delom tako imenovane avtorske premoženjske in avtorske moralne pravice. To sta dve komponenti avtorske pravice, ki služita avtorju za zavarovanje njegovih strogo osebnih ali moralnih avtorskih pravic ter za zaščito njegovih materialnih ali premoženjsko-pravnih pravic.

Po bodoči ureditvi avtorstva bodo avtorske premoženjske-pravne pravice nekoliko omejene. Brez avtorjevega dovoljenja bo namreč nemogoče obnavljati in reproducirati že objavljena dela s področja književnosti, znanosti in umetnosti, toda le zaradi pouka. Prav tako se bodo smeli brez avtorjevega dovoljenja tiskati že objavljeni preči članki, v katerih bodo obravnavana splošna vprašanja s področja javnih koristi in interesov. Tudi reproduciranje posameznih pomembnih in aktualnih fotografij je dopustno brez avtorjevega dovoljenja objavljati v dnevnem tisku in periodičnih revijah. Prav isto bo veljalo tudi za razstavljená umetniška dela in za dela arhitekture, razen če seveda avtorji teh del niso izrečno prepovedali objavljanje fotografij o teh delih v dnevnem tisku in drugih publikacijah.

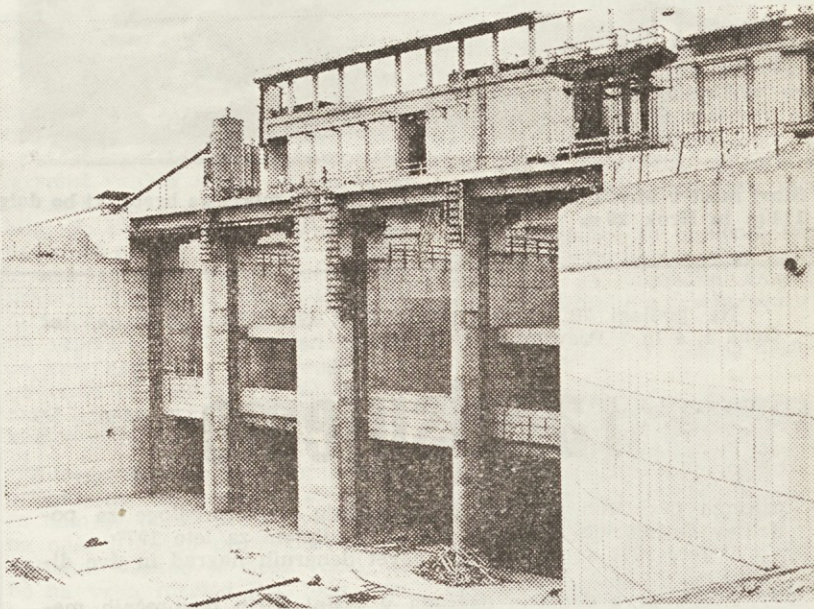
Kot avtorjeve moralne pravice do avtorskega dela so v bodoči ureditvi navedene: pravica avtorja, da se upre vsaki deformaciji, spremembi ali krajšanju svojega dela in končno še pravica, da nasprotuje in da se upre vsaki taki uporabi njegovega dela, ki bi žalila njegovo čast in kršila njegov ugled.

(nadaljevanje na 13. str.)

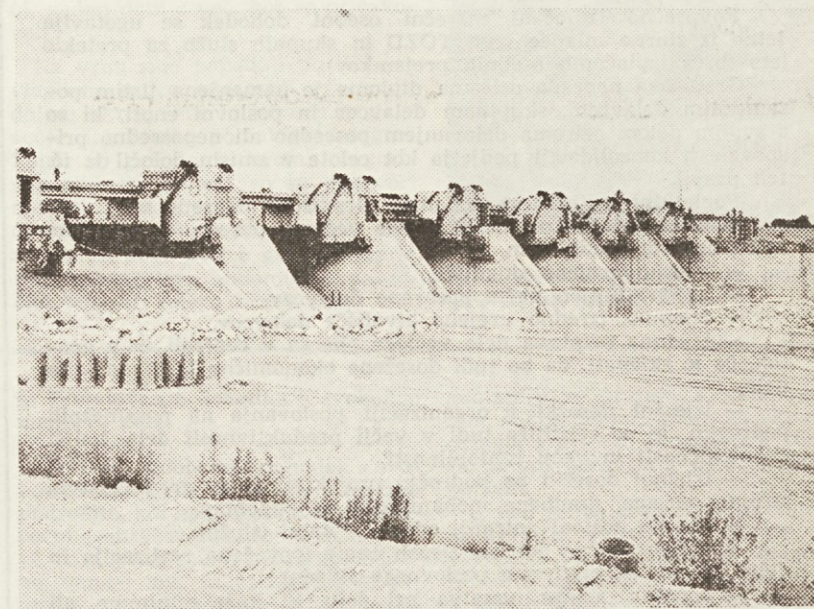
Skozi objektiv ing. Eda Ravbarja

HE SD 2: Strojnica Formin — strojnična etaža. Spodaj je viden arm. bet. plašč okrog generatorja, zadaj pa stolp žerjava Richier GT 1297 postavljenega na temelj pod črpalnim jaškom in sindranega v plašč generatorske etaže

HE SD 2: Formin — strojnica — pogled na iztok. Razen žerjavnih prog je bilo podpiranje v celoti izvedeno s cevmi. V ozadju stolpna betonarna SB 1500 z dvema silosema za cement po 90 t in enim 500 t

HE SD 2: Formin jez v Markoveih

O MUČKU

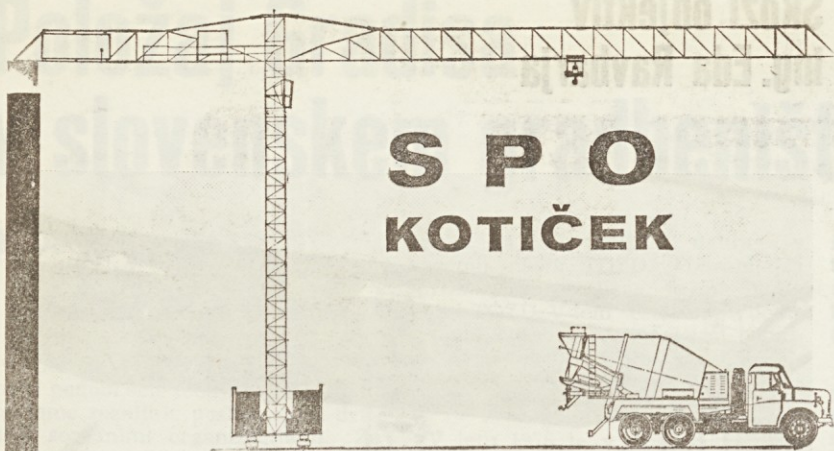
Da bi se što uspešnije probijao kroz život jedan mućak je počeo da ga proizvode u prahu.

A MUĆAK I KADA JE U PRAHU OSTAJE — MUĆAK.

O DUGMETU U LIFTU

Od silne upotrebe istanjila se u liftu dugmad za određivanje spratova.

TAKO JE TO PONEKAD TREBA DRUGE PRITISNUTI DA BI SE KRENULO NA GORE.

Zahvala

Težko je dojeti kruto resnico, da si za vedno izgubil, kar ti je najdražje na svetu. Toda misel, da je še vedno nekdo, ki ti želi stati ob strani, pomaga to resnico lažje prenesti.

To ste dokazali Francijevi prijatelji iz Gradisa. Številni venci, ki ste mu jih položili na grob, kakor tudi poslovilni govor, so pričča, da vam ni bil samo znanec v službi, ampak tudi prijatelj.

Prav tako je neverjetno, kako brez pomislekov ste organizirali in izvedli humano delovno akcijo, kljub težavam, ki ste jih pri tem imeli. Tako kot se je težko izraziti, koliko ste nam s tem pomagali, je težko najti primerno besedo zahvale.

Zato se iskreno zahvaljujem TOZD SPO GRADIS, posebno še tov. Gartner Vincencu, Zavadlal Zdravku, Šiftar Ludviku in vsem ostalim organizatorjem, izvajalcem in vsem tistim, ki ste pri tem kakorkoli sodelovali.

Iskrena hvala.

Štibelj Marinka

Stari most v Mostarju bo kmalu do-bil mnogo mlajšega brata, ki bo dolg 114 m in širok 20 m

Urejanje poslovnih razmerij med temeljnimi organizacijami (II.)

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

b) Udeležba pri skupaj ustvarjenem dohodku

Kot smo že omenili, je intencija zakona, da temeljne organizacije med seboj poslujejo praviloma v obliki pridobivanja dohodka TOZD z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku.

Pridobivanje dohodka z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku je možno samo, če delavci TOZD združujejo delo in sredstva z delavci drugih TOZD neposredno ali po delovni organizaciji, v katere sestavi so, ali pa po drugi TOZD, v katero je temeljna organizacija združena. Skupaj se ustvarja dohodek tudi v okviru združevanja sredstev v bankah in drugih finančnih organizacijah oz. v okviru samoupravne interesne skupnosti v materialni proizvodnji ali v drugi obliki združevanja dela in sredstev.

Pridobivanje dohodka z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku je odvisno od tega, koliko so delavci temeljne organizacije s svojim živim in minulim delom njemu prispevali. To pa se meri po osnovah in merilih, ki jih določijo s samoupravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev.

Zakon o združenem delu opredeljuje dve obliki udeležbe pri skupaj ustvarjenem dohodku: kot (1) udeležbo pri skupnem prihodku in (2) kot udeležbo pri skupnem dohodku. S skupnim prihodkom je mišljena vrednost, dosežena s prodajo proizvodov ali storitev, ko je rezultat skupnega dela delavcev dveh ali več temeljnih organizacij v delovni oz. sestavljeni organizaciji (fazna proizvodnja oz. proizvodnja proizvodov, ki se vgrajujejo v enotni proizvod). Skupni dohodek je vrednost, dosežena s prodajo proizvodov in storitev v sodelovanju med proizvodnimi in drugimi organizacijami ter organizacijami, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev (trgovino).

Zakon o združenem delu ureja skupno ustvarjanje prihodka kot načelo, po katerem naj bi dala praksa konkretne rešitve. Pri proizvodnih organizacijah ta oblika ustvarjanja dohodka ni obveznost, ampak je možnost. Ni nujno, da proizvodne organizacije ne glede na obseg svojega medsebojnega poslovanja gospodarijo na temeljih skupnega prihodka.

Ustvarjanje skupnega prihodka poteka na temelju samoupravnega sporazuma, ki med drugim določa poslovno politiko, odnose v proizvodnji skupnega proizvoda oz. opravljanja skupnih storitev, načela delitve skupnega prihodka, riziko, sestavo in pristojnost skupnih organov, porabo sredstev skupnega prihodka, ki je rezultat posebnih ugodnosti na trgu, in drugo.

Skupni dohodek se v nasprotju s skupnim prihodkom ustvarja takrat, kadar ena TOZD združuje delo in sredstva ali samo delo, druga pa združuje samo sredstva brez dela. Organizacija, ki združuje samo sredstva, ima pravico do deleža v tako usvarjenem dohodku. Pri doseganju dohodka z deležem v skupnem dohodku velja temeljno načelo, da se skupni dohodek razporeja na vse TOZD, ki so sodelovale pri ustvarjanju dohodka. Specifičnost skupnega dohodka je, da delavci ene TOZD vlagajo delo in sredstva ali samo delo, druge pa samo sredstva. Ker bi delavci, ki vlagajo samo delo, utegnili biti na slabšem v primerjavi z delavci, ki vlagajo sredstva, zagotavlja zakon prednost delavcem, ki vlagajo svoje delo; zagotavlja predvsem sredstva za osebne dohodke in skupno porabo (prednost tekočemu živemu delu pred vloženi sredstvi kot minulemu delu) in zagotavlja sredstva za razširitev materialne osnove po delovnem prispevku delavcev, ki uporabljajo sredstva drugih TOZD. Te določbe zakona so pomembne, ker onemogočajo kapitalizacijo sredstev na račun dela delavcev.

Delavci, ki vlagajo sredstva, imajo pravico tudi do povrnitve sredstev, vendar se tej pravici lahko tudi odrečejo. Ker tu ne gre za mezdno in kreditno razmerje, je riziko takšnega poslovanja skupen.

Ne glede na vrsto pridobivanja skupnega dohodka morajo poslovni odnosi med temeljnimi organizacijami v okviru delovne organizacije pri skupnem ustvarjanju dohodka na podlagi združevanja dela in sredstev temeljiti na enakopravnosti pri pridobivanju dohodka na podlagi tega, kolikor so njemu prispevali, in da temeljne organizacije sporazumno določajo cilje, namene, pogoje in način združevanja dela in sredstev ter vzajemne pravice, obveznosti in odgovornosti pri pridobivanju do-

hodka. Pri urejanju medsebojnih razmerij pri skupnem ustvarjenem dohodku delavci v temeljni organizaciji v skladu s samoupravnim sporazumom medsebojno vplivajo na poslovno in razvojno politiko, prevzemajo skupen rizik ter zagotavljajo skupno odgovornost za razširjanje materialne osnove dela in večjo produktivnost dela. Svoje skupne interese ureničujejo po skupnem organu ali na drug način, sporazumno z usklajevanjem stališč o skupnih zadevah, ki izvirajo iz združevanja dela in sredstev v skladu s samoupravnim sporazumom.

Zakon o združenem delu omogoča pravico delavcu v temeljni organizaciji združenega dela, da medsebojno razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka in skupnega dohodka ureja s samoupravnim sporazumom. V zakonu je posebej opredeljena vsebina samoupravnega sporazuma o ustvarjanju skupnega prihodka temeljne organizacije v okviru delovne organizacije (68. člen) kakor tudi vsebina samoupravnega sporazuma o ustvarjanju skupnega dohodka (81. člen).

V obeh samoupravnih sporazumih gre za pravni instrument, ki ureja družbenoekonomski pravni odnos, za katerega je značilno, da je relativno trajnejše narave in da je pravna možnost urejevanja teh odnosov relativno omejena z objektivnimi okoliščinami. Subjekti teh razmerij so ravnopravni in med seboj se s svojo voljo obvezujejo na določeno obnašanje z namenom uresničevanja skupnega prihodka oz. dohodka.

Omenjeni samoupravni sporazumi spadajo v samoupravne splošne akte, ki splošno opredeljujejo odnose v združenem delu in izražajo voljo delavcev, ki jih sami sprejemajo. Samoupravni sporazumi so instrumenti za uresničevanje trajnih in skupnih interesov delavcev v temeljni organizaciji, s tem da se ti samoupravni sporazumi razlikujejo do pravnih aktov, v katerih nastopajo subjekti z nasprotnimi interesi (obligacijski pravni akti). S temi samoupravnimi sporazumi se ne ustvarjajo obligacijska razmerja, v katerih nastopajo subjekti z nasprotnimi interesi in ki običajno niso trajnega značaja ter temeljijo na čistih tržnih

načelih. Omenjeni samoupravni sporazumi ne izhajajo iz tržnih odnosov in z njimi se negira lastnina kot stvarno pravni odnos proti družbenim sredstvom. S samoupravnimi sporazumi se uresničujejo pravice in obveznosti, ki izhajajo iz pravice dela z družbenimi sredstvi, pravica razpolaganja in opravljanja. Kljub temu pa menimo, da se na tistih področjih, ki jih samoupravni sporazumi ne urejajo ali pa jih ne morejo urejati, lahko uporabljajo instituti obligacijskega prava, kot je npr. pogodbeni kazni, sprememba obveznosti in podobno. Glede vsebine teh samoupravnih sporazumov po zakonu o združenem delu spadajo vsi omenjeni sporazumi v vrsto splošnih aktov, katerim zakon določa vsebino in okvir, v katerih se morajo skleniti. Ko zakon o združenem delu določa vsebino posameznih samoupravnih sporazumov, ne pomeni, da so s tem opredeljena vsa vprašanja, ki jih lahko samoupravni sporazumi vsebuje. Z zakonom so opredeljena samo tista vprašanja, ki jih morajo stranke urediti, s tem da je mogoče, da se normirajo tudi ostala vprašanja, morajo ti samoupravni sporazumi vsebovati določbe, ki se nanašajo na organizacijske odnose, poslovne odnose in odnose v zvezi z delitvijo skupno ustvarjenega prihodka oz. dohodka.

č) Samoupravni sporazum o ustvarjanju skupnega prihodka v delovni organizaciji

Ce se delavci odločijo v temeljnih organizacijah, da bodo pridobivali dohodek TOZD po načelu ustvarjanja skupnega prihodka v delovni organizaciji, morajo o tem skleniti samoupravni sporazum. V praksi in teoriji je sprejeto stališče, da je možno vsa vprašanja, ki se nanašajo na skupno ustvarjanje prihodka, urediti v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo, kolikor vse temeljne organizacije v delovni organizaciji po načelu fazne proizvodnje ali pa komplementiranosti proizvodnje sodelujejo pri ustvarjanju skupnega prihodka. Če vse temeljne organizacije ne sodelujejo z vsemi svojimi dejavnostmi pri ustvarjanju skupnega prihodka, je nujno, da se sklene o tem poseben

Zahvala

Sele nekaj let sem član kolektiva Skupnih služb GIP »Gradis«. Naključje pa je prineslo, da sem prav tu dočakala svojih 50 let — pol stoletja.

Prijetno me je presenentila pozornost članov kolektiva. Za ta življenjski jubilej ste organizirali pogostitev, kjer so bili navzoči vsi iz komercialne, pa tudi predstavniki Splošne službe.

Lepo je bilo in resnično sem ganjena, ker nisem pripisovala tolike pomembnosti mojemu osebnemu prazniku.

Iskrena hvala vsem organizatorjem ter vodstvu Skupnih služb za dodelitev darilnega bona, prav tako pa sodelavcem v komerciali za čudovite rože in praktično darilo, vsem skupaj pa za čestitke in lepe želje.

Vse to mi bo lep spomin na vas in na moj jubilej.

Selihova

Čestitamo ob jubileju

Pred kratkim je praznovala 50-letnico življenja Koviljka Jakšič, že od 1947. leta članica Gradisa. Ob tem lepem jubileju je povedala naslednje:

»Moram reči, da se počutim dobro in prav gotovo nikakor ne staro. Sicer je res, da me včasih malo revma spominja na leta,

Koviljka Jakšič

vendar tudi to mine. Še vedno me veseli družba pa malo muzike in seveda tudi delo. Najbrž je prav delo tisto, ki človeka obdrži mladega.

Ce se spomnim tistih časov izpred tridesetih let, moram reči, da je bilo tudi takrat prijetno. Takrat sem delala v menzi kovinskih obratov, danes pa pospravljam pisarne. Sicer je bilo pa tudi drugače veselo. Bila sem v mladinski delovni brigadi na progi Brčko—Banovići in od tam imam samo lepe spomine.

Vendar, leta vseeno hitijo. Sedaj imam že pripravljeno vse za pokojnino, vendar bom delala, dokler bom mogla.

V imenu sodelavcev ji Iskreno čestitamo in še na mnoga leta!

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem kovinskih obratov v Ljubljani, posebno pa še direktorju Jošku Repštu za izkazano pozornost ob moji 50-letnici.

Koviljka Jakšič

Na podlagi 70. člena Statuta GIP GRADIS Ljubljana, ter člena 1, 4 in 7 Pravilnika o Gradisovih nagradah

razpisujemo

oziroma pozivamo vse TOZD, da podajo svoje predloge za podelitev Gradisovih denarnih nagrad in diplom za leto 1977.

V letu 1977 se bo podelilo devet denarnih nagrad in dve diplomi.

1. ena prva denarna nagrada v višini štirih povprečnih mesečnih osebnih dohodkov v Gradisu v preteklem letu;
2. tri druge denarne nagrade v višini treh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov v Gradisu v preteklem letu;
3. pet tretjih denarnih nagrad v višini dveh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov v Gradisu v preteklem letu ter dve diplomii najboljše TOZD.

Povprečno izplačani mesečni osebni dohodek se ugotavlja letno iz zbirne bilance vseh TOZD in skupnih služb za preteklo leto (brez izplačanih osebnih prejemkov).

Gradisova nagrada oziroma diploma je namenjena tistim posameznim delavcem, skupinam delavcev in poslovnim enotam, ki so s svojim delom oziroma delovanjem posredno ali neposredno prispevale h konsolidaciji podjetja kot celote v smislu določil iz tč. teh pravil.

Poglavitni kriteriji za dodelitev Gradisove nagrade so:

- vzorno organizirano gradbišče večjega obsega, ki je lahko zgled ostalim gradbiščem,
- vzorno urejeno skladišče,
- vzorno urejen način prehrane delavcev,
- izjemno, izredno urejeno bivališče delavcev,
- izjemna priprava dela večjega obsega v centrali in v enotah, če je sklepati, da bo tudi dosežena ekonomičnejša tehnologija dela,
- izjemni dosežki v organizaciji poslovanja na posameznih področjih, ki se rezultira tudi v večji produktivnosti dela, boljši ekonomičnosti in večji rentabilnosti,
- izjemni dosežki na področju projektiranja (v gradbeništvu, strojne opreme, gradbene mehanizacije in podobno),
- vzorno urejeni notranji odnosi v enoti (službi),
- nadpovprečno dosežen uspeh enote (povečana realizacija in delež za sklade, predvsem poslovnega sklada),
- uspešna služba varstva pri delu, ki kaže minimum ali sploh odsotnost primerov nesreč pri delu,
- posebne zasluge pri preprečitvi škode za podjetje (enoto) kot npr. v slučaju požara, kraje in podobno,
- izredno osebno prizadevanje na področju kulturnega in športnega udejstvovanja več delavcev v podjetju,
- izredno dobro vključevanje v družbeno življenje in navezovanje stikov na področju enote,
- poglobljanje samoupravnih odnosov,
- prizadevanja — za uspešne integracijske procese v gradbeništvu,
- vse ostalo, kar prispeva k izboljšanju poslovanja v podjetju.

Predloge za nagrade pošljite najkasneje do 15. tega meseca na naslov: Komisija za Gradisove nagrade, Gradis Ljubljana — skupne službe, center za izobraževanje.

samoupravni sporazum s tistimi temeljnimi organizacijami, ki pristopijo k ustvarjanju skupnega prihodka. V tem primeru mora samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo vsaj načeloma opredeliti razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka in vsebovati določbo, da se ta razmerja urejajo s posebnim samoupravnim sporazumom.

Ne glede na formalno obliko in kje so ta vprašanja urejena, je potrebno, da se temeljne organizacije med seboj dogovorijo v samoupravnem sporazumu o naslednjih vprašanjih:

— o organizacijskih in drugih odnosih pri skupnem delu (odnosi v proizvodnji skupnega proizvoda, medsebojna skupna poslovna in razvojna politika, pogoji nastopa na tržišču, formiranje cen, usklajevanje dela in drugo)

— o nošenju skupnega rizika (medsebojna odgovornost, skupna odgovornost nasproti tretjim osebam in drugo)

— o formiranju skupnega organa, sestavi, pravici, obveznosti, odgovornosti, in pristojnosti skupnega organa)

— o reševanju sporov, arbitraži, sodišču združenega dela

— o razporejanju skupnega prihodka (način vodenja evidence, obračuni, lokacija skupnega prihodka)

— o ostalih vprašanjih (možnost spremembe samoupravnega sporazuma, pogoji sprememb in postopek, odgovornost za nespoštovanje obveznosti, sankcije in podoba).

Različne rešitve v zvezi s temi vprašanji so odvisne od posamezne situacije, vendar je potrebno s pravnega vidika opozoriti, da mora samoupravni sporazum vsebovati konkretne določbe, ki ne bodo dovoljevale različnega tolmačenja oz. različnega reševanja posameznih vprašanj. V okviru dogovarjanja o posameznih vprašanjih bo brez dvoma v ospredju vprašanje določanja cen, za katere bi moralo veljati načelo, da se, izhajajoč iz tržnih cen, določijo cene, ki so aдекватne posebnim razmeram poslovanja v konkretni delovni organizaciji. Posebno pozornost je potrebno posvetiti pri določanju osnov in meril, po katerih se razporeja skupni prihodek: merila morajo biti takšna, da zagotavljajo večjo produktivnost dela, bolj racionalno in učinkovito izkoriščanje družbenih sredstev pri delu in poslovanju, ter zmanjšujejo materialne in druge poslovne stroške temeljnih organizacij, ki so bile udeležene pri ustvarjanju tega prihodka. Osnovno izhodišče pri določanju osnov in meril za razporejanje skupnega prihodka je odvisno tudi od določanja cen, pri čemer je treba upoštevati trajnejše odnose v gibanju cen na trgu in za iste in podobne proizvode oz. storitve.

Prav na področju dogovarjanja o vsebini samoupravnega sporazuma o ustvarjanju skupnega prihodka bo prišla do izraza lastna iniciativnost in pa kreativnost samoupravnih organov oz. delavcev v TOZD. Prav na tem področju je zakon o združenem delu ponudil praktično možnost samostojnega urejanja medsebojnih razmerij v okviru načel, ki jih vsebuje samoupravni sporazum, določena vprašanja uredijo tudi z drugimi splošnimi akti ali pa tudi z obligacijskimi razmerji.

d) Samoupravni sporazum o ustvarjanju skupnega dohodka

V medsebojnem razmerju pri ustvarjanju skupnega dohodka (vlaganje sredstev v drugo TOZD) urejajo delavci v temeljnih organizacijah s samoupravnim sporazumom. Načela, na podlagi katerih temelji omenjeni samoupravni sporazum, so enaka načelom, na katerih temeljijo ostali samoupravni sporazumi o pridobivanju dohodka z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku. Temeljne organizacije s samoupravnim sporazumom urejajo zlasti cilje združevanja sredstev ter namen, pogoje in način njihove uporabe. Pri tem je zlasti potrebno opredeliti višino sredstev in čas, v katerem morajo biti zagotovljena ta sredstva. Samoupravni sporazum temeljne organizacije opredelijo tudi način ugotavljanja skupnega dohodka, pri tem pa je zlasti potrebno opredeliti pravico in način uresničevanja pravice do vploga v ustvarjanje skupnega dohodka. Opredeliti je potrebno osnove in merila za ugotavljanje deleža pri skupnem dohodku, pri čemer je potrebno upoštevati, koliko so delavci v temeljnih organizacijah k skupnemu dohodku prispevali s svojim živim delom (delež iz živega dela) ter v opravljanjem in gospodarjenjem z združenimi sredstvi delež iz minulega dela. Glede ugotavljanja deleža pri skupnem dohodku je treba upoštevati določila zakona, da imajo delavci iz TOZD, ki je vložil sredstva v drugo TOZD, pravico do deleža šele potem, ko so zagotovljena sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev v temeljni organizaciji, ki je pri svojem

poslovanju uporabljala združena. Po zakonu o združenem delu ima temeljna organizacija, ki je združila sredstva na podlagi minulega dela, pravico do vrnitve vrednosti združenih sredstev v znesku, ki ga je združila, ali v znesku, revaloriziranim v skladu z zakonom po merilih iz samoupravnega sporazuma in oblikah, ki jih določa samoupravni sporazum. Prav tako imajo delavci po zakonu v temeljni organizaciji, ki je združila sredstva, pravico do nadomestila za gospodarjenje z družbenimi sredstvi v naprej določenem znesku ali v znesku, določenem po osnovah in merilih v skladu s samoupravnim sporazumom in v oblikah, ki jih določa ta sporazum. Zaradi tega je potrebno s samoupravnim sporazumom konkretizirati pogoje, način in roke za vračanje vrednosti združenih sredstev oz. stvari, denarnih sredstev in pravic, ki sestavljajo združena sredstva. Določiti je potrebno merila za revaloriziranje vloženih sredstev, če je to dogovorjeno, in določiti osnove in merila za nadomestilo za gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Vrnitev združenih sredstev in nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi morata biti v dogovorjenem sorazmerju z ustvarjanjem dohodka. Pri opredelitvi teh vprašanj je treba izhajati, da sta vrnitev združenih sredstev in nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi vedno odvisna od tega, za koliko je povečala dohodek temeljna organizacija, ki je uporabljala združena sredstva in ima obliko letne udeležbe pri skupnem dohodku.

Delavci v temeljni organizaciji imajo pravico, odpovedati se vrnitvi združenih sredstev oz. pravic do nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi. Če se o tem odločijo, lahko tudi s tem v zvezi sprejmejo sklep, da ne prevzamejo rizika za ustvarjanje skupnega dohodka. Samoupravni sporazum mora imeti tudi izrecno določbo, da preneha udeležba pri skupnem dohodku, ko so v njenem okviru vrnjena združena sredstva skupaj z ustreznim nadomestilom.

Ustvarjanje skupnega dohodka z vlaganjem sredstev je tudi povezano z medsebojno odgovornostjo za primer poslovanja z izgubo kot tudi druge obveznosti in odgovornosti pri prevzemanju rizika. Samoupravni sporazum mora konkretizirati medsebojne obveznosti in odgovornosti za primer poslovanja z izgubo kakor tudi medsebojno poroštveno odgovornost za obveznost kakor tudi medsebojno poroštveno odgovornost za obveznosti do tretjih oseb. Oblika in vrsta odgovornosti za medsebojne obveznosti in obveznosti nasproti tretji osebi bosta odsev poslovne povezanosti pri ustvarjanju skupnega dohodka.

Če je dogovorjeno, da temeljna organizacija, ki pri svojem poslovanju uporablja združena sredstva, dobavlja surovine, polizdelke ali gotovo blago ali opravlja določene storitve za temeljno organizacijo, ki je združila sredstva, mora samoupravni sporazum vsebovati tudi določbe o tem, ali se bo takšno sodelovanje nadaljevalo tudi po prenehanju deležev pri skupnem dohodku ali pa tedaj obveznost dobavljanja surovine, polizdelkov in drugo preneha.

Ker so vse temeljne organizacije kot subjekti samoupravnega sporazumevanja enakovredne, ni mogoče v samoupravnem sporazumu določiti cene ali drugih materialnih pogojev v medsebojnem sodelovanju, ki bi katerikoli izmed temeljnih organizacij v tem sodelovanju spravljal v neenakopraven položaj v odnosu do drugih OZD na trgu in v drugih medsebojnih odnosih kot tudi glede enakopravnosti pri odločanju o njihovem razvoju.

Kot vsi ostali samoupravni sporazumi, bo tudi samoupravni sporazum o ustvarjanju skupnega dohodka vseboval določbe o načinu, usklajevanju stališč o skupnih zadevah in sestavi pristojnosti skupnega organa ter načinu volitve njegovih članov, če se ta organ ustanovi (možno je, da to zadvo opravlja delavski svet delovne organizacije, če vse delovne organizacije poslujejo po načelu ustvarjanja skupnega dohodka ali pa se organizira poseben organ, v katerega članice samoupravnega sporazuma delegirajo svoje delegate). Reševanje sporov je lahko poverjeno arbitraži, o kateri mora samoupravni sporazum vsebovati določbe, in to zlasti glede oblikovanja in pristojnosti arbitraže.

Če so se temeljne organizacije odločile združevati sredstva zaradi ustvarjanja skupnega dohodka, bo potrebno v samoupravnem sporazumu tudi določiti skupne standarde materialnih stroškov, merila za ugotavljanje amortizacijske stopnje, ugodnosti, ki se štejejo za izjemne, ter pogoje in način uporabe dela dohodka, ki je rezultat ter ugodnosti. Prav tako je možno s samoupravnim sporazumom določiti medsebojne obveznosti pri dobavi proizvodov in storitev ter pogoje, pod katerimi

Pred zadnjim vzponom se je prilegel počitek

Skupina naših planincev

Izlet na sončno Golico

Rad bi vam opisal težko pričakovani izlet naših planincev na Golico tako, kot so ga doživljali udeleženci: v soncu, majskem cvetju, prečudovitimi razgledi na naše gore, na lepo Koroško, Vrbsko jezero, Dravo, ki se srebrno blešči v svojih vijugah in ne nazadnje v luči prijetne utrujenosti na vrhu, ko smo v žgočem soncu in veliki travi vsrkavali lepote naše slovenske zemlje.

Zbrali smo se pred domom pod Golico najbolj pogumni. Mnogi so še prejšnji dan obupali nad vremenom in ni jih bilo. Seveda je aprilsko in tudi majsko vreme lahko zelo muhasto. Tudi vremenarjem mnogokrat ponagaja. Tako je bilo tudi tokrat. Šele na večer pred izletom je narava rahlo namignila, da bo naslednji dan čudovit.

Ko smo se zjutraj odpravljali na pot, je bila Ljubljana v megli. Toda že nekaj kilometrov vožnje proti Gorenjski je bilo dovolj, da so nas planine, svetlikajoče se v soncu, že prevzele s svojo enkratno lepoto. Tudi tistim, katerih pogum je do tedaj še okleval, so se zjasnili obrazi in dobili so dovolj moči za poznejše napore.

Na planini pod Golico smo se preštel, vsakega zamudnika smo bili veseli. Prišli so tudi organizatorji izleta iz naše TOZD Jesenice. Tov. Zemvi in njegovim pomočnikom gre pristrčna zahvala vseh udeležencev izleta za vzorno organizacijo in vodenje. Vodili so nas tako, da tudi tisti, ki bi sicer obupali ob sončni prikopi in klancih, niso občutili težavnosti prvega vzpona. Med nami je bilo namreč mnogo takih, ki so prvič premagovali vzpone nad 1000 metrov, bili so takorekoč nepripravljeni. Za mnoge planince je bilo to čisto novaden nedeljski izlet, za te pa je bil težka preizkušnja. Če bi jim zmanjkalo moči in poguma, bi to bil morda njihov zadnji izlet v planine, kar pa vsekakor ni bil cilj organizatorjev izleta. No, tovariš Zemva je pot pravilno in preudarno izbral. Dolgo smo hodili po senci, skoraj dve tretjini poti. Postanki so bili dobro planirani in ne predolgi, na lepih sončnih jasnih. V prijetnem in veselem vzdušju med postanki je marsikomu zrasel pogum in ni mu bilo težko vstati in stopiti na pot, ko je vodnik dal znak za odhod.

Vsekakor pa je bilo najlepše malemu Aljoši, ki je že v dolini izčrpal vso svojo energijo, tako da se je pozneje vso pot selil s hrbtna na hrbet utrjenih planincev. Izgledalo je, da mu je to bilo kar všeč, so se mu na vrhu spet povrnila moči in starši so imeli dovolj dela, da so ga krotili. Drugi najbolj razigran udeleženec pa je bila prav gotovo psička Kela. Vsa zbegana od veselja in nestrpnosti je begala sem in tja med otroki tako, da bi jo to kmalu stalo življenje. Prav malo je manjkalo, da ni končala pod kolesi osebnega avtomobila.

se sredstva ponovno združujejo z uresničevanjem ciljev, zaradi katerih je bil samoupravni sporazum sklenjen.

Glede na tako opredelitev vsebine omenjenega samoupravnega sporazuma ba lahko sklepali, da so delavci v temeljni organizaciji subjekt samoupravnega sporazuma svobodni, da opredeljujejo medsebojna razmerja glede na svoje posebne potrebe in glede na zastavljen cilj, to je ustvarjanje skupnega dohodka. Zakon o združenem delu nakazuje vprašanja, ki jih morajo delavci urediti, s tem da ponuja le okvirne rešitve. Konkretizacije teh rešitev morajo delavci podati v konkretni vsebini samoupravnega sporazuma. Kolikor posamezna vprašanja niso urejena s samoupravnim sporazumom, bo v primeru spora arbitraža oz. sodišče uporabilo splošna načela samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo in splošna pravila, ki se nanašajo na obligacijska razmerja.

Tovariš Zemva je med potjo povedal tudi marsikaj o gorskem cvetju, o vrhovih in dolinah okrog nas. Kmalu so se nam odprli lepi razgledi na naše Julijce. Tu je bil Triglav z Rjavino, dolina Vrat, na drugi strani Skrlatica, v ozadju pa Špik in Jalovec. Triglav je od tod kazal čisto drugo podobo, kot so se vajari planinci sicer. Težko ga je bilo spoznati. Drug drugemu smo darežljivo ponujali svoje znanje o naših planinah, Jeseničani pa so nas pri tem obzirno dopolnjevali in z vsakim korakom smo vedeli več, imeli pa smo tudi prijeten občutek, da smo vse to spoznali sami.

Štefan nas je od časa do časa ustavil in postal, počakali smo zamudnike in počasi nadaljevali pot.

No, in prišli smo iz gozda do porušene nemške kočice. Od tu naprej je bilo treba premagati najbolj naporen del poti. Bil je zadnji vzpon po soncu in precej strmi stezi. Prehitevali smo starce, ki so se z veseljem, počasi, a vztrajno približevali vrhu. Srečavali smo mladostno razigranost velikih skupin otrok, ki so že hiteli nazaj v dolino in videti je bilo, da bi z veseljem pohiteli navzgor še enkrat, le beseda vodnika bi morala pasti. Prav res, ob teh prizorih človeku ni težko najti moči in poguma za premagovanje najtežjih vzponov. Videli smo tudi invalida brez nog, kako je z berglo oral po travi in kamenju in ni bil nič manj srečen kot deček, ki je vse klance predirjal brez truda.

Končno smo po treh urah hoje prispeli na vrh grebena Golice. Tu se nam je odprl prečudovit pogled na našo Koroško proti Celovcu in Beljaku. Vsakdo je sicer vedel, da bo na vrhu razgled lep, toda tega, kar je doživel, ko je prilezel na vrh, ni nihče pričakoval. In morda je prav v tem skrivnost, zakaj ljudi vedno znova vleče v gore kljub naporom, ki jih morajo v to vložiti. Vedno znova so prijetno presenečeni, vedno dobijo več, kot so pričakovali.

Na vrhu smo popadali po tleh, se vlegli na sonce, opazovali vrhove in doline okrog sebe in seveda segli v svoje nahrbtnike po zaloge energije. Zopet so pričele z delom fotografske kamere, pričeli so se pogovori med planinci o preteklih in bodočih doživetjih v planinah; kovali smo načrte za nove poti v gore. Padla je tudi marsikatera hudomušna na račun tega ali onega izmed nas.

e) Pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela

Delavci pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela na različnih področjih, kot npr. dejavnost na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, soc. varstva in podobno, vendar nas tukaj zanima le samoupravno normiranje pridobivanja dohodka, svobodna menjava dela delavcev v delovni skupnosti, ki v delovni organizaciji ali v drugi OZD upravlja administrativna, strokovna, pomožna in temu podobna dela skupnega pomena za več temeljnih organizacij v njeni sestavi.

Dohodek teh delovnih skupnosti je odvisen od prispevka k uspehu pri poslovanju in zadovoljevanju potreb in interesov temeljnih organizacij, dela, ter od vrste in vsega njihovega dela kot tudi od dohodka oz. prihodka, ki ga ustvarjajo omenjene organizacije in skupnosti.

Razmerja med delavci v delovni skupnosti in delavci v temeljni or-

Ko smo se naveličali lenarjenja na soncu, je kmalu dozorel predlog za povratek v dolino.

Navzdol so nas vodniki peljali po drugi poti. Hudili smo molče, polni vtisov, razgovorili smo se spet šele ob čudovitem potoku na eni izmed planin pod Golico. Voda je bila po mnenju vseh nas prav čudovita pijača. Ležali smo ob potoku, kot palčki v pravljici. No, potem smo se odpravili na bližnjo planino, kjer so že cvetele narcise. Pogled na ta cvetoči naravni vrt je bil res enkratni. Marsikdo med nami se je s fotografsko kamero vlegel med cvetje in skušal ovekovečiti ta čudež narave. Tu smo se tudi zbrali in napravili nekaj skupinskih posnetkov. Škoda je le, da na teh ni več vseh udeležencev izleta, ker so nekateri pohiteli domov že pred nami.

V dolini smo se ustavili v restavraciji spodnje postaje žičnice na Španov vrh. Napisali smo nekaj razglednic svojim znancem. Bili smo tako prevzeti od poezije narave, da smo tudi besedila na razglednicah kovali v verzih, hudomušnih seveda.

Potem je prišel trenutek slovesa. Prisegli smo drug drugemu, da se bomo tu in drugod v planinah še srečali. In vsakdo je v to tudi trdno verjel. Nekaka naravna potreba je bila, da se iz srca zahvalimo organizatorjem izleta. Prepričani smo, da so čutili naše zadovoljstvo nad tem, kar so pripravili, saj naše oči, besede in kretnje, tega niso mogle zamažati.

Dragi planinci, še se bomo vrnili na Golico drugo leto in tedaj vas pozivamo, da ne zamudite enkratne priložnosti uživati v cvetju, soncu in veselju.

Rajko Kogej

Tako cvetočo planjavo je prijetno spraviiti na filmski trak

ganizaciji se urejajo s samoupravnim sporazumom, katerega sklenejo delavci v delovni skupnosti s TOZD, za katero opravljajo dela skupnega pomena.

S tem samoupravnim sporazumom se urejajo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev delovne skupnosti in uporabnikov njihovih storitev. S tem samoupravnim sporazumom bo potrebno predvsem določiti, katera so to administrativna, strokovna, pomožna in temu podobna dela, ki jih opravlja delovna skupnost, in njihov obseg. Delovna skupnost opravlja tudi komercialna, projektična, znanstveno-raziskovalna in druga potrebna dela, pri čemer je potrebno določiti, kakšna in v kakšnem obsegu se opravljajo ta dela. Po zakonu delovna skupnost opravlja ta dela le, če so manjšega obsega in če ni pogojev, da bi se za njihovo opravljanje organizirale TOZD. Načela urejanja razmerij v samoupravnem sporazumu (nadaljevanje na 12. str.)

Nekaj podatkov po petih mesecih poslovanja

Po prvih uspešnih korakih v letu 1977 smo nekoliko zastali

V letu 1976 nismo izdelali bilance za celo organizacijo za razdobje januar — maj. Zato v naših prikazih navajamo le nekatere podatke, ki jih bomo primerjali bodisi z lanskimi polletnimi ali z letos planiranimi podatki, oziroma s podatki iz prvih štirih mesecev v tem letu.

Naše TOZD so letos v času od 1. 1. do 15. 5. (maja) obračunale 998 mio din celotnega dohodka in 1.291 mio din vrednosti proizvodnje. Tolikšna razlika izhaja predvsem iz dejstva, da imamo zdaj precej več nedokončanih del in zalog kot smo jih imeli v začetku leta. Lani je v času od 1. 1. do 15. 6. (junija) znašal celotni dohodek 1.496 mio din, vrednost proizvodnje pa 1.543 mio din.

Pri vrednosti proizvodnje je pomemben znesek kooperantov pri gradnji HE Srednja Drava II, ki je

znašal ob polletju lani 188 mio din, letos pa do maja 103 mio din.

V primerjavi s planom dosegamo letos 25,2 % planiranega celotnega dohodka in 32,3 % vrednosti proizvodnje; desetletno poprečje znaša 29,4 %.

Doseženi dohodek znaša 341 mio din, lani ob polletju pa je znašal 350 mio din. Glede na GN 77 smo doslej dosegli 32,4 % planiranega dohodka — kar je ugodno.

Za osebne dohodke smo porabili 184 mio din (I-VI 76 205 mio din) in

s tem dosegli 34,1 % plana, kar je previsoko glede na plan.

Glede na določilo resolucije je stanje ugodnejše, saj ima dohodek indeks (I-V 77, I-IV 76) 97, osebni dohodki pa 90.

Ostanek dohodka znaša 68 mio din, lani ob polletju pa je znašal 72 mio din. V tej primerjavi je letošnji ostanek zadovoljiv; v primerjavi s planom, ko je dosegel 25,8 %, pa ne — že glede na ugodno zimo in zasedenost z deli. Nezadovoljiv je ostanek 68 mio din tudi v primerjavi z zneskom 67 mio din, ki je bil dosežen v obdobju I-IV 77, to je en mesec prej.

Naš glavni kazalnik — PD/ph (povečani dohodek na pogojno uro) se je gibal takole:

Obdobje	din/ph	nivo
Januar—junij 1976	29,56	77
januar—december 1976	33,26	86
januar—marec 1977	35,39	92
januar—april 1977	35,48	92
januar—maj 1977	34,71	90
gospodarski načrt 1977	38,54	100

Nivo doseženega PD/ph z indeksom 90 glede na plan je zadovoljiv, saj znaša desetletno poprečje 86,6. Vendar pa v zadnjem mesecu uspeh celotno nazaduje, namesto da bi naraščal. Eden od vzrokov je brzkone tudi v relativnem kopnenju deleža iz lanskega leta prenesenega uspeha.

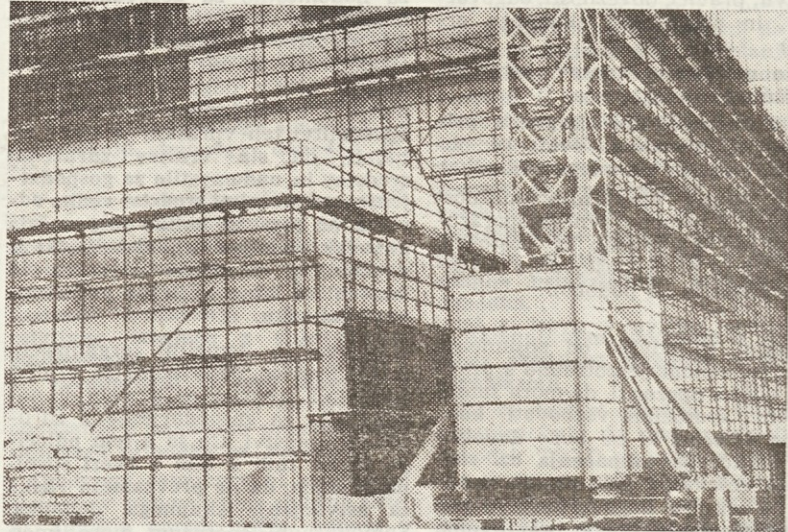
V primerjavi z lanskim polletjem je letos PD/ph večji za 17,4 %. Stiri TOZD imajo nižji PD/ph od 30 din. Tak uspeh je pri obstoječem nivoju osebnih dohodkov in obveznostih že kritičen!

Število zaposlenih (brez tujine in vajencev) je v aprilu že preseglo planirano število 7.087, kar se vidi iz slike. Tako gibanje je lahko zelo nevarno, kolikor že zdaj ne mislimo na preseganje plana.

Stane

Člani delovnega kolektiva »Bytostav« so si z zanimanjem ogledovali gradnje jedrske elektrarne v Krškem

Danes objekti JE Krško že silijo pod nebo in opaziti jih je lahko že daleč proč od gradbišča

V Podčetrju smo češkim gradbincem pokazali, kako Gradisovi delavci grade nov hotel blizu znanih atomskih toplot

Naši prijatelji so si v Kumrovcu ogledali tudi rojstno hišo tovariša Tita in prav gotovo jim bo ta kraj še dolgo ostal v spominu

Pa še majhen postanek predno so nadaljevali pot v Ljubljano in še naprej v naš Ankanan

NADALJEVANJE Z 11. STRANI NADALJEVANJE Z 11. STRANI NADALJEVANJE Z

mu medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti morajo temeljiti na svobodni menjavi dela in ustvarjanja dohodka. Samoupravni sporazum mora opredeliti osnove in merila za pridobivanje dohodka v delovni skupnosti; pravice, ki jih ima delovna skupnost glede odločanja o zadevah in uporabi sredstev v zvezi z opravljanjem njenih del; temeljne pogoje glede strukture delovnih mest in kvalifikacijske strukture kadrov v delovni skupnosti; odgovornost delovne skupnosti za opravljanje del; način reševanja medsebojnih sporov; način koordiniranja dela med poslovnim organom organizacije združenega dela in vodjo delovne skupnosti kot tudi druga vprašanja, ki so skupnega pomena.

V skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovni organizaciji mora omenjeni samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih ter odgovornostih delovne skupnosti in TOZD urejevati tudi pravice, obveznosti in odgovornosti delovne skupnosti z drugimi v pravnem prometu z družbenimi sredstvi, s katerimi razpolaga delovna skupnost. Pri opredeljevanju pravic delavcev v delovni skupnosti za sredstva za osebne dohodke in skupno porabo je potrebno opredeliti v samoupravnem sporazumu osnove in merila v skladu z načelom delitve po delu z osnovami in merili, po katerih se ta sredstva ugotavljajo v temeljnih organizacijah. Omenjeni samoupravni sporazum ne sme biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom z združitvi v delovno organizacijo.

f) Pridobivanje dohodka na podlagi kompenzacij, premij in regresov

Zakon o združenem delu pozna pridobivanje dohodka TOZD iz celotnega prihodka, ki ga temeljna organizacija ustvari s kompenzacijo, premijo, regresom, vrnitvijo davkov in drugih davščin dotacijami in darilom kot tudi na drugih z zakonom predpisanih podlagah. Na tem področju zakon ne predvideva samoupravnega normiranja takšnega načina pridobivanja dohodka. Gre za zakonito opredeljene vrste in načine, in je to področje pridobivanja dohodka izven dosega samoupravne normiranosti delavcev v temeljnih organizacijah. Normiranje se lahko nanaša na razdelitev tako ustvarjenega dohodka.

ZAKLJUČEK

To je le kratek pregled področij, ki jih je možno samoupravno normirati v okviru samoupravnih splošnih aktov, zlasti pa s samoupravnim sporazumom v okviru poslovnih razmerij. Obseg referata ne dovoljuje, da bi se ta vprašanja podrobneje opredelila. Namen avtorja je, da poda okvirni pregled na področjih medsebojnih poslovnih razmerij glede na cilje, zaradi katerih se temeljne organizacije združujejo v delovno or-

ganizacijo. Na podlagi navedenega bi lahko sklenili, da so medsebojna poslovna razmerja med TOZD v delovni organizaciji urejena samoupravno sporazumno z instrumenti, ki jih ponuja zakon o združenem delu, zlasti pa s samoupravnimi sporazumi in da je subsidiarno podana možnost urejanja teh odnosov v omejenem obsegu s civilno-pravnimi pogodbami in obligacijskimi razmerji.

KOLETO Vinko, dipl. oec.

Učenci na izletu

Dne 25. 5. 1977 smo se zbrali na gradbišču SD-2 v Forminu vsi učenci TOZD Nizke gradnje, da skupaj odidemo na izlet proti Hrvatskemu Zagorju.

Učenci so na svojem zboru izrazili željo, da za dan mladosti odidejo na izlet proti Kumrovcu in Stubici.

Center za izobraževanje iz Ljubljane je odobril stroške prevoza in OO sindikata TOZD nizke gradnje Maribor je prispevala del denarja za stroške na izletu.

Izleta sta se udeležila tudi inštruktorja Keuc Albin in Mesarič Ivan ter upravnik Jani Klančar, ki je izlet tudi vodil.

Z avtobusom smo se najprej odpeljali do Kumrovcu, kjer smo si ogledali rojstno hišo tov. Tita in spominski dom mladine in borcev NOV. Po kratkem postanku smo nadaljevali pot proti Stubici, kjer smo si ogledali mogočen spomenik Mati-

ji Gubeu in nato pod strokovnim vodstvom tudi muzej, ki je posvečen kmečkim uporom.

Iz Stubice smo se odpeljali proti Stubiškim Toplicam, kjer smo v restavraciji hotela Matija Gubec imeli kosilo.

Po kosilu so nekateri učenci odšli na krajši izlet po okolici, večina nas pa se je napotila proti kopališčem, kjer smo ob prijetnem sončnem vremenu uživali v kopanju na prostem.

Ob vrnitvi smo obiskali še Trakošćanski grad in okolico ter se veselili v zadovoljni vrtni proti večeru na naše gradbišče.

Upamo da so bili vsi učenci z izletom zadovoljni in da si vsi še želijo takšnih izletov.

Povedati je potrebno še to, da so bili vsi učenci ves čas poti zelo disciplinirani in zaslužijo za to vso pohvalo.

Jani Klančar

Slovenski pregovori

Zidarjeva žena je poleti brez moža, pozimi pa brez kruha.

Kakršni si pri jelu, tak si tudi pri delu.

Mož ima toliko duš kot je v rešetku, buž in ima toliko ver kot je na drevju vej.

Kdor dela ima eno srajco, ta, ki ne dela, ima dve.

Nič ne reci, nič ne bodi, so dve škodi.

Kar da desnica, ne sme znati levice.

Bolj če je tvoj, bolj se ga boji.

12. Gradivo o delitvi sredstev za osebne dohodke, ki bo v razpravi v temeljnih organizacijah do 15. 7. 1977, naj se obravnava v komisijah za uresničevanje ZZZ, ki so v vseh temeljnih organizacijah ustanovljene. V gradivu bodo vsebovani tudi kriteriji za nagrajevanje organizatorjev. Te je potrebno v TOZZ dopolniti z njihovimi predlogi in izmed predlaganih izbrati najustreznejše. Na osnovi te razprave v komisijah in njihovih pripombah, ter drugih rešitev v republiki in federaciji bodo na to pripravljeni vzorčni osnutki posameznih samoupravnih aktov.

Komisije za uresničevanje ZZZ v TOZZ naj se takoj sestanejo ter se seznanijo s celotnim gradivom, ki je doslej bilo pripravljeno v zvezi z uresničevanjem ZZZ v GIP GRADIS.

Obravnavana so bila tudi nekatera stališča delovne komisije za pripravo predlogov osnov in meril za delitev OD v okviru gradbene dejavnosti. Konferenca je predvsem podprla naslednja stališča komisije:

a) Sredstva za sklad skupne porabe in za razširitev materialne osnove dela morajo naraščati hitreje od sredstev za OD.

b) Minimum, ki naj zajema sklad skupne porabe naj se določa tako, da bi se iz sklada skupne porabe moralo nameniti zadostna sredstva za naslednje:

- izgradnja ali nakup delavskih domov vključno z opremo (uresničevanje minimalnih standardov gradbenih delavcev po družbenem dogovoru),
- anuitete — za lastna posojila,
- regres za redni letni dopust (spodnja meja po sindikalni listi — minimalni znesek),
- spominska darila in nagrade,
- izplačila odškodnin za poškodbe (zavarovanje za kolektivno in civilno odgovornost),
- denarne podpore za primere smrti ali nezgode člana delovne skupnosti — odpravnine,
- odpravnine,
- skupna poraba za delavce skupnih služb (za omenjene omejene postavke).

c) Zajamčeni OD znaša 85 % povprečnega mesečnega OD na zaposlenega v gospodarstvu SRS v preteklem koledarskem letu. Zajamčeni OD vseh delavcev se določijo v razmerjih obračunskih osnov brez presežkov.

d) Smo za znižanje razponov, vendar naj ne bi bilo preobčutno. Relativna razmerja (po 14. čl. sporazuma) naj bi ostala naložno nespremenjena. Popravilo naj se, in to v najmanjši možni meri, tista razmerja v okviru 14. čl., ki jih je treba kot obstoječe pomanjkljivosti odpraviti (kot npr. odprava »kolena« v prvih skupinah, vnos doslej izpadlega razmerja 1.25, zvečanje razmerij za delo na terenu in manjše znižanje razmerij najvišje ovrednotenih delovnih mest npr. 5.25 proti 5). Vse te predvidene spremembe vsebuje predlog sprememb metodologije za panoge gradbene operativne, vodno gospodarstvo in zaključna dela v gradbeništvu. Predlog je bil izdelan maja 1977 in obravnavan na zadnji seji skupne komisije.

13. Informacije, ki jih interna banka daje o kreditiranju, ne smejo v temeljnih organizacijah ostati le v ozkih krogih. Tudi sindikalne organizacije naj te informacije obravnavajo ter na ustrezen način seznanijo tudi širši krog delavcev.

14. Izvrši se rebalans finančnega načrta za leto 1977 s tem, da se sredstva iz točke 1. v višini 70.000 din prenesejo v točko 3.

Dro prihodnje seje je potrebno pripraviti podrobno poročilo o stanju finančnih sredstev zaradi ugotovitve potreb v letu 1977 in 1978.

15. Za člana razpisne komisije konferenca imenuje tov. Raušl Janeza.

16. Osnovne organizacije naj do 1. 7. 1977 sporočijo koliko knjig »Kronologija delovanja predsednika Tita« želijo naročiti in sicer v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. Svoje potrebe naj osnovne organizacije sporočijo tov. Muminović Nadi — skupne službe. Ob naročilu večje količine bi namreč lahko dosegli nižjo ceno.

Ob sprovajanju Zakona o združenem delu

KONKRETNA PITANJA KOJA SE JAVLJAJU V PRAKTIČNOM SPROVOĐENJU ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Iz Komisije Skupštine SFRJ za praćenje sprovođenja ZUR

Prvi i najvažniji zadatak Komisije jeste da sasvim konkretno prati sprovođenje Zakona o udruženom radu u praksi i pomogne organizacijama udruženog rada u uspostavljanju odnosa i organizacije na načelima Zakona o udruženom radu.

Obavljanje administrativno-stručnih poslova za organizacije udruženog rada

Komisija bi, čisto operativno i praktično morala da posveti pažnju načinu obavljanja administrativno-stručnih poslova u organizaciji udruženog rada i raznim oblicima njihovog udruživanja, tim pre, što praksa pokazuje da se u udruženom radu povećavaju troškovi za obavljanje administrativno-stručnih poslova. Osnovni uzrok je što se u mnogim osnovnim organizacijama udruženog rada uspostavljaju samostalne administrativno-stručne službe. U toj tendenciji izražava se, s jedne strane tehnokratski otpor osamostaljenja osnovnih organizacija, a s druge, težnja u mnogim osnovnim organizacijama da se pretvore u mala nova preduzeća sa kompletno opremljenim samostalnim administrativno-stručnim službama. Pored ostalog, i u mnogim radnim organizacijama insistira se na takvim osnovnim organizacijama udruženog rada koje su po svojim odnosima i organizaciji, u stvari, bivša preduzeća. Osnovne organizacije ovakvog karaktera ne raščlanjaju se da bi kao samostalni delovi bivših preduzeća, putem kooperacije i saradnje tražile najracionalnija rešenja za organizovanje radne zajednice za obavljanje administrativno-stručnih poslova od zajedničkog interesa. Samostalnost osnovne organizacije udruženog rada nije u tome da ona ima sopstveni administrativni aparat, nego u raspolažanju ostvarenim dohodkom. Ako se administrativno-stručna služba organizuje na nivou radne ili složene organizacije udruženog rada, ili u okviru posebne organizacije izvan OUR, osnovna organizacija može, od

tako organizovane stručne službe, svakodnevno da dobija sve potrebne usluge, pa nema nikakve potrebe da ima svoju, takvu, samostalnu službu. Ovaj problem je aktuelan i radi toga, što se sada, u praksi, upravo taj momenat — povećanja troškova za administraciju u udruženom radu — iznosi kao najsnažniji argument protiv tzv. usitnjavanja osnovnih organizacija udruženog rada. Polazeći od tog argumenta, a u cilju smanjenja troškova administracije, rešenja se traže u tako velikim osnovnim organizacijama, sa samostalnom administrativnom službom, koja je, suštini, preduzeće. Na taj način, osnovna organizacija gubi svojstva određena Ustavom i Zakonom o udruženom radu.

Problem raspodele sredstava za lične dohotke radnika

Jedan od ključnih problema, koji ima svoj dublji društveno-ekonomski i politički značaj, jeste utvrđivanje ličnog dohodka radnika prema rezultatima njihovog rada. Ukoliko se, umesto sadašnjeg, u suštini platnog sistema, ne uspostavi takav način raspoređivanja koji će na osnovu nagrade prema radu, stimulirati radnog čoveka da se što više zalaže na svom radnom mestu, on se neće zalagati ni za sprovođenje ZUR. Ako radni čovek, kroz sistem nagrađivanja nije zainteresovan da se bori za veću produktivnost rada i veći dohodak, a time i za svoj lični dohodak, on se neće boriti ni za sprovođenje ZUR. Današnji, u suštini, platni, destimulativni sistem, bez obzira u kojoj se formi javlja, jedan je od bitnih razloga pada produktivnosti rada u našoj zemlji.

U vezi sa ovim pitanjem ističe se značaj produktivnosti rada, od čega bitno zavisi oživotvorenje ZUR u praksi. Ovom pitanju treba posvetiti odgovarajuću pažnju, i to s aspekta: ostvarivanja povećanja ukupne društvene produktivnosti i podsticanja produktivnosti rada putem stimulativne raspodele dohotka, u uslovima neposrednog odlučivanja radnika i društveno utvrđenog stimulusa za rad. S tim u vezi, neophodno je razraditi kriterijume za merenje doprinosa rada, odnosno za merenje produktivnosti rada, tako da se povećanje dohotka i ličnih dohodaka zasniva, pre svega, na visokoj produktivnosti rada, a ne na visokoj akumulativnosti pojedinih grana. Naime, neizvesno od porasta dohotka, neophodno je uspostavljanje i drugih kriterijuma za merenje produktivnosti rada i njihovo ugrađivanje u sistem društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumevanja (kvalitet i kvantitet rada, a naročito uspešnost gospodarenja mišlim radom; društvenim kapitalom), odnosno odvajanje merenja doprinosa rada i sticanja ličnih dohodaka od merenja samog tempa porasta ukupnog dohotka i, na toj osnovi, izdvajanje sredstava za razvoj u većem obimu u onim oblastima koje su objektivno akumulativnije.

Zakonodavna regulativa u primeni Zakona o udruženom radu

Prateći sprovođenje u život ZUR, Komisija treba da insistira na striktnom sprovođenju onih normi koje su ovim Zakonom vrlo precizno utvrđene, da bi bile direktna regulativa za društveni odnos. Što se tiče onih normi ZUR, koje su okvirnog i upućujućeg karaktera za zakonodavnu aktivnost u republikama i pokrajinama i za avtonomno samoupravno pravo. Komisija bi tu svojim saznanjima mogla da doprinese

daljem kreiranju i razvijanju značaja ovih normi. Borba za realizaciju određenih normi ZUR biće, istovremeno, praćena i njihovim тумачењем, tj. usmeravanjem društvene prakse u onim okvirima i značenjima koja daje Zakon o udruženom radu.

Primena Zakona o udruženom radu u oblasti poljoprivredne proizvodnje

Udruživanje zemljoradnika, na osnovama ZUR, jedno je od najvažnijih pitanja naše agrarne politike. Dosadašnji rezultati u samoupravnom udruživanju zemljoradnika različiti su na pojedinim područjima. Ima sredina sa razvijenim iskustvima, ali i sredina gde akcija nije dala veće rezultate. U celini, aktivnost je orijentisana na samoupravno organizovanje individualnih poljoprivrednika u zadruga, OOUR za kooperaciju i druge OUR.

S obzirom na značaj, Komisija bi trebalo da razmotri kompleks pitanja primene ZUR u oblasti poljoprivredne proizvodnje, a posebno udruživanje zemljoradnika u odnosima trajnije saradnje s organizacijama udruženog rada.

Sticanje dohotka slobodnom razmenom rada

I pored rezultata koji su postignuti u samoupravnom organizovanju društvenih delatnosti, nije došlo do suštinskih promena u njihovom položaju. Još uvek je zadržan, u osnovi, budžetski način finansiranja i tretiranja ovih delatnosti kao sfere potrošnje, bez punog sagledavanja njihove stvarne društvene funkcije. Praksa posebno ukazuje na mnoge probleme u oblasti zdravstva, gde su za stanje i razvoj ove delatnosti destimulirali i korisnici i davaoci zdravstvenih usluga — sadašnje stanje u zdravstvu stimuliše neracionalnost i inflaciju. Zato bi ovo pitanje, koje je od šireg društvenog značaja trebalo, sa stanovišta primene ZUR, razmotriti i u Komisiji.

S tim u vezi je i pitanje interesnog organizovanja u društvenim delatnostima. Dosadašnja praksa pokazuje da u interesnom organizovanju treba da dođu do izražaja specifičnosti sadržaja svake društvene delatnosti — one treba da budu mesto na kome će da se izrađuje samoupravni koncept razvoja društvenih delatnosti, na kome će da se usklade želje, potrebe i ambicije za postojećim mogućnostima. Međutim, SZZ su još uvek institucije sa izvesnim predstavničkim karakterom. O politici se još uvek raspravlja u organima zajednice, dok je nedovoljno razvijena ona neophodna veza između radnih ljudi u pojedinim društvenim delatnostima i radnih ljudi u OOUR i građana u mesnim zajednicama. Povezivanje udruženog rada u privredi u društvenim delatnostima ne može da se ostvari samo na nivou SZZ i privrednih grana i grupacija ali širih asocijacija, već na svim stepenicama na kojima se mogu povezivati privreda i društvene delatnosti, na nivoima na kojima je to logično i potrebno. Pri tome je posebno važno razvijati one oblike u kojima je moguće ustvarivati direktnu vezu sa udruženim radom i u kojima se neposrednije mogu povezivati korisnici i izvršioци odluka u oblasti obrazovanja, nauke, kulture, zdravstva, socijalne i dečije zaštite.

Poseban je problem interesnog organizovanja u materijalnoj proizvodnji, izgrađivanje i razvijanje neposredne veze i uticaja udruženog rada na razvoj pojedinih delatnosti infrastrukture (energetika, putevi, vodoprivreda i dr.).

(nadaljevanje prihodnjič)

(nadaljevanje z 9. strani)

● Pogodbeno zavarovanje intelektualne avtorske pravice

Avtorska pogodba, ki pomeni pravno obliko zavarovanja avtorske pravice, pomeni po svoji vsebini takšno pogodbo, s katero avtor prenese na drugo stranko delno ali popolno izkoriščanje svoje avtorske pravice, in sicer proti plačilu avtorskega honorarja. Avtor more prenesti na druge osebe svoje avtorske pravice za določen ali nedoločen čas, ali pa more prenesti samo del svojih avtorskih pravic. Tako se avtor lahko dogovori z drugo stranko, da prenese nanjo samo pravico izvajanja ali predstavljanja svojega dela, ali samo pravico prevajanja v enega ali v več tujih jezikov ali le pravico prilagajanja zadevnega dela. Če je avtor prenesel na drugo osebo izključno vse svoje pravice do imovinskopravnega izkoriščanja svojega avtorskega dela, je avtor zavezan, da za časa trajanja takega prenosa, ne sme prenašati nobenih svojih pravic še na kakšno drugo pravno ali fizično osebo. Če se avtor ne drži dogovorjenega izključnega prenosa svojih pravic, je drugi pogodbeni stranki odškodninsko odgovoren za prekršitev sklenjene pogodbe.

Prenos izkoriščanja avtorskih pravic je lahko omejen časovno, vsebinsko in tudi prostorno.

Prenos je možen proti plačilu ali tudi brez plačila avtorskega honorarja.

Stranka, ki je od avtorja pridobila pravico do izkoriščanja njegovega dela, sme svojo pravico prenesti na drugo osebo le s pristankom in v skladu z avtorjem. Prav tako mora stranka pri izkoriščanju avtorjeve pravice, varovati in spoštovati njegove moralne pravice do odstopljenega dela. Ne sme namreč brez avtorskega privolenja pri izkoriščanem delu ničesar dodajati, popravljati ali spreminjati.

Avtorska pogodba mora biti sklenjena pismeno. Tako določa 57. člen našega zakona o avtorski pravici. Pogodba, ki ne bi bila sklenjena pismeno, namreč ne bi bila pravno učinkovita. Toda izjeme od tega pravila predvideva 69. člen navedenega zakona. Ni potrebna pismena avtorska pogodba za objavlanje raznih člankov, zapisnikov in skic v časopisju in periodičnem tisku.

Kar se neposredne vsebine avtorske pogodbe tiče, je vselej potrebno, da ima pogodba zlasti te podatke: imena pogodbenih strank, ime ali naziv avtorskega dela, ki je predmet pogodbe, način izkoriščanja tega dela, višino avtorskega honorarja ter še na način in čas njegovega plačila. Pri določanju višine

honorarja prihajajo v poštev kakovost avtorskega dela, možnosti njegove prodaje, materialne koristi, ki jih bo druga stranka dosegla z izkoriščanjem dela, ter še razne druge okoliščine, ki lahko vplivajo pri primernem določanju višine avtorskega honorarja.

Predmet avtorske pogodbe je lahko že obstoječe in usvarjeno delo, ki se še pripravlja ali je sicer že ustvarjeno delo ali avtorsko delo, ki se šele pripravlja ali je sicer že ustvarjeno, vendar še ni dobilo svoje odločne dokončne oblike. Tako se avtorske pogodbe čestokrat sklepajo glede književnih in znanstvenih del že takrat, ko teh del še ni, oziroma se niti še niso začela pripravljati. Vendar je treba pri tem opozoriti, da bi bila nična in neveljavna tista avtorska pogodba, s katero bi avtor prenesel na druga stranko izkoriščanje vseh svojih bodočih avtorskih del. Tako pogodbo prepovedujejo določbe 59. člena zakona o avtorski pravici.

Za časa trajanja avtorske pogodbe je avtor dolžan, da drugi stranki omogoči, da nemoteno izkorišča odstopljene avtorske pravice.

● Razne vrste avtorskih pogodb

Zakon o avtorskem pravu vsebuje posebne določbe le za tri vrste avtorskih pogodb, in sicer za izdajateljsko ali založniško pogodbo, za izvajalsko pogodbo ter še za pogodbo o kinematografskem delu. Toda poleg teh treh avtorskih pogodb so v praksi znane in se tudi sklepajo še druge pogodbe o izkoriščanju avtorskih pravic. To so pogodbe o izvajanju avtorskih del po radiu in televiziji, pogodbe o snemanju del na instrumente za registracijo zvokov in slik, pogodbe o adaptaciji ali prilagojevanju avtorskih del, prevajalske pogodbe ter pogodbe o prenosu pravic za prevajanje avtorskih del. Poleg pravkar naštetih avtorskih pogodb, se kot avtorske pogodbe označujejo tudi še druge pogodbe, katerim je predmet izkoriščanje nekega avtorskega dela. Take pogodbe so pogodbe o izkoriščanju del likovne umetnosti, pogodbe o izkoriščanju fotografskih del in še pogodbe o izkoriščanju del uporabne umetnosti. Tudi za vse našete pogodbe prihajajo v poštev določbe avtorskega prava ter še splošne določbe pogodbenega civilnega prava.

Med najvažnejšimi avtorskimi pogodbami, ki se dejansko tudi največkrat sklepajo, so predvsem izdajateljska ali založniška, izvajalska in še kinematografska pogodba. O teh treh pogodbah ima naš zakon o avtorjevi pravici tudi posebne določbe.

Vinko KOLETO, dipl. oec.

Stanovanjski blok v Slovenski ul. v Mariboru

Mladina vse bolj aktivna

V letošnjem letu je mladina Gradisa pokazala dokajšnjo aktivnost. Aktivna je bila na vseh področjih, ki bi jih lahko imenovali tudi mladinska in tudi v oblikovanje našega življenja je posegala. Končnoški pregled dela verjetno ne bi bil tako zanimiv, vendar naj omenim vsaj nekaj akcij izpeljanih v okviru osnovne organizacije ali koordinacijskega sveta. Osnovne organizacije so poživile delo predvsem na družbenopolitičnem in kulturnem področju, saj so se udeleževale prireditve in počastitev jubileja tov. Tita in naše partije. Poleg tega smo ponovno doživeli začetek dela dveh osnovnih organizacij v Gradisu, ki sta pokazali v kratkem času dokajšnje rezultate. Vse osnovne organizacije, ki so aktivne, so se udeležile tekmovanja za najboljšo OO ZSMS v okviru svoje občinske konference ZSMS in podobno akcijo smo izvedli tudi preko koordinacijskega sveta.

Osnovne organizacije so sodelovale v letošnjem letu tudi pri uresničevanju zakona o združenem delu s tem, da so o njem razpravljale na svojih sestankih. V osnovni organizaciji ZSMS TOZD Jesenice deluje tudi marksistični krožek, ki je nedvomno tudi podlaga za idejno izobraženost mladih in podlaga za sprejem v zvezo komunistov.

Ob dnevu Osvobodilne fronte in 1. maja so mladinci sodelovali pri kresovih, ki so znak revolucije in napredka. Organizirali so tudi kulturni program ob kresovih, ki je bil namenjen praznovanju. Začetek praznovanja je bil 1. maj in v mesecu maju so se kasneje zvrstile mnoge akcije in proslave. V okviru občinskih konferenc so potekala tekmovanja v športnih panogah in kvizih znanja, ki so obravnavali jubileje tovariša Tita in naše partije ter razvoj naše socialistične samouprave družbe. Tako so skoraj vse OO

ZSMS GIP GRADIS sodelovale na takih tekmovanjih. Najbolj množična športna prireditev mladine v Gradisu so bile mladinske športne igre Gradisa, saj je na njih sodelovalo preko tristo mladih v petih panogah, kar je dosedaj največja udeležba. Poleg tega je v Gradisu bil organiziran mladinski kviz znanja, katerega se je udeležilo precejšnje število mladih. Zaradi majhnega števila udeležencev je bilo tekmovanje bolj kvalitetno, saj so ekipe morale pokazati več znanja, ker so odgovarjale na več vprašanj.

Seveda bomo tudi v drugi polovici leta, ki je še pred nami, mladinci izvedli svoje akcije, napisane v programih in tekoče naloge, ki jih moramo urediti po nalogah občinskih konferenc in ob spremljanju tekočih družbenopolitičnih in kulturnih dogajanj pri nas in v svetu.

M. D.

Med šahisti je bilo še posebno razburljivo

Škofjeloški mladinci na izletu

Ob dnevu mladosti je omogočil naš TOZD LIO Škofja Loka vsem mladincem, ki prebivajo v domu učencev, enodnevni izlet na Gorenjsko.

Ceprav je bil to dan mladosti, dan razigrane pesmi, je bil naš prvi cilj v jasnem sončnem jutru Begunje na Gorenjskem in pesem je morala še počakati v naših grlih. Pokazati smo hoteli, da vemo, da nismo pozabili, kdo nam je omogočil življenje v svobodi — s svojim življenjem. Ob skromnem recitalu Kajuhovih pesmi in vencu ob spomeniku talke ni bil naš spomin le pri vseh padlih in mučenih v Begunjah, čeprav so nam še lebdeli pred očmi izpraskani napisi s sten begunjskih zaporov, »za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti«, ta misel je vezala toliko partizanov po gozdovih širom naše domovine in naša misel je bila tudi pri njih.

Iz doline Drage nas je pot vodila naprej proti Golici, med bele narcise. Nepozaben je trenutek — spustiš se v diru po stezi, vse okrog tebe pa kot snežna odeja belina narcis in mimogrede — še škrc v fotoaparatu — za spomin.

In potem soteska Radovne — pot čez lesene mostičke v Vintgarju. Kot v pravljici. Zdaj vem, kako bi jaz začel pravljico, če bi jih kdaj pisal: »Nekoč je bilo v Vintgarju...«, za spremljavo pa bi bila čudovita muzika brzic.

Slaba stran vseh lepih stvari je prav gotovo v tem, da se prehitro končajo, no in naš izlet se ni izognil temu pravilu. Treba se je bilo počasi vrniti. Toca ob koncu smo se hoteli še enkrat spomniti padlih partizanov med narodnoosvobodilno vojno z obiskom Dražgoš.

In na koncu lahko rečem le — nečesa zagotovo ni primanjkovalo, to je pesmi »Cetrdeset treča«, »Kozara« pa »Janez kranjski, Janez« in kdo bi še vedel vse so se vrstile ena za drugo in za čudo, bolj ko smo se bližali Loki, močnejši je bil naš glas, a priznati moram, vse šokejša ušesa, posebno moja, kajti imel sem to smolo, da sem sedel za »čudovitim« basistom Mrkonja Kasimom, ki je očitno izrazil ta dan, da odpere svoji duši (in glasilkam) vrata na stečaj.

Babič Gojko

malo vremena, čitam naše novine in tako mi je poznato, što naši rade.

Apšner Niko

V. P. 6899/12

38426 Krušovo kod Dragaša Kosovo

Zelja mi je velika da pozdravim preko Gradisovog vestnika sve radnike GE Ljubljana, a posebno Suljić Dževada i Čolaković Hasiba. Vojni rok odsluživam u Beogradu, otkud vam i upućujem pozdrave.

Des. Čelebić Mumib

V. P. 6633-2

11002 Beograd

Služim vojaški rok u Pančevu in preko Gradisovoga vestnika bi rad pozdravil naš cel kolektiv Gradisa z Jesenic, še posebej tiste v skladišču in betonarni.

Veno Lapanja

V. P. 2875/20 b

26002 Pančevo

V slovo našem dragemu prijatelju Nakičević Midhatu

Petek 17. 6. 1977 je bil, kot že nekaj dni, lep dan. Skupine delavcev so že navsezgodaj hitele proti gradbišču SD-2 v Forminu, da bodo pravočasno začele z delom.

Čudovito pomladno jutro, prav gotovo bo tudi dan lep in danes se dela samo do 14. ure, ko vsi oddidemo k svojim družinam ali s prijatelji na zabavo in razvedrilo po napornem delu.

Bilo je ob 8.15, ko je mlad in marljiv tesar NAKIČEVIĆ MIDHAT pri svojem delu iznenada omahnil v globino. Njegovi sodelavci in prijatelji so za trenutek omemeli nad nesrečo svojega tovariša.

Potem se je zgodilo hitro kot se ob takšnih nesrečah dogaja: prva pomoč, prevoz v prvo bolnišnico in nato mučno čakanje na sporočilo iz bolnišnice. Nič drugega nismo mogli pričakovati pri tako težki poškodbi.

V manj kot eni uri se je zgodilo najhujše. Našemu Midhatu tudi zdravniki niso mogli več pomagati tako zelo je bil poškodovan pri nesreči.

Ko so sodelavci zvedeli, da je njihov tovariš podlegel poškodbi, se je delo na gradbišču za čas ustavilo. Nihče ni mogel verjeti, da je nesreča tako kruta. Kako tudi verjeti, da je smrt močnejša od življenja.

Pokojnega sodelavca in prijatelja smo poznali že nekaj let. Rodil se je 15. 9. 1958 v s. Jasikovcu pri Točaku blizu Ugljevika v BiH. K nam je prišel mlad, da se je izučil za poklic tesarja. V šoli je bil odlični učenec in po končani šoli se je zaposlil na gradbišču in se vključil v številne vrste naših ostalih delavcev.

Bil je marljiv in vesten delavec, vsi so ga imeli radi. Pred komaj šestimi meseci se je vrnil iz JLA in zopet se je vrnil med nas ostale na gradbišče.

Bil je ne samo dober delavec, znal je biti tudi dober tovariš in prijatelj vsakemu, ob večerih je s svojimi tovariši rad igral košarko ali nogomet, znal se je v družbi prijetno razvedriti.

V petek 17. 6. 1977 je še ne star 21 let za vedno odšel od nas. Kako kruto in iznenada je zamrl njegov nasmeh in ugasnilo njegovo mlado življenje.

Od njega smo se zadnjič poslovili v njegovem rojstnem kraju Jasikovcu pri Točaku. Skupaj z njegovimi sorodniki, vaščani in prijatelji, se je pogreba udeležila tudi večja skupina naših delavcev s predstavniki gradbišča in uprave.

Tako od daleč je prišel iskat svojo srečo, se izučil svojega poklica in si ustvarjati novo življenje.

In prav tja se je zopet vrnil, kjer bo tokrat ostal za vedno.

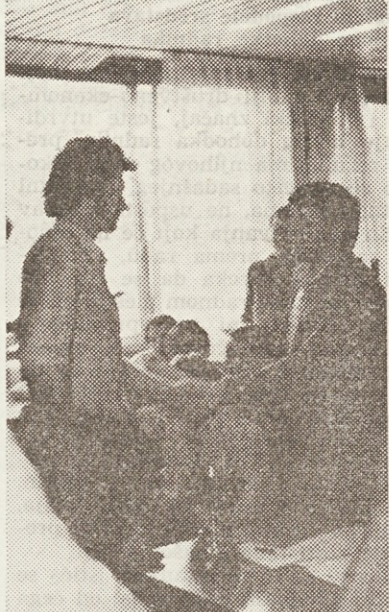
Dragi naš Midhat, odšel si od nas ali pozabili te ne bomo. Pomeni si nam mnogo več kot samo sodelavca, bil si naš dober in veren prijatelj, čudovit mlad človek, ki zasluži spoštovanje.

Ostal boš v naših srečih, tvoj vever in prijateljski lik bomo čuvali naprej vsi, ki smo te imeli radi.

Vsi tvoji sodelavci in prijatelji gradbišča SD 2 Formin.

Za namizni tenis je med mladimi vse več zanimanja

Najboljše ekipe so za dosežene uspehe prejele zaslužena priznanja

Zadovoljstva ob prevzemu priznanja ni bilo moč skriti

Športniki pozor, Celjani se ne šalijo

Minulo je nekaj tednov, odkar so se končale mladinske športne igre podjetja Gradis v Ljubljani. Lahko rečemo, da je organizacija tekmovanja bila zelo dobra, tekmovalci pa, kot po navadi, so imeli veliko dela, saj so morali (med 15 prijavljenimi ekipami) res pokazati, kaj so se naučili v športu in kar je še bolj važno — braniti je bilo treba čast in uspeh posameznih TOZD.

Organizatorji in vodje posameznih ekip iz Celja (šahisti, kegljači, košarkarji, strelci, nogometaši, odbojka je žal odpadla) so se dan in noč pripravljali za ta »veliki dan« in tako je zahvaljujoč odlični disciplini vseh udeležencev Celje zasedlo 4. mesto v skupini.

Mogoče bi lahko samo pripomnili glede organizacije, da bi se na naslednjih igrah organizirala topla malica (zakuska) za tekmovalce, kar

bi se odražalo tudi v boljših uspehih in rezultatih posameznih ekip. Veliko športnikov je zgodaj odpotovalo proti Ljubljani — brez toplega zajtrka ali malice, mogoče je kateri na potovanju pojedel sendvič ali kos sadja, na igriščih pa je bilo drugače, vložiti je bilo treba maksimalne napore in moč, da se pokaže, kaj lahko naredijo mladi gradbinci.

Trenutno je v Celju še ena velika prireditev, za katero se pripravlja-

mo: »TRIM-77«, ki bo v Celju v teh dneh. Tam bodo naši mladi športniki — gradbinci pod zastavo Gradisa še enkrat preizkusili športno moč in dali od sebe vse tisto, kar se pričakuje od njih kot športnikov.

Presenetljivo je mogoče še to, da bodo na »TRIM 77« v Celju sodelovale skoraj vse naše ekipe, kot so: strelci, nogometaši, košarkarji in drugi. Ugotavljamo, da imamo odlične sestave, v katerih so precej mladi ljudje (od 18—25 let), kar je še eno potrdilo, da mladi (upoštevamo tudi učence) ne poznajo več samo dolgčas, pač pa so jim na razpolago vsi športni rekviziti, s katerimi lahko pokažejo sposobnosti, to pa je velik uspeh mlade generacije generacije, od katere veliko pričakujemo — generacije, kateri dajemo veliko zaupanja.

Mladi športniki Celja — srečno!
O. Zlatko

Iz vojske nam pišejo

Dobio sam malo slobodnog vremena i tako vam se sad javljam iz armije. Pre par dana sam dobio naše

novine i vrlo mi se sviđa, da ga šalje i nama u armiju. Sada bi želeo, da pozdravite sve Gradisove radnike i da postignu što bolje uspehe u radu.

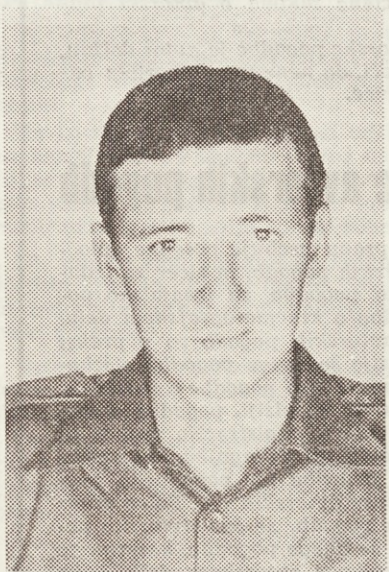
Arif Nakičević

V. P. 2724/4

92400 Strumica

Rufad Hodžić

Mijo Mičanović

Iz Bjelovara se spominja in prav pristrčno pozdravlja vse Gradisovce, še posebno iz TOZD GE Jesenice

vojak

Mičanović Mijo

Pozdravljam sve Gradisovce, koji rade na Javorniku. Sad sam u armiji na granici Albanije. Kad imam

Arif Nakičević

Stran 14 ★ »GRADISOV VESTNIK«

Ponovno drugi

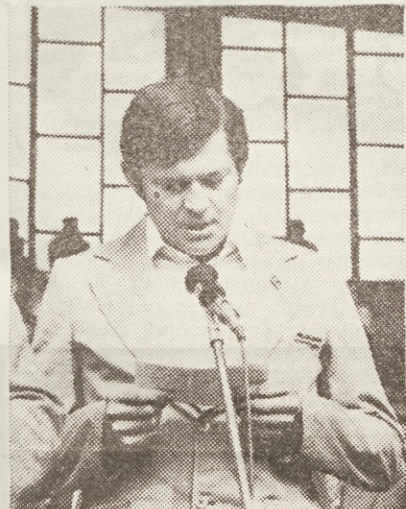
Odlična organizacija SGP Stavbar ● Skupni zmagovalec GIP INGRAD ●
Od naših ekip so osvojili prvo mesto kegljači in pingpongaši

Ob dnevu gradbincev 3. juniju so se najboljši športniki gradbinci ponovno srečali na velikem obračunu ali kot ga bolj športno imenujemo finalu. Iz vsake panoge so se v zaključne boje uvrstile prve štiri ekipe iz predtekmovalanj, ki so se odvijala že vse od marca naprej. Prav kontinuiteta in zbranost vseh ekip je bila zagotovilo, da so se v mariborskem ljudskem vrtu, kjer je potekala večina tekmovalanj, zbrale zares najboljšje ekipe v posameznih disciplinah.

Takoj po slavnostni otvoritvi, ki je potekala s tradicionalnem defilejem ekip in nekaj pozdravnimi govori, so sledila tekmovanja. Naše številno zastopstvo (od skupno 11 disciplin smo bili zastopani kar v 7) je začelo nadvse uspešno. Vse je kazalo, da se bo hud boj z ekipo Ingrada iz predtekmovalanj, ko smo vodili za 2 točki, nadaljeval, vendar je bilo kmalu vseh upov konec.

Šahovska ekipa, ki si je prvič izborila mesto v finalu, je ostala samo z dvema igralcema, ki sta imela urejene dokumente (potrjeno zdravstveno in osebno izkaznico). Tudi iskane zadnjih možnosti za ureditev dokumentov in zamenjavo igralcev niso prinesle uspeha. Ekipa je bila neopolna in zato diskvalificirana.

Nič dosti bolje ni bilo z odbojkaši. Eden najboljših igralcev je zapustil ekipo in tako nam je bilo že drugič rezervirano četrto mesto.

Pozdravni nagovor je imel predsednik organiz. komiteja Anton Sršen

Igre je otvoril direktor SGP Stavbar Valentin Breznik

so tudi v posameznih disciplinah osvojili največ naslovov.

Rezultati po panogah:

- Streljanje moški:
1. Konstruktor, 7. Gradis
Streljanje ženske:
1. Pionir, 5. Gradis

- Balinanje:
1. Primorje, 4. Gradis
Mali nogomet:
1. Konstruktor, 2. Gradis

- Odbojka moški:
1. Salonit, 4. Gradis
Odbojka ženske:
1. Ingrad, 5. Gradis

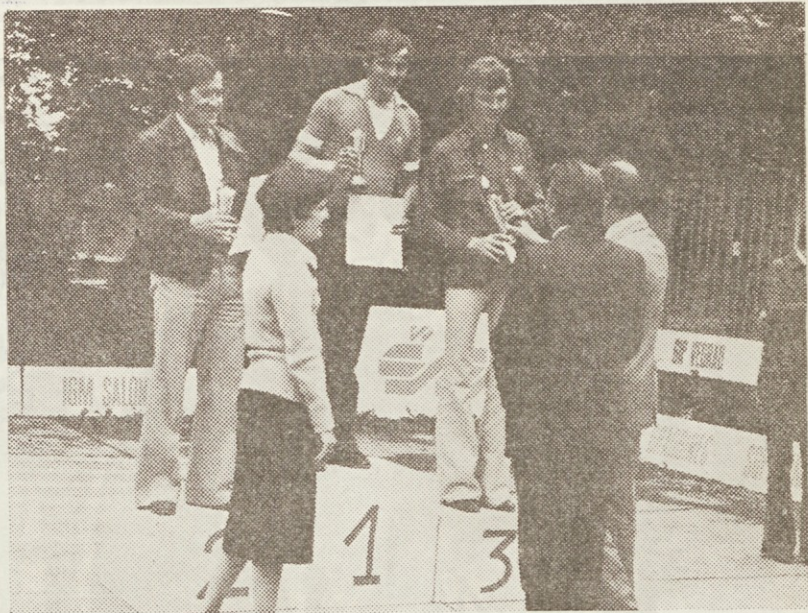
- Kegljanje moški:
1. Gradis
Kegljanje ženske:
1. Ingrad, 9. Gradis

- Namizni tenis moški:
1. Gradis
Namizni tenis ženske:
1. Ingrad, 3. Gradis

- Šah:
1. Ingrad, 4. Gradis

Proizvodna tekmovanja so nov korak k dvigu produktivnosti dela. Upamo, da se bomo prihodnje leto bolje uvrstili kot tokrat

Od proizvodnih tekmovalcev so se najbolje uvrstili odrarji, ki so zasedli 3. mesto

Končni vrstni red ekip:

1. Ingrad Celje	345 točk
2. Gradis, Ljubljana	322 točk
3. Konstruktor Maribor	316 točk
4. IMP Ljubljana	264 točk
5. Pionir Novo mesto	251 točk
6. Salonit Anhovo	242 točk
7. Stavbar Maribor	215 točk
8. Cementarna Trbovlje	210 točk
9. Gorica, Nova Gorica	206 točk
10. Beton Zasavje, Zagorje	199 točk

Istočasno je potekalo tudi III. proizvodno tekmovanje, na katerem je imel največ uspeha organizator celtnega tekmovanja SGP Stavbar. Kot zanimivost tega tekmovanja velja omeniti, da skupni zmagovalec v proizvodnem delu tekmovanja ni do-

segel niti enega prvega mesta v posamezni panogi zidarjev, tesarjev, odrarjev in železokrivcev.

Omenimo naj še to, da smo tokrat sodelovali v vseh disciplinah in da tudi tokrat nismo imeli srečne roke pri izbiri kandidatov, saj so edino odrarji zasedli solidno 3. mesto. Za sestavo prihodnje ekipe za IV. proizvodno tekmovanje bo potrebno vsaj malo selekcije, če že ne izbirne tekme tako kot pri športnih disciplinah.

Ob zaključku poročila moramo pohvaliti še prizadevne organizatorje, ki so z zelo dobro organizacijo slovesno proslavili tudi svoj jubilej 30-letnico.

Nezgode nas opozarjajo

V mesecu maju 1977 se je pri delu poškodovalo 40 delavcev, na poti na delo in z dela pa 4 delavci, skupaj 44 delavcev.

TOZD GE CELJE (tri poškodbe)

KIDRIČ Mesud, KV zidar — Pri sestopu z delovnega odra je stopil na les iz katerega je štrlel žičnik in se vbodel v stopalo desne noge.

HEGIĆ Ahmet, PU zidar — Pri napravi lesenega delovnega odra je nerodno stopil, padel in si poškodoval dlan desne roke.

KARAHASANOVIC Alija, signalist — Iz rabljenega opaža je imenovani čistil žičnike. Z roko je potegnil po deski, pri tem pa si je poškodoval mezinček na levi roki ob žičniku, ki je štrlel iz deske.

TOZD GRADNJE PTUJ (ena poškodba)

PETOVAČ Franc, KV tesar — Pri sekahnju letve se je imenovani s sekiro usekal v dlan na levi roki.

TOZD GE JESENICE (štiri poškodbe)

HECO Nihad, PU železokrivce — Pri polaganju armature si je poškodoval prstaneč leve roke.

LENARČIČ Lojze, KV zidar — Pri postavljanju betonskih ograjnih plohov se je ploh prevrnil in udaril imenovanega po členku kazalca desne roke.

PILIPOVIČ Branko, KV tesar — Imenovani je na lestvi zabijal leseno skatlo na opaž, pri tem mu je zdrsnila lestev, tako da je z leve noge podrsal po lestvi in si jo poškodoval pod kolonom.

SUBASIĆ Osman, KV tesar — Pri hoji na gradbišču je stopil na odersko cev in si pri tem zvil desno nogo.

TOZD GE KOPER (ena poškodba)

SABIĆ Nail, NK delavec — Pri prenosu armature mu je zdrsnilo in je padel.

TOZD GE LJUBLJANA (ena poškodba)

PODOBNIK Milan, VK tesar — Pri montaži velikotablasi opazev sten je sode-

lavec nevede prislonil odersko cev na tablo, pri premiku table pa se je cev nagnila in udarila imenovanega po glavi. Ker je bil imenovani pri delu prislonjen, mu je cev odbila čelado, ki jo je imel na glavi in mu poškodovala glavo.

TOZD GE LJUBLJANA-OKOLICA (ena poškodba)

AMIDŽIĆ Zijad, PU tesar — Imenovani se je vzpenjal po lestvi na stropni rob barake. Lestev je bila prislonjena ob salonični strešni krivini barake. Imenovani je, namesto, da bi stopil na stropni pod barake, kjer ni bilo nobene nevarnosti, je stopil na salonično kritino, katere je spodletela in je padel z višine ca. 2,80 m na tla in se poškodoval.

TOZD GE MARIBOR (šest poškodb)

GRIL Franc, KV zidar — Pri nakladanju fasadnih betonskih elementov na jarnar je imenovanemu stisnilo kazalec na levi roki.

BOZANOVIĆ Pejo, NK delavec — Imenovani ni zaprl predhodno zasuna pri prestavljanju parovodne cevi. Ko je dajal parovodno cev pod cerado betonskega elementa, je ob istega zadell. Pri tem je dobil odletaj pare nazaj, le-ta mu je poškodovala — opekla zapestje desne roke.

KUKAVICA Dursmina, čistilka — Pri čiščenju barake so se tla v hodniku pogreznila ter si je pri tem zvila nogo.

KORPAR Andrija, PK delavec — Pri deponiranju hlevskih rešetk je imenovanemu stisnilo med rešetke in dvizno napravo sredinec desne roke.

SLEKOVEC Roman, KV zidar — Imenovani je vlekel gumijasto cev od kompresorja, pri čemer je stopil na kovinsko cev od cevnege odra in padel. Pri tem si je poškodoval kazalec desne roke.

PETAK Stefan, VK tesar — Pri delu okrog reaktorja, mu je padel v desno oko pesek.

TOZD GE NIZKE GRADNJE MARIBOR (dvanaest poškodb)

CURKIĆ Ekrem, KV železokrivce — Ko je imenovani segel po sekiri, si je porzal dlan desne roke.

ČELES Ibro, PK delavec — Imenovani je vrtal luknje v betonski zid, pri tem je naletel na ostanek eksploziva od predhodnega miniranja — trenje je povzročilo vžig in eksplozijo, ki ga je z drobci poškodovala.

DELIC Izmed, NK delavec — Pri izmetu kamna iz gradbene jame globine ca. 1 m, si je izpahnil levo roko v ramenu — teža kamna ca. 3 kg.

DOSEN Milan, KV tesar — Imenovani je pri opaženju nerodno stopil ter si zvil nogo v gležnju.

DUHOVIĆ Slavko, KV tesar — Pri razdiranju opaža je nepravilno prišel za žebelj ter si poškodoval levo roko.

LETONJA Franc, PU delavec — Imenovani je razopazoval opaž prečnika. Pri tem mu je spodrsnilo orodje, tako da je z laktom leve roke udaril ob beton, in si ga poškodoval.

MORI Ivan, KV tesar — S sekiro se je usekal v palec leve roke, ko je nasajal kladivo.

MUTVAR Franc, delovodja — Imenovani je sestopal po železni lestvi, prišlo je do zdrsa in padca. Lestev je pri padanju udarila imenovanega po peti desne noge in mu jo ranila.

NIKOLIĆ Gradimir, KV tesar — Imenovani je med delom padel ter pri tem z dlanjo desne roke udaril po žebliju.

SAHINOVIĆ Safet, NK delavec — Imenovani je vezal opaž z betonsko žico. Ker pri delu ni uporabljal zaščitnih rokavic, se je nabodel na žico in dobil zastrupitev kazalca leve roke.

ZAMUDA Janez, PK tesar — Pri montiranju premičnega odra je padla spojka imenovanemu na desno uho.

KERNDL Matija, KV tesar — Na poti iz službe domov je nerodno stopil z avtobusa na robnik in si poškodoval gleženj na desni nogi.

TOZD GE RAVNE NA KOROŠKEM (dve poškodbi)

TAVZELJ Anton, KV upravljalec strojev — Pri brušenju s kotnim brusilnim strojem mu je izza zaščitnih očal padel tujek v levo oko.

VOZIĆ Zdravko, PU tesar — Pri žaganju letve za zaboje mu je letva odskočila, zato mu je spodrsnilo in odrgnilo kazalec desne roke.

TOZD KO LJUBLJANA (štiri poškodbe)

KOPJAR Stefan, KV ključavničar — V času rezanja profilov je imenovanemu poškodoval stroj hrbtno stran desne roke.

OTO Stjepan, KV ključavničar — Pri prenašanju U profila se je imenovani spotaknil in padel, pri tem ga je profil udaril na sredinec leve roke.

MAHKOVEC Rado, KV avtoklepar — Pri hoji po stopnicah je imenovanemu spodrsnilo in si je pri tem poškodoval desni gleženj.

URBANIĆ Janez, strojnik — Pri prestavljanju motorne glave je imenovanega ista stisnila na prstaneč desne roke.

TOZD KO MARIBOR (dve poškodbi)

NARAT Edvard, strojni ključavničar — Imenovani je v sušilnem bobnu opravljal delo, ko je sodelavec vključil sušilni bobnen, z namenom, da ga nekoliko obrne. Pri tem je imenovani skočil iz vrtečega bobna in si močno poškodoval levo nogo.

MAREČIĆ Branko, stavbni klepar — Pri tem mu je segreti bitumen brizgnil novani polnilni peč za taljenje bitumena. Pri tem mu je segreti bitumen brizgnil na zapestje desne roke, tako da je dobil lažje opekline.

TOZD LIO SKOFJA LOKA (dve poškodbi)

PESIĆ Zoran, KV roblničar — Pri transportu rezanega testa iz žage polnojarmenika na žago roblnik se je deska na prečnem transporterju obrnila pravokotno na transporter. Imenovani je hotel desko obrniti v prvotno lego, pri tem je

z roko udaril v ogrodje roblnika, tako da mu je v zapestju počila kost.

DEMŠAR Janez, KV ključavničar — skupinovodja — Pri popravilu krožne potezne žage je želez spustil zavorni del stroja do omejevalnega obroča. Ker z odvijanjem stroja ni mogel spustiti, je udaril po stroju s kladivom, tedaj pa je zgornji del stroja padel do obroča in mu stisnil kazalec desne roke.

TOZD OGP LJUBLJANA (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih poškodb pri delu.

TOZD SPO LJUBLJANA (dve poškodbi)

ČUDIĆ Gojko, strojnik na bagru — Pri popravilu ključa za odpiranje in zapiranje kible je uporabljal ročno kladivo težko 0,5 kg, ki je med udarci odletelo iz toporišča na levi mezinček roke. Udarce je bil tako močan, da je moral iskati zdravniško pomoč.

PETEK Franc, voznik kamiona — Pri prazenju laporja s kesona prekumnika se vrata na zadnjem delu kesona niso dobro prilagala, zato jih je imenovani moral popraviti, pri tem pa mu je stisnilo srednji prst na desni roki.

TOZD ŽELEZOKRIVNICA LJUBLJANA (dve poškodbi)

HASANAGIĆ Emiz, železokrivce — Pri prenosu odpadnega železa mu je odrezani komad zdrsnil in ga poškodoval po komolcu desne roke.

IKANOVIĆ Murat, železokrivce — Imenovani je pri sortiranju palic armature dobil udarec na mezinco desne roke.

UPRAVA DELAVSKIH DOMOV (ena poškodba)

PJANIĆ Halima, snažilka — Pri čiščenju oken v domu ji je prišel za noht na desni roki del lesa.

Bojan BAMBIC

